

Departementet for Departementet for Børn og Unge

Sendt til lian@nanog.gl

Høringssvar vedr. Supplerende høring til forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap

Kommune Qeqertalik
Allattoqarfik
Sekretariat
Niels Egedsplads 1
Postboks 220 – 3950 Aasiaat

ULLOQ/ DATO
28.08.2024

Kommune Qeqertalik skal hermed vende tilbage med kommentarer til supplerende høring vedr. forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap.

Det har ikke indenfor høringsfristen været muligt at behandle høringssvaret til lovforslaget i udvalg eller Kommunalbestyrelsen, hvorfor nedenstående skal betragtes som en administrativ besvarelse.

Generelt:

Kommunen Qeqertalik takker for mulighed for at kommentere på supplerende høring vedr. forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap.

Kommune Qeqertalik finder det positivt, at der er efter første høringsperiode, er blevet foretaget ændringer og forslaget er sendt i høring igen.

Der mangler en økonomisk beregning af kommunerne andel af §54. Kommune Qeqertalik vil anslå 2,4 millioner om året i administrationsomkostninger baseret på at en anden sagsbehandler skal varetage genvurderingen i forhold til organisationsopbygningen.

Kommentarer til forslaget enkelte bestemmelser

Ad § 3 stk. 2

Bestemmelse bør omformuleres, da den kan tolkes som om, at hvis en person med handicap er anbragt uden for Grønland gælder reglerne i § 36 og § 37 som det eneste i denne lov. Øvrige regler gælder ikke for disse personer.

Såfremt formålet med bestemmelsen er, at lovens målgruppe også skal inkludere personer med handicap, der er anbragt uden for Grønland kan bestemmelsen evt. omformuleres til:

“stk. 2. Inatsisartutloven finder også anvendelse for personer med handicap, som ved afgørelse af grønlandske sociale myndigheder anbringes uden for Grønland jf. §§ 36-37.”

Bemærkningerne skal tilrettes i forhold til henvisningerne “stk 3. og Stk. 2”, da der ikke eksisterer et stk. 3 i § 3.

Ad § 4, Stk. 2

Kommune Qeqertalik ønsker en henvisning til gældende lovgivning vedrørende samarbejdsteams, således disse er lette at fremfinde under sagsbehandling.

Ad § 6, stk. 2

Kommune Qeqertalik ønsker at der i loven fastlægges rammerne for det centrale visitationssystem, således erfaringerne med lav belægning, dårlig vedligeholdelsesplanlægning samt uhensigtsmæssig benyttelse af offentlige midler ikke pålægges kommunerne at betale.

Ad § 7

Denne anses som modsigende til § 21. Der bør prioriteres i ansvaret således at § 7 stiller de nødvendige effektiviserings- og tilpasningskrav til Det Centrale Visitationssystem. § 7 foreslås udbygget til at sætte krav til Det Centrale Visitationssystem således § 21.

Ad § 8

Kommune Qeqertalik ønsker at der sættes lovgivningsrammer for at andelene i paragraffen kan udbydes digitalt, således logistiske udfordringer og barrierer i transport ikke danner unødvendige forfordeling på baggrund af borgeres bosætningsmønstre.

Til § 8, stk. 2

Kommune Qeqertalik ønsker at disse bliver indlemmet i forhandlingerne om døgninstitutionstakster imellem Selvstyret og kommunernes Socialdirektørforum.

Ad § 10

Kommune Qeqertalik foreslår at der tilføjes de begrænsninger, der kommer naturligt i mindre arbejdsmarkeder.

Ad § 12

Kommunen har erfaring med at det kan være svært at finde nok bisiddere i byerne. Kommune Qeqertalik henviser til anmodning om hjælp til at rekruttere bisiddere fremsendt af Socialdirektørforum. Desuden er det langt mellem de kurser fra socialstyrelsen som kræves for at blive bisidderen.

Kommune Qeqertalik foreslår at ordningen flyttes til nationalt anliggende, da bisidder-rekruttering og arbejde på tværs af kommuner kræver kritisk masse.

Ad § 13

Ønskes præcisering af sektoransvaret da Tidlig Indsats på nuværende er ansvarsfordelt imellem Departementet for Sundhed, Departement for Sociale Anliggender og PAARISA. Bliver flytningen af ansvaret til kommunalbestyrelserne DUTTet fra disse til kommunerne?

Ad § 17, stk. 1

Ønskes en konkretisering af "hvis det må antages, at personen har behov for støtte" samt "såfremt det er åbenbart".

Ad § 17, stk. 2

Ønskes en henvisning til terminologien i bekendtgørelse om etablering og indretning af daginstitutioner samt oprettelse af samarbejdsteams, kapitel 2, så det tværgående samarbejde konsekvent bliver kaldt det samme. Trods bekendtgørelsen betegner tværgående samarbejde om førskolebørn, så bør samme tværgående interesser blive kaldt det samme.

Ad § 17, stk. 3

Ønskes betegnelsen proportionalitet benyttet

Ad §§ 18-19

Ønskes beskrivelse af hvorvidt konsekvenserne af manglende efterlevelse kan betyde at forvaltningen sættes under administration af departementet.

Ad § 21

Foreslås tilrettet til sektoransvaret beskrevet i § 7

Ad § 28, stk. 2

Skal beskrives hvilke magtanvendelsesprincipper gør sig gældende for det givne døgntilbud samt hvorledes disse retfærdiggøres i magtanvendelseslovgivningen.

Ad § 31

Strider imod "beslutter betaler"-princippet, og pålægger kommunerne at betale alle meromkostninger baseret på Rettens vurdering, uden at skele til konsekvenser.

Ad § 36 stk. 2

Som regel er ophold i botilbud uden for Grønland meget svære at sætte en udløbsdato på, da det vil kræve at kommunen ved hvornår der kommer et egnet tilbud i Grønland. De fleste borgere med handicap er derfor på botilbud i Danmark på ubestemt tid. Det vil derfor være svært at sætte en dato for ophør. Kommunerne vil derfor være nødt til at indsætte en fiktiv dato med mulighed for forlængelse, såfremt kravet om tidsbegrænset ophold fastholdes.

Der mangler en overgangsbestemmelse for dem der på nuværende tidspunkt er på botilbud på ubestemt tid i Danmark. Hvad er konsekvensen for borgeren såfremt de ikke ønsker at flytte tilbage til Danmark.

Ad § 36 stk. 4

Der mangler klare regler for når en handicappet på botilbud i Danmark ikke ønsker at flytte tilbage til på trods af, at der nu kan tilbydes et egnet botilbud. Vil et nej betyde, at borgeren kan betragtes som tilflyttet til Danmark?

Naalakkersuisut bør derfor sørge for klare regler vedrørende tilbageflytning til Grønland ved tilbud om egnet botilbud i Grønland.

Ad § 37

Det bør afklares nærmere hvad kompetenceudvikling i forhold til handicap indebære. Dette fremstår ikke tydeligt.

Er der tale om kompetenceudvikling i forhold til hvordan man lever bedst muligt med handicap eller er det generel kompetenceudvikling dvs. en kompetencegivende uddannelse på særlige vilkår, en STU?

Ad § 38

Det bør afklares nærmere hvad kompetenceudvikling i forhold til handicap indebære. Dette fremstår ikke tydeligt.

Er der tale om kompetenceudvikling i forhold til hvordan man lever bedst muligt med handicap eller er det generel kompetenceudvikling dvs. en kompetencegivende uddannelse på særlige vilkår, en STU?

Betegnelsen "tilknyttet bosted" bør specificeres nærmere. Såfremt et uddannelsesstedet ikke har en et tilknyttet bosted, bør der være mulighed for at man kan finde et andet bosted i nærheden som ikke nødvendigvis er tilknyttet uddannelsesstedet.

Ad § 41

Kommune Qeqertalik ønsker at tilrettes til at når der oprettes lokal mulighed for varetagelse og støtte af borgeren, skal borgeren som udgangspunkt tilbage til sit lokalsamfund. Flyttehjælp skal ligeledes tildeles når der er oprettet lokal mulighed for varetagelse og støtte af borgeren.

Ad 41 stk. 2. Nr. 4

Det bør overvejes om der også skal indhentes en udtalelse fra botilbuddet ved flytning til en anden boenhed.

Ad § 43

Der mangler klare regler for når en handicappet på botilbud i Danmark ikke ønsker at flytte tilbage til på trods af, at der nu kan tilbydes et egnet botilbud. Vil et nej betyde, at borgeren kan betragtes som tilflyttet til Danmark?

Naalakkersuisut bør derfor sørge for klare regler vedrørende tilbageflytning til Grønland ved tilbud om egnet botilbud i Grønland.

Ad § 46

Kommune Qeqertalik ønsker at få indlemmet muligheden for samtale elektronisk i stedet for personligt.

Ad §§ 50-52

Kommune Qeqertalik ønsker en bedre definition af vold, vanrøgt og seksuelle overgreb med udgangspunkt i borgerens funktionsnedsættelse og modenhed.

§ 54

Bestemmelsen er alt for omfattende i forhold til, at genvurderingen skal foretages af en sagsbehandler, som ikke tidligere har behandlet sagen.

For det første kan en ny underretning vedrører forhold, som ikke tidligere har haft indflydelse de iværksatte foranstaltninger, og som man ikke har kunnet forudse uanset hvilken sagsbehandler, der har behandlet sagen.

Hvis en person med handicap f.eks. har fået tildelt et ophold på en boenhed og der kommer en underretning om at personen er blevet udsat for vold af en anden beboer, hvorfor skal en anden sagsbehandler så behandle sagen under genvurderingen?

For det andet mangler kommunerne allerede sagsbehandlere. Et krav om at en anden sagsbehandler skal genvurdere en sag, hver gang der kommer en ny underretning, vil sætte kommunen under pres arbejdsmæssigt og økonomisk. Det bør derfor medregnes som en ekstra økonomiske konsekvens for kommunerne.

Såfremt bestemmelse skal bibeholdes bør der sættes kriterier for, hvornår en anden sagsbehandler skal genvurdere sagen, således at det begrænses vidt muligt alt efter underrettningens indhold.

Ad § 56 stk. 3

Der henvises til stk. x i bestemmelsen. Det formodes at der skulle have stået stk.

1

Ad § 59

Såfremt begrundelsen for støtten er, at en person med handicap ikke kan klare sig selv i hjemmet, når den nærtstående er på arbejde, er det ikke attraktivt for den nærtstående, at der kun er mulighed for økonomisk støtte på deltid. Den nærtstående vil sandsynligvis ikke have mulighed for at tage et arbejde de resterende 10 timer, og vil derfor ikke kunne få dækket en fuld løn.

Kommunen vil i såfald alligevel skulle ud og finde en støtteperson til de sidste 10 timer. Derfor vil en begrænsning på 40 timer svarende til et fuldtidsarbejde være mere passende.

Ad § 62 stk. 6

Der kan kun indhentes børneattest såfremt den ansætte har daglig kontakt med børn og unge. Det bør evt. tilføjes, at det kun gælder for støttepersoner for personer med handicap hvor man er berettiget til at indhente børneattest.

Ad § 63

Der bør tilføjes en bestemmelse om ledsagelse ved andre andre nødvendige rejser. F.eks. I forbindelse med rejser til behandling i sundhedsvæsenet. Som det er nu mangler der lovgrundlag til dette, da ledsagelse kun gælder for ferie eller besøgsrejser.

Alternativt skal det klarlægges om sundhedsvæsenet skal betale for ledsagere. Typisk har en handicappet 2 ledsager evt. plus en pårørende med på rejsen og Sundhedsvæsenet betaler kun for én.

Dette kan evt. også høre under § 79.

Ad § 63 stk. 8

Der kan kun indhentes børneattest såfremt den ansætte har daglig kontakt med børn og unge. Det bør evt. tilføjes, at det kun gælder for støttepersoner for personer med handicap hvor man er berettiget til at indhente børneattest.

Ad § 66

Der bør fastsættes nogle kriterier for størrelsen på tilskuddet samt hvilke typer tilbud der kan gives tilskud til.

Ad § 67 stk. 1

Kommune Qeqertalik ønsker at der sættes lovgivningsrammer for at andelene i paragraffen kan udbydes digitalt, således logistiske udfordringer og barrierer i transport ikke danner unødvendige forfordeling på baggrund af borgeres bosætningsmønstre.

Ad § 67 stk. 6

Det skal også fastsættes takst for aflastningsophold i døgntilbud efter § 67. Det fremgår i stk. 3 at vederlaget ikke omfatter personens forsørgelse. I døgntakster medregnes normalt lommepege og kost. Dette skal derfor fratrækkes i de normale døgntakster.

Ad § 79

Der bør tilføjes en bestemmelse om ledsagelse ved andre andre nødvendige rejser. F.eks. I forbindelse med rejser til behandling i sundhedsvæsenet. Som det er nu mangler der lovgrundlag til dette, da ledsagelse kun gælder for ferie eller besøgsrejser.

Alternativt skal det klarlægges om sundhedsvæsenet skal betale for ledsagere. Typisk har en handicappet 2 ledsager evt. plus en pårørende med på rejsen og Sundhedsvæsenet betaler kun for én.

Dette kan evt. også høre § 63.

Ad § 82

Kommune Qeqertalik foreslår, at denne sendes tilbage til Socialstyrelsen, da de alligevel er ude på tjenesterejser hele tiden. Ellers skal der udarbejdes en økonomisk konsekvensanalyse af individuelt tilrettelagte tilsynsbesøg for samtlige anbragte og DUTtes tilsvarende.

Ad § 85

Denne bør overtage hele § 82-84

Ad § 90

Kommune Qeqertalik er glade for, at der nu er mere fri mulighed for at udpege medlemmer til Handicaprådet.

Ad § 93

Kommune Qeqertalik er glade for, at der nu stilles nationale standarder på området, som har været gældende her siden 2021.

Ad Kapitel 12

Det er forvirrende, at der både er en overskrift som hedder "regulering af takster" samt Regulering af takster for døgntilbud" Disse burde kunne samles under én.

Ad § 95 - 97

Bestemmelserne i § 95 og 97 fremstår som om, at de vedrører det samme. De kunne evt. sammenskrives.

§ 96 og § 97 kunne evt. bytte placering og § 97 stk. 4 kunne dermed fjernes.

Dette vil give et bedre overblik over kapitel 12

Ad § 106 stk. 5

Kommune Qeqertalik skal gøre opmærksom på, at hvis hele § 16 i Inatsisartutlov nr. 20 af 23. november 2015 om alderspension ophæves vil alderspensionisterne miste muligheden for helbrestillæg jf. § 16 stk. 1, nr. 2.

Helbrestillæg dækker væsentlige udgifter som følge af helbredsmæssige behov, herunder anskaffelse af briller.

Med venlig hilsen

Kommune Qeqertalik

30. augusti 2024

Inuit innarluutillit tapersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut pillugu tusarniaanermi akissuteqaat

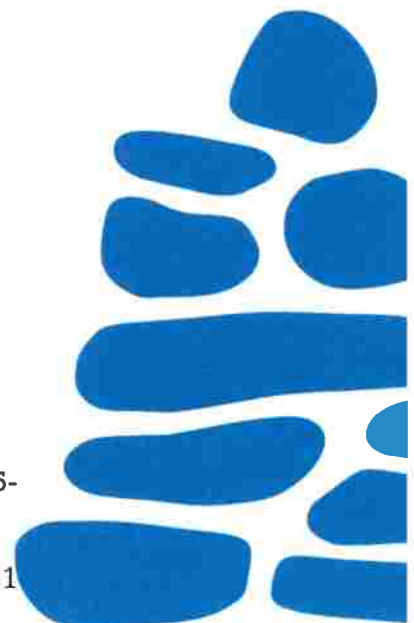
Kommuneqarfik Sermersuumit ilassutitut tusarniaanermut atasumik akissuteqarnissamut periarfissinneqarsinnaaneq qujassutigineqarpoq. Maajimi 2024 kommune tusarniaanerup immikkoortuani siullermi akissuteqaammik tunniussivoq, aamma tusarniaanermi akissuteqaammik matumani akissuteqaataaqqartumi immikkoortut kommunimit aalajangiusimaneqartut kiisalu oqaaseqaatit nutaat saqqummiunneqarput.

Inuit innarluutillit pillugit inatsit aqqutigalugu Kommunip inunnut innarluutilinnut suliaasaqarfimmi sulianik ingerlatsinera inatsisitigut najoqqutassiisaaq aamma inatsisit annertuumik nutarteriffigineqarneranni Kommuneqarfik Sermersooq peqataatinneqarnerminik nuannaaruteqarpoq. Taamaattoq inatsisissatut siunnersuummik suliaqarnermi annermik peqataatinneqannginneq kommunimit uggorineqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuumit inatsisiliornerup siunertaa isumaqataaffigineqarpoq, inuit innarluutillit pisinnaatitaaffeqassasut aamma allat naleqqatigalugit periarfissaqartinneqassasut. Aammattaaq kommunimit isumaqataaffigineqarpoq innarluuteqarnermik paasinnittaaseq, tassaasutut inuup piginnaasakillimasup akimmiffiit inuiaqatigiinnit pilersinneqarsimasut aqqusaartagai.

Kommuneqarfik Sermersuumit nalinginnaasumik isumaqarfigineqarpoq, siunnersuut - inuit innarluutillit pillugit suliaasaqarfimmi nakkutilliinerit ingerlanneqartut eqqarsaatigalugit aamma - piviusorsioortuunermik amigaateqartoq. Kommunit killilinnik nukissaqarput, aningaasaqarneq kisiat eqqarsaatiginagu, kisianni sulisut aamma piginnaasaat eqqarsaatigalugit. Pikkorinnerulersinnaavugut aamma pikkorinnerulissaagut, kisianni pingaarnersuineq pisariaqartinneqarpoq, inatsisissatut siunnersuummilu pingaarnersuineq taanna tapersorneqanngilaq.

Kommuneqarfik Sermersuumit isumaqarfigineqarpoq sapaatit akunnerini 5-

ni tusarniaasitsinermut piffissaliussaq naammanngilluinnartuq tusarniaaneq aasaanerani sulinnigiffeqarnerup nalaani pinera aamma tusarniaassutigineqartut katitigaanerat pissutigalugu. Tassunga atasumik utoqqaat tapersorsorneqarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut tusarniaassutigineqarpoq, taanna inuit innarluutillit tapersorsorneqarnissaat pillugu inatsimmut qalleraappoq. Taamaattoq kommunimit iluarisimaarneqarpoq tusarniaanermut piffissarititaasumut piffissaliuteqqaagaq sapaatit akunnerinit 4-nit sapaatit akunnerinut 5-nut naalackersuisoqarfimmit sivitsorneqarnera.

Tusarniaanermi akissuteqaat immikkoortiterneqarpoq, imaalillugu, kommunip inatsisiliornermut oqaaseqaatai nalinginnaasut aamma aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatit. Oqaaseqaatit ilaatigut makkununga tunngassuteqarput:

- Kommunimut aningaasatigut kingunerisassat
- Pisortat ataatsimoorussaannik IT-mik aqqissuussamik pilersitsineq
- Neqeroorutaagallartumik pilersitsineq ingerlatsinerlu
- Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup neqeroorutaanut akigititanik aalajangiussinermi allannguutit
- Ulloq unnuarlu neqeroorummi isumannaallisakkami inissiisoqarsinnaaneranut atatillugu tigummigallagaqarnermut assingusumik inissaq

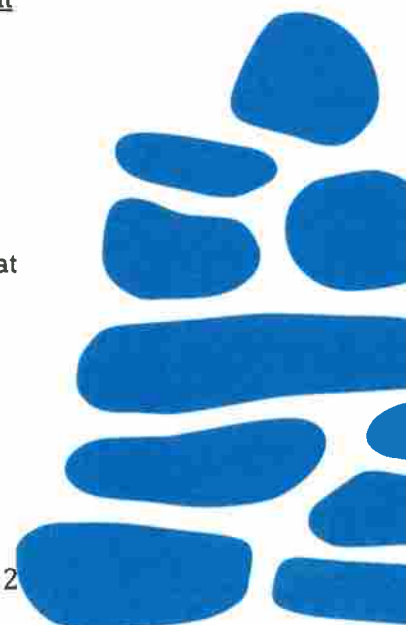
Nalinginnaasumik oqaaseqaatit

Kommunimit oqaatigineqarsinnaavoq, inatsisissatut siunnersuummi naqqitami naalackersuisoqarfimmit toqqarneqarmat malittarisassat ilaasa nalunaarutitut isikkoqartillugit saqqummiunneqarnissaat, aamma nalunaarutit naqqissukkat tusarniaaffigineqassallutik nassiunneqarnissaat toqqarneqarpoq.

Suliassaqarfimmut akisussaaneq aamma suliassaqarfinnut allanut kalluaasut pillugit ajornartorsiutit

Kommuneqarfik Sermersuumit tunngaviusumik malitassat pingasut tassaasut suliassaqarfimmut akisussaassuseqarneq, naligiissumik sullissineq aamma taartisineq, siunnersuummi oqaaseqaatinut ilanngunneqarnerat isumaqataaffigineqarpoq akuerineqarlunilu.

Suliassaqarfimmut akisussaassuseqarneq pillugu tunngaviusumik malitassat pillugit Kommunimit tupigineqarpoq, maannamut inatsimmit atuuttumit § 5 peerneqarnera, pisortat illuutaasa atortulersuutilu tikikkuminassusiisa pisariaqarnerat inuiaqatigiinni inuit innarluutillit naligiissumik pinsinnaatitaffeqarnerat periarfissaqarnerallu anguneqarsinnaaqqullugit pisariaqarnerat pissutigalugu. Inunnut innarluutilinnut inatsimmik

suliaqarnermi suliassaqarfimmut akisussaassuseqarneq tunngavigineqarsinnaangilaq saniatigut naalackersuisoqarfiit akisussaaffeqarfiisa agguataarnerannit inatsimmi suut ilanngunneqassanersut aqunneqartillugit. Taamaattumik Kommuneqarfik Sermersuumit siunnersuutigineqarpoq § 5 inatsimmiiginnassasoq suliassaqarfimmut akisussaassuseqarneq pillugu tunngaviusumik malitassat naapertorlugit.

Taassuma saniatigut kommunimit siunnersuutigineqassaaq, inatsimmi ilanngunneqartariaqartoq atortulersuutininut, atuarfinnut suliassaqarfinnullu allanut pisariaqartunut aaqqiisoqarsinnaaneq, tikinneqarsinnaanerannut periarfissanik pitsaanerusunik pilersitsisinnaaqulluni aamma inunnik innarluutilinnik inuiaqatigiit immikkoortitigaaneranni sorlerniluunniit peqataatitsineq periarfissaaqqullugu. Kommuneqarfik Sermersuumit aamma maluginiarneqarpoq, ilaatigut ulluunerani neqeroorutit, atuarfeqarneq aamma peqqissutsimut suliassaqarfik inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqarsimangivinnerat. Inatsimmi utoqqaat assigalugit meeqqat inuusuttullu ilanngunneqarput, kisianni neqeroorutit amerlanerpaat eqimattanik taakkuninnga sullissisartut ilanngunneqarsimangillat.

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, inatsisissatut siunnersuummi ukioqqortussuseq tunngavigalugu piginnaanikillinerit inuit innarluutillit tapersorneqarnissaanut inatsisip ataanut tamarmik erseqqissumut inissinneqartut. Kommunimit erseqqissaatigineqarpoq, suliassaqarfinnut allanut kalluaasut pillugit ajornartorsiutininut tunngasut suli erseqqissuunnginnerat, taamatutaaq ukioqqortussuseq pissutigalugu piginnaanikillinerup inatsimmut ilanngutsinneqarnissaanut kingunerisinnaasaannut tunngasut.

Saniatigut inatsisissatut siunnersuummik matuminnga tusarniaanermut atasumik Naalackersuisunit toqqarneqarpoq utoqqaat tapersorneqarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut tusarniaassutigineqassalluni nassiunneqarpoq. Kommunimit tikkuarumaneqarpoq, innuttaasut utoqqalisut kommunimit tapersorneqarnermik tunineqartartut (utoqqalinerimi pensionisiat saniatigut), tapersorneqarnermik tunineqartarmata piginnaanikillismaneq pissutigalugu. Taamaattumik kommunimit isumaqartoqarpoq, utoqqaat tapersorneqarnissaat pillugu inatsisissatut siunnersuut ataasiakkaanik naleqqussagartalik inuit innarluutillit tapersorneqarnissaannut inatsisissatut siunnersuutip iluaniissinnaasoq. Naapertuutinnigilaq, malittarisassanik imminnut qalleraattunik pilersitsinissaq, malittarisassat sorliit pingaarnerutinneqarnissaat ilanngullugu isummerfigeqqaartinnagu. Atulersitsinermut

ilungersuatitsissaaq sullissisumut aamma aningaasaqarnermut akisussaasumut aammattaaq innuttaasumut piffissami sivilisunerusumi sullissinermik pilersitsisoqarsinnaanera aarlerinaataavoq.

Kommuneqarfik Sermersuumit ataatsimut isigalugu takuneqarsinnaavoq, piginnaanikillismanerup annertussusianik eqqarsartaaseqarneq inatsimmi arlalitsigut ilanngunneqarsimanngitsoq. Kommunimit kissaatigineqarpoq, inatsimmi erseqqinnerusumik allaqqassasoq tapersorsorneqarnermik aallartitsisoqassappat tamakkiisumik isiginnittaaseqarneq, inummut ataatsimut tunngasumik aamma suliamik ingerlatsisut naliliinerat aallaavigalugu tamanna pissasoq.

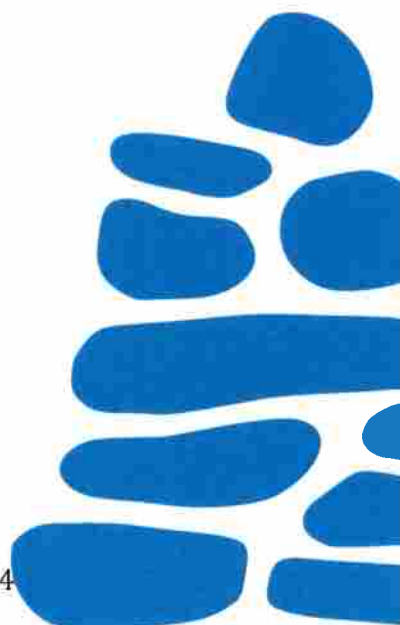
Kommunimut aningaasatigut kingunerisassat

Kommuneqarfik Sermersuumit maluginiarneqarpoq, inatsit aqqutigalugu suliassaqarfinni arlalinni kommunit akisussaaffii aamma suliassat annertunerulissasut. Taamaattumik ataatsimoortumik tapiissutit isumaqatigiinniutigineqarnerannut atasumik kommuninut aningaasat amerlanerit tunniunneqarnissaat pisariaqassasoq.

Tusarniaanerup atuutilersitsinerullu akornanni piffissarititaasoq amerlasuutigut sivikippallaartarpoq (ukioq ataasiunngitsorluunniit), taamaalilluni tamanut tapiissutit isumaqatigiinniutigineqarnissaat kommunimilu missingersuutit eqqortumik inissinnissaat ajornakusoorpoq. Taamaattumik aningaasatigut kingunerisassat eqqarsaatigalugit inatsisip suliareqqaarnissaa pingaaruteqarluinnarpoq. Suliassat aningaasaqarnerullu ataqatigiinnerisa isummerfiginissaannut aningaasatigut kingunerisassat aalajangiisuulluinnartarput, aammali suliassap Naalakkersuisunit qanoq pingaartinneqartigineranik paasinarsititsisarpoq.

Inatsisissatut siunnersuummi oqaaseqaatini immikkoortumi "Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kinguniusussat" kommunimit amigaateqartutut aamma naammanngitsutut isigineqarput allaffissornikkut aamma aningaasaqarnikkut kingunerisassat eqqarsaatigalugit. Erseqqinngilaq, qanoq ililluni immikkoortumi taggissinerit anguneqarsimanersut. Taamaattoq siusinnerusukku inatsisissatut siunnersuummit nassiussamit immikkoortumi ilassuteqartoqarsimanera pitsaasumik isigineqartariaqarpoq. Taamaattoq kommunit akornanni agguataarineq qanoq ittoq tunngavigineqassasoq suli erseqqinngilaq.

Naatsorsuinernik amigaateqarnerata imaluunniit aningaasanik naammatunik illuartitsisoqarsimannginnerata saniatigut, suliassaqarfiup ineriartornera eqqarsaatigineqarsimanngilartaaq. Aningaasat

amerlassusaat siumut naatsorsorneqarneranik ingerlatsisoqarsimanngilaq, innuttaasunut piginnaanikillimasunut aningaasartuutit qaffakkiartortut takuneqaraluartoq. Kommuneqarfik Sermersuup siunertanut meeqqanut innarluutilinnut aamma inersimasunut innarluutilinnut taamaallaat tunngassuteqartunut aningaasartuutai 2019-imit 2023-mut 42 %-imik qaffariaateqarput. Tassunga ilanngullugit sullissinermut, sungiusarnermut aamma iluaqusersuutininut aningaasartuutit amerleriarnertat kiisalu atuarfimmi aamma ulluunerani neqerootutini suliassanut nalinginnaasunut aningaasartuutit amerleriaataat.

Ataani oqaaseqaatit saqqummiunneqartut taamaallaat Kommuneqarfik Sermersuumi aningaasaqarnikkut kingunerisassatut naatsorsuutigineqartunut tunngassuteqarput.

- **Tapersersorneqarnissamut periarfissat amerlinerat -** Kommuneqarfik Sermersuup naliliinera naapertorlugu, immikkoortumut aningaasatigut kingunerisassai malunnaatilimmik ikinaarlugit missiliuunneqarput. Kommunimit oqaaseqaatini sipaarutaasusaaq 1 mio kr.-inik missiliuussineq ilisarineqarsinnaanngilaq. Eqimattakkuutaanik tapersersuineq inuit ataasiakkaat tapersersorneqarnerannik pisariaqartitsinermik annikillisisissappat aamma sipaarutissanik amerlanernik kinguneqartitsissappat tamanna ukiuni arlalinni sivisussuseqassaaq, aamma sipaarutaasoq suliassaqarfimmi aningaasartuutininut qaffakkiartortunut atorlugit nungunneqareersimassapput. Kommuneqarfik Sermersuumit nalilerneqarpoq, tapersersuinermit periarfissat nutaat kommuninut ataasiakkaanut tamanut aningaasartuutit millionit koruuninik arlalinnik qaffannerannik nassataqassasoq. § 65-imi eqimattakkuutaanik ikiorsiineq tapersersuinerlu aamma § 66-imi inunnik ataasiakkaanik perorsaanermik tunngaveqarluni tapersersuineq Kommuneqarfik Sermersuumut 1 mio.kr.-it missaannik akeqassasoq naatsorsuutigisariaqarpoq. (Sulisut 1 ½ kiisalu ineqarnermut aningaasartuutit).
- **Qanigisaasumik paarsineq –** Kommuneqarfik Sermersuumit naliliineq ilisarineqarsinnaanngilaq, kommunimut aningaasartuutininik nassataqarnavianngitsoq. Tassunga apeqqutaassaaq, Naalakkersuisunit akigititat qanoq ittut qanigisaasunut akissarsiasarititaasussatut aalajangerneqassanersut. Kommunimut ersernerluttoq tassaavoq "tapersersuinerlut periarfissanut amerlanerusunut" oqaaseqaatini aningaasanik illuartitsisoqarmat uunga "nammineq angerlarsimaffimmi

najugaqarnermut tapersorneqarneq", suliniutitut nutaatut, "nammineq angerlarsimaffimmi najugaqarnermut tapersorneqarneq" ilassutitut tusarniaanermi ilanngunneqarsimannginnera pissutigalugu, kisianni §§ 59 - 61-imi "qanigisaasumik paarsineq" pillugu ikiorsiisummut atassuteqartinneqarnera pissutigalugu.

- **Tikeraarluni angalanerit** - Kommuneqarfik Sermersooq piffissami matumani innuttaasunik 47-nik ulloq unnuarlu neqeroorutini Kalaallit Nunaanni Isumagininnermik Aqutsisoqarfiup ataaniittuni inissinneqarsimasuuteqarpoq, innuttaasut 37-t allat Danmarkimi ulloq unnuarlu neqeroorutini inissinneqarsimasuullutik. Innuttaasut Kalaallit Nunaanni inissinneqarsimasut affaat ukiuni 10 amerlanerniluunniit inissinneqarsimasuupput, taakkunannga innuttaasut 60 %-ii Danmarkimi ukiuni 10-nit amerlanernik inissinneqarsimasuupput. Kommuneqarfik Sermersuumit naatsorsuutigineqarpoq aningaasartuutit naatsorsorneqassasut aamma paasissutissat piusut tunngavigalugit kommunit akornanni agguataarneqassasut. Kommuneqarfik Sermersuumit misigineqarpoq angerlarsimaffiup avataanut inissinnerit amerlanerusut aamma tikeraarluni angalanerit piumaneqartut amerlisut. Taamaattumik ukiuni missingersuusiorfiusuni siunissamilu aningaasat amerlassusiat qaffanneqartariaqarpoq.
- **Siusissukkut iliuseqarnermut kommunip aningaasartuuteqarnerulernera** – Siusissukkut iliuseqarnermut aningaasartuutit oqaaseqaatinut ilanngunneqarnerat pitsaasuvoq. § 13-imi siusissukkut iliuseqarnermut suliniutit siammarneqarput aamma piffissami matumani ilaatinneqarpoq "siunnersuinerup taassuma kikkunnulluunniit neqeroorutigineqarnissaanik" pisussaaffik. Siammaataasoq imartoqaaq tamanna kommunimut aningaasartuutini kinguneqassaaq. Kommuneqarfik Sermersuumut aningaasartuutit amerlissutaattut ukiumut 2 - 3 mio.kr.-iunissaat missiliuutigineqassaaq.
- **Inatsimmut atasumik allaffissornermi kommunip aningaasartuuteqarnerunera** - Suli erseqqissinngilaq missiliuussinermi suut ilanngunneqassanersut. Sullissinermi piumasaqaatit annertusisat atulersinneqarneranni aningaasartuutit ilassutissaat, taakkununnga ilanngullugit sullissinermi piffissaliussat arlallit eqqarsaatigalugit kommunimit missiliuunneqarpoq, Kommuneqarfik Sermersuumuinnaq ukiunik marlunnik sulisinnaassutsip nalinganut aningaasartuuteqarnerunermik

nassataqassasut.

- **Pisortat IT-mik ataatsimoorussamik aqutsissutaat nutaaq -** Aningaasanut inatsimmi aningaasanik illuartitsisoqartoq atuarneqarsinnaavoq. Aningaasat ilaat taakkua kommuninut aaqqissuussamik atulersitsinerpiamut atugassanngorlugit tunniunneqassanersut erseqqinngilaq, imaluunniit aaqqissuussamik ineriartortitsinermut aamma atuartsinermut aningaasartuutit kisimik pineqarnersut. Aaqqissuussaq ulloq 1/7-26 ingerlatsilissaaq, 2025-mut 1,5 mio.-nit illuartinneqarput, 2026-mi 3 mio.-it, aamma 2027-mi 2,5 mio. Ineriartortitsinermut, ilinniartitsinermut aamma atulersitsinermut aningaasatigut nammatassaq annerpaaq 2025 aamma 2026-miinnginnersoq eqqarsaatigineqarsinnaavoq, paarlattuanik 2027-mi aningaasartuutit killeqarnerusut kukkunernik iluarsinernut piginnaasanillu iluarsartuussinermut atorneqassallutik.

Taakkua saniatigut suliassat ilanngunneqartussat arlaqarput, immikkoortumi aningaasaqarnikkut kingunerisassani ilanngunneqarsimanngitsut, uku ilanngullugit:

- **Neqeroorutaagallartumik pilersitsineq § 21** – Kommuneqarfik Sermersuumit naatsorsuutigineqarpoq suliniut kommunimut ukiumut 2 - 2,6 mio. koruuninik aningaasartuutaanerussasoq, inuup ataatsip neqeroorutaa piffissami aalajangersagaasimanngitsumi pineqarmat. Innuttaasunut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit neqeroorummik utaqqisunut neqeroorutinik utaqqiisaasumik pilersitsisarnerit ataasiakkaat tamarmik Kommuneqarfik Sermersuumit misilittagarineqarput, kommunimut ukiumut 1 - 1,5 mio. koruuninik akeqartartut. Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik neqeroorutinik amerlanernik pilersitsinngippat, aamma sullinniarneqartut amerliartuinnarnerat taamaaginnarpat aningaasat nalingat ukiut ingerlaneranni qaffakkiartuinnassaaq.
- **STU-mik eqqussineq § 37** – Kommuneqarfik Sermersuup STU-miititsisarnernik misilittagai tunngavigalugit piffissami matumani kommunimut ukiumut 2,2 mio.koruunit missaannik aningaasartuutaanerussaaq, immikkut ittumik inissiinermit neqeroorut eqqarsaatigalugit. Aningaasat amerlassusiat ukiut ingerlaneranni qaffakkiartussasoq naatsorsuutigineqarpoq, sullinniarneqartut amerliartornerat pissutigalugu.
- **Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup neqeroorutaanut akigititanik aalajangiussinermi allannguutit §§ 94 - 97** - Kommuneqarfik Sermersuumit nalileruminaatsinneqarpoq,

allannguinerup nassataanik aningaasartuutit qanoq amerlatiginissaat, kisianni oqaatigineqarsinnaavoq aningaasartuutit appassisumiitinnissaannut tunngavissat tammariartussasut kommunit isumaqatigiinniarnerni ilaatinneqartanngippata. Kommuneqarfik Sermersuumit Kalaallit Nunaata iluani avataanilu angalanernut akiligassap nassiateqqinneqarneranut periarfissamik inatsisiliortoqarnera naapertuussorineqanngilluinnarpoq. Sullissinermi qaffasissuseq, kommunip aamma innuttaasut nalinginnaasut amerlasoorpassuit akilersinnaasaannit qaffasinnerujussuuvoq. Kommuneqarfik Sermersuumit naatsorsuutigineqarpoq, immikkoortoq taanna ima appartinneqartigissasoq nunap najukkap ungasinngisaani aalisariartoqarsinnaaneranik imalluunniit illuaqqami tammaarsimaartoqarsinnaaneranik tunngassuteqarluni.

- **Siunnersuineq aamma aqputissiuussineq § 11** – kommune oqaloqatiginninnernik katsorsaataasunik tunniussisarnissaanut siunertaq qanoq annertutigisoq pineqarnerasoq Kommuneqarfik Sermersuumit erseqqinngitsutut isigineqarpoq. Aningaasartuutit qaffasissusaanut qanoq ujartuisoqartiginera aamma oqaloqatiginninnernik katsorsaataasunik qanoq ingerlatsisoqartassanera apeqqutaassaaq. Ujartorneqarnera qaffakkiartussasoq naatsorsuutigineqarpoq, piffissami matumani tarnimikkut napparsimasut nakorsiartarfiannit neqeroorummik allaanerusumik amigaateqarnera pissutigalugu. Taamaattumik sunut tamanut aningaasartuutit 450.000-nit 3.000.000 kr.-nut naatsorsuutigineqartariaqarput.
- **Kinguaassiuutitigut atornerluinermik pinaveersaartitsineq §§ 93** – Kommuneqarfik Sermersuumit suliniutip atuutsinneqarneranik ingerlatsisoqareerpoq. Kommune naliliivoq, atuutsitsineq sinneruttoq 40 % 200.000 kr-it missaannik akeqassasoq. Taakkua saniatigut suliniut kommunimut ukiumoortumik 150.000 - 250.000 kr.-inik siunnersuinermit aqputissiuussinermullu aningaasartuuteqarnerunermik nassataqassaaq.
- **Napparsimasoqarneranut toqusoqarneranullu atasumik angalanerit** - pisinnaatitaaffimmu tassunga tunngasumik missiliuutit amigaataapput.
- **Suliniuteqartoqareernerani malinnaaviginninneq § 70 - 72** – Suliniuteqareernermi malinnaaviginninneq aallartisarnermi aningaasartuuteqarnerunermik nassataqassasoq Kommuneqarfik Sermersuumit nalilerneqarpoq, ungasinnerusumili oqimaaqatigiittoqalissasoq, innuttaasoq pitsaanerusunik piginnaaneqalerpat aamma nammineq ikiorsinnaanerulerpat.

Oqaaseqaatini allaffissornermi kingunerisassat killilimmik isiginiarneqartut Kommuneqarfik Sermersuumit maluginiarneqarpoq, aningaasatigut kingunerisassat saniatigut, tassunga ilaatigut journalimut pilersaarut aamma kontomut pilersaarummut tunngatillugu kinguniusussat. Kontomut pilersaarutip aaqqissuussaana paasissutissat sorliit aningaasaqarneq pillugu kisitseqqissaarnermi atorneqarsinnaaneranut isumaqarpoq.

Aalajangersakkanut ataasiakkaanut nassuiaatit

Kapitali 1: Siunertaq, nassuiaatit, sullinniakkat aamma najukkamut tapersorsorneqarsinnaanermut pisinnaatitaaffik

Siunertaq

§ 1 imm. 2-mi allassimavoq siunertaq ".qulakkeerinneqataassaaq, inuit ataasiakkaat maannamut piginnaassutsiminnik attasiinnarsinnaaneranut...".Kommuneqarfik Sermersuumit tassunga atasumik malugineqarpoq, piffissami matumani piginnaasaqassutsip qaffasissusia qulakkeerneqarsinnaanngitsoq. Taamaattumik siunnersuutigineqarpoq oqaaseq "qulakkeerineq" "ikorfartorneqarneranik" taarserneqassasoq. Oqaaseqatigiit imaalillugit allanngortinneqarsinnaagaluarput "Siunertaq aamma imaappoq, inuit ataasiakkaat maannamut piginnaassutsiminnik attasiinnarsinnaanerannut imaluunniit maannamut *piginnaassusiisa* annikilliartornerisa minnerpaaffissaaniitinnerat".

§ 1, imm. 2, nr. 2 pillugu kommunimit siunnersuutigineqarpoq, "inuit ataasiakkaat ajornartorsiutaat" allanngortinneqassasoq imaalillugu "inuuq ataatsip ajornartorsiutai".

§ 1, imm. 2, nr. 3 pillugu kommunimit siunnersuutigineqarpoq, "immaqa" peerneqassasoq uniffimmik taarserneqarluni, suliniutit inuuq ataatsip nammineq nukissaminik attasiinnarnissaanut ikorfartuisussaanaerat taamatullu nammineersinnaassutsimi annerulernissaanut siuarsaanermut ikorfartuisussaanaerat pissutigalugit.

Nassuiaatit

§ 2, nr. 2-mi kommunimit siunnersuutigineqarpoq, "perorsaasoq immikkut ilinniagalik" allanngortinneqassasoq "perorsaasoq" § 12, imm. 1-imi oqaaseqaatini nassuiaat atorneqartoq naapertorlugu.

§ 2, nr. 3 najugaqarfittut neqeroorut nassuiarneqarpoq tassaasoq "Neqeroorut, taassuma imarai najugaqatigiiffiit, najugaqarfiit illersukkat aamma ulloq unnuarlu neqeroorutit". Kommuneqarfik Sermersuumit

siunnersuutigineqarpoq najugaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersukkat ulloq unnuarlu neqeroorutinit immikkoortinneqassasut, najugaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersukkat innuttaasunit namminernit angerlarsimaffigineqarmata, kisianni ulloq unnuarlu neqeroorut innuttaasup namminerisamik angerlarsimaffiginngimmagu, aamma taamaattumik pissutsit ilaanni taakkununga malittarisassat assigiinngitsuusarput.

Tassunga atasumik Kommunimit malugineqarpoq, utoqqaat angerlarsimaffii taaguummi "najugaqarfittut neqeroorutit" ilaanngitsut, aamma taanna utoqqaat innarluutillit pillugit ilisimaaralugu immikkut killiliussinertut paasisariaqartoq. Eqqumiiginarporli utoqqarnut najugaqarfittut neqeroorutit inatsisinut ilaannginnerat, sammisani amerlasuuni allani najugaqartut ilaatinneqarmata. Ilanngullugu erseqqissaatigineqarpoq, utoqqaat tapersersorneqarnissaannut inatsisissatut siunnersuummi taaguut "inunnut utoqqalisunut najugaqarfittut neqeroorut" atorineqarmat "utoqqarnik paaqqutarinniffik" pinagu.

§ 2, nr. 7-imi kinguaassiuutitigut atornerluinermut nassuiaat inunnik innarluutilinnik ataasiakkaanik namminneq kajumissutsiminnik atoqateqarsinnaanerannik mattussisoq kommunimit isumaqarfigineqarpoq. Malugineqarpoq, nassuiaat Danmarkimi Social- og Boligstyrelsenip atugaanut assingusoq. Paarlattuanik nassuiaat tulliuttoq siunnersuutigineqartariaqarpoq: "Kinguaassiornermut tunngasumik attaveqarneq imaluunniit pissusilersorneq kissaatigineqanngitsoq qanorluunniit ittoq, inummumut akuersissuteqanngitsumut sammisoq".

Kommunimit aamma kissaatigineqarpoq nalunaarfiginnittussaataitanerup nassuiarneqarnera inatsimmi imaluunniit oqaaseqaatini ilanngunneqassasoq. Tassunga kommunip oqaaseqaataa § 53-imi takuuk.

Ineqarnermi tapersersorneqarnissamut pisinnaatitaaffik

Innuttaasoq sapinngisamik inissiami innuttaasup toqqarsimasamini najugaqarneranut kommune ikorfartuineramik ikiorsiissuteqartoq Kommuneqarfik Sermersuumit § 5-imi malugineqarpoq. Inissiatut neqeroorutinit amerlanernik pilersitsiniarnermut tunngassuteqanngilaq, kisianni ikorfartuinermut tunngassuteqarpoq, innuttaasup nammineq angerlarsimaffimminiissinnaaneranut inissiamut allanngortiterinerit aamma iluaqusersuutit eqqarsaatigalugit. Kommunimit innersuussutigineqarpoq, oqaaseqaatit erseqqissarneqassasut, nammineq kissaatigisatut inigisamik toqqaasinnaanermut pisinnaatitaaffik nammineq inigisamut tunngassuteqarmat aamma najugaqarfittut neqeroorutit pineqannginnerat, tassungalu suliamik ingerlatsisup tamakkiisumik isiginnittaaseqarluni naliliinera tunngavigineqarpoq.

§ 5, imm. 2 pillugu kommune siunnersuuteqarpoq, "aaqqissuussinerit naapertuuttut atorlugit periarfissaappat" ilanngunneqassasoq, taamaaliornikkut inoqarfimmi najukkami pissutsit naapertorlugit ikiorsiissutinik suliaqartoqarsinnaanera periarfissanngoqqullugu.

Kapitali 2: Naalackersuisut akisussaaffiisa aamma piginnaasaasa agguartarnerat

Inissat pisariaqartut amerlassusiat

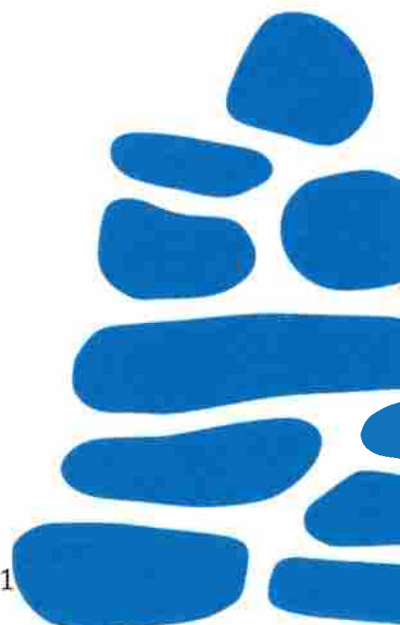
Kommuneqarfik Sermersuumit kissaatigineqarpoq qanoq ililluni § 7, § 21-mut attuumassuteqartillugu paasineqassanersoq ilisimatitsissutigineqaqullugu, kommunip neqeroorummik utaqqiisaasumik pilersitsinissamut pisussaaffeqarneranut tunngasoq. § 21 eqqarsaatigalugu suna utaqqiisaagallartuunersoq erseqqinngilaq aamma kommunimit ernumanartuutinneqarpoq, taassuma ulloq unnuarlu neqeroorutit inissanik pisariaqartunik pilersitsisoqannginnissaanut pissutaasinnaanera. § 21-mut oqaaseqaatit allat takukkit.

Kommuneqarfik Sermersuumit siunnersuutigineqarpoq utaqqisut allattorsimaffianniittut eqqarsaatigalugit ulloq unnuarlu neqeroorutini inissanik pilersitsisoqarnissaanut piffissaliisoqassasoq. Kommunit pisussaaffilerneqarsinnaapput najugaqatigiiffimmik imaluunniit najugaqarfimmi illersugaasumik pilersitseqqullugit, marlunnik utaqqisut allattorsimaffianniittoqarpat.

Pissassarfik

Siunnersuummi § 8-mut oqaaseqaatini kommuninut tunngatillugu suliassat assigiinngitsut Pissassarfiup ingerlassinnaasai allaaserineqarput, taakkua ataanni nr. 1, nr. 2 aamma § 8-mi nr. 6. Kommuneqarfik Sermersuumi qulaajaasoqarnissaa kissaatigineqarpoq, qanoq naliliisoqarnersoq, qaqugu Pissassarfiup suliassat suliarineqarsinnaasut ingerlattassanera kommune ilisimasani aamma suliamut tunngasumik nukissanik pisariaqartunik peqartinnagu, aamma taamaattumik ikioqqulluni saaffiginnitsillugu. Kommunimit innersuussutigineqarpoq, suliassat suliarineqarsinnaasut allanngortinneqarsinnaasut suliassanut suliarineqartussanut.

§ 8, nr. 1 eqqarsaatigalugu, Kommuneqarfik Sermersuumit malugeqquneqarpoq, aalajangiisoqarnera pillugu kommune pisussaaffeqartoq naammagittaalliornissamut periarfissanik innuttaasunut paasissutissiissalluni. Kommunimit kissaatigineqarpoq, Pissassarfiup naammagittaalliuteqarnissamut periarfissanik aqutissiuussinissamut pisussaaffia kommunip pisussaaffianit sutigut allaanerunersoq erseqqissineqaqullugu. Pissassarfik aamma kommune

naammagittaalliuteqarnissamut periarfissanik siunnersuinissamut aqqutissiuussinissamullu assigiissuni pisussaaffeqarpata, tamanna paragraffimi erseqqissarneqaqquneqarpoq.

Kapitali 3: Kommunalbestyrelsip akisussaaffia aamma piginnaanernik agguataarineq

Siunnersuineq aqqutissiuussinerlu

Kommuneqarfik Sermersuumit kissaatigineqarpoq katsorsaataasumik oqaloqateqarnerit siunertaat erseqqinnerusumik nassuiarneqassasoq.

Tassunga atasumik kommunimit siunnersuutigineqarpoq § 11, imm. 2, nr. 1-imut oqaaseqaatini "psykoterapeutimik oqaloqateqarneq" katsorsaataasumik oqaloqatigiinnerit allattorsimaffiannit peerneqassasoq, psykoterapeutit ilinniagaq piginnaatitsissutitaqanngimmat imaluunniit taagutaanngimmat illersugaasoq.

Illersuisoqarnermik aaqqissuussineq

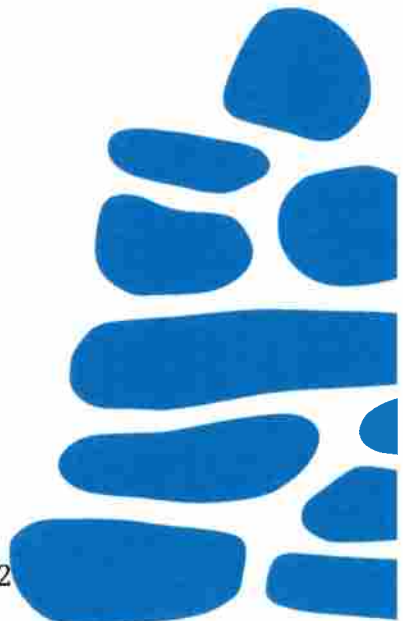
Illersuisoqarnerup nassuiarneqarnera § 2, nr. 2-mi erseqqinnerulermat Kommuneqarfik Sermersuumit iluarisimaarneqarpoq. Taamaattoq kommunimit erseqqissaatigineqassaaq, illersuisup suliamut piginnaasaanut piumasaqaatit, tassunga ilanngullugu illersuisut pikkorissarnerat, kommunimit naammassineqarsinnaanera piviusorsiuunngitsoq aamma maannangaaq illersuisunik pissarsiniartarnermut tunngavissaareersoq ajornartorsiutitalik sulii ajornarnerulersinneqassasoq. Kommunimit siunnersuutigineqarpoq, oqaaseqaatini ilanngunneqassasoq, illersuisoq atorfinitsinneqarsinnaasoq illersuisutut pikkorissarsimanngitsoq, kisianni illersuisutut pikkorissarnermik ingerlatsissasoq pikkorissarneq neqeroorutigineqariapat.

Kommunimit kissaatigineqarpoq § 12 oqaaseqaatinut ilanngunneqassasoq, illersuisutut atorfinnut atorfinittussarsiuunneqartunut qinnuteqartoqanngikkaluarpat, kommune qanoq iliussanersoq.

Illersuisut innuttaasut pisinnaatitaaffiiniq qulakkeerinnittussaasut sulinerat, kommuninit akilerneqartarnerat kommunimit ajornakusoortutut isigineqarpoq. Suliassaq suliffeqarfimmit kiffaanngissuseqartumit ingerlanneqartariaqartoq kommunimit innersuussutigineqarpoq.

Siusissukut iliuseqarneq

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 13 siusissukut iliuseqarneq ullumikkut kommunit neqeroorutaanit malunnaatilimmik annertusaanerusoq aamma kommuninut nukissanik aningaasaliissutinillu amerlanernik pisariaqartitsinermik nassataqassasoq.

§ 13 imm. 2 ilaqtariinnut siunnerfeqartumik siunnersuinertut sullinniakkat amerlipput imaalillugit "... kikkulluunniit immikkut pissuteqartumik pisariaqartitsisinnaasutut naatsorsuutigineqartut". Tamanna § 13-imut oqaaseqaatini itisilerneqarpoq imaalillugu, siunnersuineq aamma ingerlanneqartassasoq, naak "tapersorsorneqarnernik allanik aallartitsisoqareeraluartoq imaluunniit aallartitsisoqartussaagaluartoq". Ilaqtariinnut siunnerfeqartumik siunnersuineq inatsimmi kikkunnut "tamanut" atuuttumi ilanngunneqartariaqartoq innarluutilinnut inatsimmut ilanngunnaq kommunimit siunnersuutigineqarpoq.

§ 13 imm. 4 nr. 4 allassimavoq "Oqartussaaffeqarfiit allat inuup imaluunniit ilaqtariit ilungersunartorsiornerannik pinaveersaartitsinermik siunertallit". Kommunimit tikkuarneqarpoq, oqaasertaliorneq taanna siammasissorujussusoq, pinaveersaartitsinermik suliniutit sullissinerisa pitsaassusissaannik inissinnissaannut ajornakusoortitsisut.

Aqutissiuussineq atuutilersussaq aalajangersakkamik itisiliisariaqartoq kommunimit maluginiarneqarpoq, ajornanngippat killiliuussanik assersuuserlugu.

Tapersorsorneqarnermut periarfissat aamma najugaqarfittut neqeroorutit pisariaqartut

§ 15, imm. 4-mi pinasuartumik pisariaqartitsisoqartillugu nalunaaquttap akunnerisa 48-t iluanni tapersersuineramik aallartitsisoqarnissaanut piffissaliussamik nutaamik ilanngussisoqartoq Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq. Piffissaliussap kommunimit eqquutinneqarsinnaanera piviusorsioruunngilaq, pingaartumik pisuni suleqatissat arlallit peqataaffigisassaanni, ass. peqqinnissaqarfik. Siusinnerusukkut tusarniaatitsinermi pissutsit ilanngunneqartut Kommunimit eqqumiigineqarpoq, aalajangiinerup kingorna nalunaaquttap akunnerisa 48-t iluanni tapersersuineq aallartinneqarnissaata peerneqarsimanera, § 15-imut oqaaseqaatini sulit allassimammat. Kommunimit kissaatigineqarpoq, taassuma inatsimmi namminermi allassimanera ilannguteqqinneqassasoq, kiisalu oqaaseqaatini nassuiarneqarluni, tapersorsorneqarneq pinasuartoq qanoq paasineqassanersoq.

Qulaajaaneq

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 18, imm. 2-mi paasiniaaqqissaarnermut piffissamik killissarititaasumik nutaamik inissiisoqartoq, taanna "inuup innarluutillip tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsisinnaanerata kommunalbestyrelsimit paasineqarnerata kingorna qaammatit 2 qaangiutsinnagit naammassineqarsimassaaq".

Paasiniaaqqissaarneq sukkasuumik pissarsiarineqartassasoq kommunimit isumaqataaffigineqarpoq, kisianni piffissaliuussaq piviusorsiunngitsutut isigineqarpoq, pingaartumik pissutigalugu paasiniaaqqissaarnermi nakorsamit uppernarsaatit pissarsiarineqartussaanerat aamma peqqinnissaqarfiup suleqatigineqartussaanaera pissutigalugit, § 17, imm. 2, nr. 5 naapertorlugu.

Aammattaq peqqinnissaqarfiup sullissineranut piffissaliuussamik inissiisoqartariaqarpoq, taamaaliornikkut kommunimit piffissaliussat taakkua eqquutsinneqarsinnaaqqullugit. Siunnersuutigineqarpoq peqqinnissaqarfik ullunik suliffinnik 3 piffissalernerqassasoq.

§ 18, imm. 2-mi allassimavoq "Paasiniaaqqissaarnermut atasumik allakkatigut aalajangiisoqassaaq inuup innarluutillip tapersorneqarnermik imaluunniit iluaqusersuutinik tunineqassappat". Kommunimit kissaatigineqarpoq erseqqissarneqassasoq, allakkatigut aalajangiisoqartassanersoq ilanngullugu, inuk innarluutilik tapersorneqarnermik imaluunniit iluaqusersuutinik tunineqassanngippat imaluunniit oqaatsit atorlugit aalajangiisoqarsinnaanera pillugu.

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 18 imm. 3 suliassanik pisariaqanngitsunik aamma allaffissornermik annermik nassataqassasoq. Kommunimi sullissinermi ombudsmandip ingerlatsinermi ileqqorissaarneq pillugu malittarisassai atorineqartarput, tassani atuarneqarsinnaavoq, qaammatit pingasut qaangiunneri tamaasa innuttaasoq suliaq qanoq ingerlanersoq pillugu ilisimatinneqartassasoq.

Kommunimit § 19 imm. 2 isumaqanngitsutut isigineqarpoq, § 8-mut oqaaseqaatit naapertorlugit Pissassarfik nammineq naliliisinnaammat, paasiniaaqqissaarnermik suliaqartoqarnerani kommunimut ikiutissanerluni. Kommunimit erseqqissumik paasineqarumavoq, suliaq pillugu kommunip ikioqquneranik qaqugukkut Pissassarfik ilassinnaanersoq, tassunga ilanngullugu suliap katitigaanera aamma kommunip suliamut nukissai eqqarsaatigalugit.

*Peqqinnissaqarfiup misissuinissaanut aamma katsorsaanissaanut
innersuussineq*

Kommuneqarfik Sermersuumit tikkuarneqarpoq, § 20-mi oqaaseqatigiit kingunerannik oqaatsit aalajangiineq, tullerriiarineq aamma nalunaarutiginninneq imminnut akulerutsinneqarsinnaanerit. Kommunimit siunnersuutigineqarpoq oqaaseqatigiit allannngortinneqassasut, akulerutsinneqarsinnaanerannut aarlerinaataasoq millisikkumallugu.

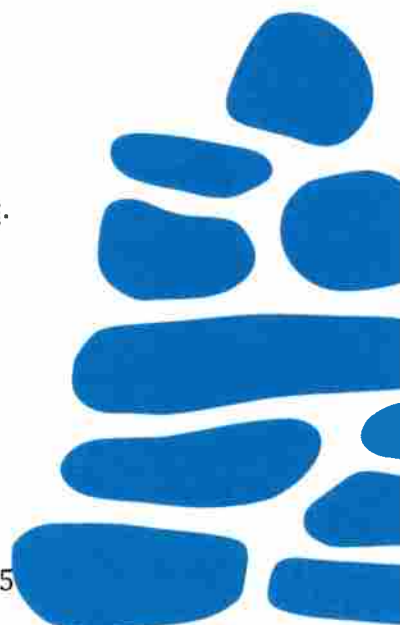
Utaqqiissaasumik inissiiffik

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 28, naapertorlugu kommune ulloq unnuarlu neqeroorutinin ingerlatsinissamut inatsisitigut pisinnaatitaaffeqanngitsoq, kisianni najugaqatigiiffiit § 22 naapertorlugu aamma § 24 naapertorlugu najugaqarfiit illersugaasut. Taamaattumik kommunimit tupigisuutigineqarpoq, soq § 21-mi kommune utaqqiisaasumik neqeroorummik innuttaasunut ulloq unnuarlu neqeroorummut inissinneqartussatut akuerisaasimasunut aamma utaqqisut allattorsimaffianniittunut ingerlatsinissannaersaq (takuuk § 30-mut oqaaseqaat tassunga assingusoq). Kommune isumaqarpoq, utaqqiisaasumik inissiivinnut akisussaaneq Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmi inissisimasariaqartoq, tassani ulloq unnuarlu neqeroorummik ingerlatsinissamut misilittagaq pisariaqartoq pineqarmat. Taassuma saniatigut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik neqeroorutinin nutaanik pisariaqartitsinnermut paasissutissanik pissutissanillu pisariaqartunik pissarsissaaq. Kommunit utaqqiisaasumik neqeroorutinin pilersitsissappata, taakkua ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiinniarnerni ilaassapput.

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 21-mut oqaaseqaatini allassimasoq, "Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik kvartalimut ataasiarluni kommunalbestyrelsimut ilisimatitsisarsinnaavoq, qaqugu ulloq unnuarlu neqeroorummi inissamik naapertuuttumik tunniussisoqarsinnaanera naatsorsuutigineqarsinnaanersaq". Kommunimit siunnersuutigineqarpoq, "-sinnaavoq" allangortinneqassasoq imaalillugu "-saaq", kiisalu paasissutissiinissamut pisussaaffik oqaaseqaatinit qummut inatsimmi § 21-mut nuunneqarluni, immaqa imm. 2-tut. Kommuneqarfik Sermersooq Ombudsmandimit qinnuigineqarpoq innuttaasut utaqqisut allattorsimaffianniittut ikinnerpaamik kvartalimut ataasiarlugit ilisimatinneqartassasut, allanguuteqarpat allanguuteqanngikkaluarpalluunniit. Kommunimit pisussaaffiit naammassineqarsinnaanngillat Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik kommunimut ilisimatitsinissaminik isumaginnissimatinnagu.

Aammattaq Kommuneqarfik Sermersuumit kissaatigineqarpoq inatsimmi sukumiinerusumik erseqqissarneqaqqullugu, "utaqqiisaasoq" qanoq paasineqassanersaq aamma piffissamik killiliinermik aalajangiisoqassasoq. Taamaattumik piffissaq qaammatinut sisamanut killilik § 21-mi ilanngutsinneqarumavoq, immaqa imm. 3-tut.

Taassuma saniatigut kommunimit tikkuarneqarumavoq, utaqqiisaasumik aaqqiissuteqartarnerit ulloq unnuarlu neqeroorutinin pisariaqartinneqartutut amerlassusilinnik pilersitsinnermit aningaasartuuteqarnerulersitsisarnerat § 7 naapertorlugu. Inissat

pisariaqartinneqartut pilersinneqarpata, inatsisini utaqqiisaasumik inissiineq pillugu paragrafi pisariaqartinneqassanngikkaluarpoq. Takuuk kommunip § 7-imut oqaaseqaatai kiisalu siunnersuummut atasumik aningaasatigut kingunerisassat.

Kapitali 4: Kommunimi najugaqarfittut neqeroorutit

Najugaqatigiiffik

§ 22, imm. 2, nr. 2-mi allassimavoq: "pineqartut ataatsimoorlutik atuutsinneqarsinnaapput". Kommunimit oqaaseqatigiit taakkua nangaanartutut isumaqarfigineqarput, innuttaasut sullinneqartut najugaqatigiiffinniittut nalinginnaasumik inunnik allanik peqateqarnissaminnik unammillernartorsiortuupput. Sullinneqartut arlallit kisiimiillutik najugaqarusunnerugaluarput, kisianni taamannak periarfissaqanngillat inissaaleqineq pissutigalugu.

§ 23, imm. 1, nr. 3 pillugu kommunimit tikkuarneqarpoq, innuttaasut innarluutillit amerlanerit namminneq angerlarsimaffiminni tapersorsorneqarlutik najugaqarsinnaasut, kisianni namminneq inissaminnik pissarsisinnaanngitsut.

Najugaqatigiiffinnut aamma najugaqarfinnut illersugaasunut aalajangersakkat allat

Kommunimit § 26, pillugu malugineqarpoq, inummut najugaqatigiiffimmik imaluunniit najugaqarfimmi illersugaasumi kommunimi allami najugaqarsinnaaneq neqeroortoqarsinnaanera aalajangiiffigineqarsinnaasoq. Kommunimit tamanna suliamut atasumik naleqquttutut isigineqarnera tupigusuutigineqarpoq, Kalaallit Nunaanni kommunit arlaannaalluunniit inissanik atorneqanngitsunik peqannginnerat pissutigalugu.

Kapitali 5: Ulloq unnuarlu neqeroorut

Ulloq unnuarlu neqeroorut

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 30 § 21-mut assortuuttusoq, kommune ulloq unnuarlu neqeroorummi najugaqarsinnaanermut neqerooruteqarlunilu utaqqiisaasumik neqeroorummi ingerlatsinissaa pissutigalugu. Erseqqissaatigineqassaaq, innuttaasup innarluutillip kommunimit ulloq unnuarlu neqeroorummi najugaqartussatut innersuunneranit innuttaasup tassunga neqeroorfigineqarneranut Isumaginninnermi Aqutsisoqarfiup piffissaq sullissinermik ingerlatsivissaata sivisussusissaa ilanngunneqassamat. Kommunimit tassunga siunnersuutigineqarpoq, inatsimmi qulaarneqassasoq, qaqugukkut utaqqiisaasumik inissiivik pisariaqartinneqarnerasoq aamma ulloq unnuarlu neqeroorutini inissanik

pisariaqartunik pilersitsinissamut piffissamik killiliussamik inissiisoqassasoq. § 7 aamma § 21-mut tassunga oqaaseqaatit takukkit.

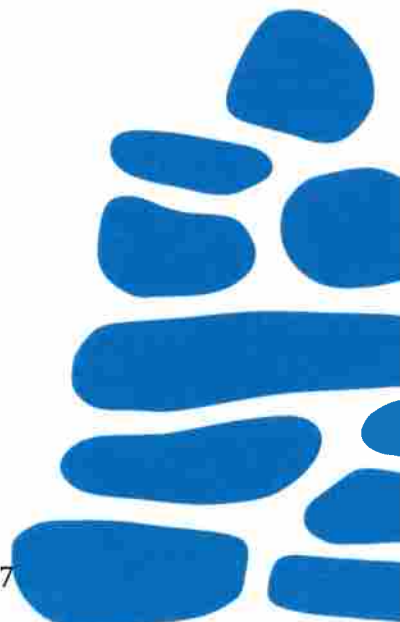
Inuit innarluutillit ulloq unnuarlu neqeroorutini matoqqasumi inissinneqarneri Kommuneqarfik Sermersuumit takuneqarsinnaangilaq, kommune imaluunniit kommunit allat qanoq ilillutik tigummigallagaqarnermut assingusumik inissamik pissarsisinnaanermut suliassamik kivitsisinnaanissaat § 31, imm. 2 aamma imm. 3-mut tunngatillugu. Kommunit pissaanermik atuinissaminnut killilimmik pisinnaatitaaffeqarput, aamma siunnersuut kommunip pissaanermik atuisinnaanerata periarfissaasa iluanniippoq. Tassunga atasumik kommunimi sulisunut qaqugukkulluunniit isumannaallisaanikkut illersorneqarsinnaangilaq. Kommuneqarfik Sermersuumit erseqqissaatigineqarpoq, suliassaq politiini imaluunniit isumaginninnermut aqutsisoqarfimmi inissisimasussaasoq, taakkua ulloq unnuarlu neqeroorutini matoqqasunik immikkut ilisimasaqarput aamma misilittagaqarput.

Kommunimit eqqumiigineqarpoq, § 32 paragrafitut immikkoortuummat, taanna § 31-mut ilanngutsinneqassasoq siunnersuutigineqarpoq.

Kommunimit kissaatigineqarpoq qulaarneqassasoq, piffissami killilimmi tigummigallagaqarnermut assingusumik inissaq pineqarnersoq.

Ineriartortitsinermut pilersaarutit aamma killiffimmik nalunaarusiat Kommuneqarfik Sermersuumit siunnersuutigineqarpoq § 34 aamma § 35 pillugit, ulloq unnuarlu neqeroorutit kisimik pineqarnatik, kisianni najugaqatigiiffiit aamma najugaqarfiit illersugaasut iliuusissatut pilersaarut aallaavigalugu ineriartortitsinermut pilersaarutini aamma killiffimmik nalunaarusianik suliaqartassasut. Taakkua uppersaataapput innuttaasumik sullissinermi imminnut tapertariittussat aamma najugaqarfittut neqeroorutini tamaginni naapertuuttuusut. Kommunimit eqqumiigineqarpoq, ilassutitut tusarniaanermi ineriartortitsinermut pilersaarutit pillugit paragrafi ulloq unnuarlu neqeroorutit pillugit kapitali 5-imut qummut nuunneqarsimanera. Tassunga atasumik kommunimit takuneqarnissaa qilanaarineqarpoq, ineriartortitsinermut pilersaarutit aamma killiffimmik nalunaarusiat qanoq ilillutik nalunaarutip iluarsaannerani ilanngullugit suliarineqassanersut.

Oqaaseqatigiit § 35 imm. 3-mi "inuup peqqissutsikkut atugai imaluunniit inooqatigiinnermi atugai" paatsoorneqarsinnaapput, inooqatigiinnermi atugai qanoq paasisariaqarnerisut erseqqinngimmat. Najugaqarfittut neqeroorutit innuttaasup inooqatigiinnermi attaveqarfiinut akuliutissanngillat. Taamaattumik siunnersuutigaarput "inooqatigiinnermi atugassarititaasut" allanngortinneqassasut imaalillugit "pissutsit

pingaaruteqartut".

Kalaallit Nunaata avataani najugaqarfittut neqeroorummiinneq
Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 36 imm. 2 aamma § 37
imm. 1 "piffissami sivilissusiligaanngitsumi najugaqarneq"
ilanngunneqarsimasoq. Kommunimit isumaqataaffigineqarpoq,
najugaqarneq aallaaviatigut piffissami killilimmi pissasoq, kisianni
kissaatigalugu najugaqarnerup sivilissusianik piffissamik aalajangiinermik
inissiisoqassasoq. Siunnersuutigineqarpoq, § 36 imm. 3 aamma § 39 imm. 2-
mi innersuussinermut tunngasut iluini piffissap sivilissusissaattut
naatsorsuutigineqartoq ilanngunneqarsinnaasoq.

Kommuneqarfik Sermersuumit siunnersuutigineqarpoq, § 36 imm. 3 aamma
§ 39 imm. 2-mi pilersuisussaataaerermut tunngavissaq nalunaarsuiffinni
ilanngullugu allanneqassasoq, taamaalilluni qulakkeerneqassammat
suliamut paasissutissanut atasumik innuttaasumut aningaasaqarnikkut
atugassarititaasut eqqumaffigineqarnissaat.

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, Isumaginninnermut
Aqutsisoqarfiup sullissineranut piffissaliussat inatsisissatut siunnersuutip
siullermik tusarniaassutigineqarnerani § 48, imm. 3 aamma § 49, imm. 3-
mut oqaaseqaatit maanna peerneqarsimanerat. Kommunimit tamanna
isorineqarpoq, aamma sulii siunnersuutigalugu sullissinermut
piffissarititaasut inatsimmut imminnermut allanneqaqqullugit. Kommunit
suliamik ingerlatsinerisa piffissaligaanerat inatsimmi allaqqareerpoq,
tamanna aamma Naalackersuisunut atuuttariaqaralarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuumi § 37-mi eqqumiigineqarpoq, Kalaallit
Nunaata avataani efterskolerniarneq imaluunniit piginnaanermik
ineriartortitsineq alla Naalackersuisunit akuerineqarnissaat.
Siunnersuutigineqarpoq, § 37 piginnaanermik ineriartortitsinermik
imaqassasoq, soorlu efterskole, højskole imaluunniit assigisaat,
kommunimit namminermut sullissinermik ingerlatsiffigineqarsinnaasut
Naalackersuisut aqqusaaqqaanngikkaluarlugit. Piginnaanermik
ineriartortitsinermik ingerlatsineq ukiunik 3-nik sivilissusilik killilimmik
sivilissusilerneqarsinnaasoq ilanngunneqarsinnaavoq, taassuma assigaa
STU-mik ingerlatsineq. Tassunga atasumik kommunimit
siunnersuutigineqarpoq § 36 aamma § 37 allanngortinneqassasut,
taamaalilluni ulloq unnuarlu neqeroorutit tamarmik Naalackersuisunit
akuerineqarnermik kinguneqartussat taamaallaat § 36-mut
tunngassuteqassasut.

Najugaqarfittut neqeroorutip allanngortinnera atorunnaarneralu
§ 41, imm. 4 pillugit kommunimit siunnersuutigineqarpoq, Pissassarfiup
oqaaseqaatinik tunniussinissaanut ullunik 10-nik periarfissalerneqassasoq,
soorlu inatsisissatut siunnersuutip siullermeerluni
tusarniaassutigineqarnerani § 48, imm. 3 aamma § 49, imm. 3
oqaaseqaatinik tunniussinissamut periarfissaa taamaattoq. Kommunimit
erseqqissaatigineqarpoq, tassunga atasumik piffissaliineq
pingaaruteqartoq, taamaaliornikkut kommuninit namminernit
sullissinissamut piffissaliussat inatsimmi aalajangersarneqarsimasut
eqquutsinneqarsinnaaqqullugit, pingaartumik suliani Pissassarfimmit
tapersersorneqarnermik pisariaqartitsisuni.

Kapitali 6: Suliassat nalinginnaasut suliarineqartarnerat

Ingerlaavartumik malinnaaneq

Kommuneqarfik Sermersuumit siunnersuutigineqarpoq § 45 inummut
tunngasumik nakkutilliinerup ilaattut ilanngutsinneqassasoq, inummut
tunngasumik nakkutilliineq tapersersuinerup ingerlaavartumik
malinnaaffigineqarneranut qulakkeerinneqataassammat.

Iliuusissatut pilersaarut

Kommunimit § 48 imm. 2 ima isumaqarfigineqarpoq, iliuusissatut
pilersaarut neqeroorummut paasissutissatut nipeqarpallaalermat aamma
innuttaasup nammineq kissaatai inuunerminilu anguniagai pillugit
ukkassineq amigaataasoq. Iliuusissatut neqeroorutip immi siunertaa
tassaangilaq neqeroorut/tapersersorneqarpoq, taanna ikiuutaannaavoq
innuttaasup kissaataanik aamma pisariaqartitaanik suliamut ingerlatsilluni
tunaartaqarnermi. Kommune siunnersuuteqarpoq, § 48 imm. 2-mi
immikkoortumik 7-mik ilaneqassasoq "Innuttaasup nammineq iliuusissatut
pilersaarummut oqaaseqaatai". Aallaqqaammulli innuttaasumik
suleqatigiinnermik aallartitsiniarluni, pingaaruteqarpoq innuttaasoq
siunissamut nammineq kissaatiminik eqqarsaatiminillu
ilanngussisimassasoq.

Kommunimit kissaatigineqarpoq iliuusissatut pilersaarummi
erseqqissaasoqassasoq, aporfiit suut piusinnaanerit pillugu iliuusissatut
pilersaarummi anguniagaq siunnerfigalugu sulisoqassasoq.
Assersuutigalugu tassaasinnaapput ilinniagaqarnermut aamma
suliffeqarnermut tunngasutigut aporfiit, kommunip
oqaloqatigiissutigisinnaanngisai.

Kapitali 7: Nalunaarutiginninneq

Nalunaaruteqarnermi kommunip iliuseqarnissamut pisussaffia
Kommuneqarfik Sermersuumit § 53 imm. 1 aamma imm. 2-mi piffissaliussat paasiuminaatsinneqarput aamma taakkua tunngavigalugit sullissinermik ingerlatsinissaq ajornakusoortinneqarpoq.

Kommunimit kissaatigineqarpoq sullissinermi piffissaliussat inatsimmi erseqqissuunissaat, immaqa tulluuttut eqqarsaatigineqarsinnaapput, inatsimmi piffissaliussat paragrafimi ataatsimi innersuutitalersorlutik katersorneqarsinnaanerat.

§ 15, imm. 4-mut nutaaq innersuussutigineqarpoq. Taamaattoq paatsiveerunnermik pilersitsivoq, § 15, imm. 4-mi ullussarititaasoq nalunaaquttap akunneri 48-nik sivisussuseqarmat, § 53, imm. 1-imi nalunaaquttap akunneri 24-usut.

§ 54-mi inatsisiliap immikkuualuttunik imaqqassusia kommunimit eqqumiigineqarpoq. Kommunimit isumaqarfigineqarpoq, aqutsitut aalajangigarigaat aamma qanoq kikkut suliamik nalileeqqissanersut, suliamik ingerlatsinermi ileqqussaasut malinneqartillugit.

Ilitsersuutaalerumaartumi allassimasinnaavoq, pissutsit suut nalunaarutiginninnermik aallartitsinermut tunngavigineqassanersut.

Kapitali 8: Tapiiffigineqarnissamut periarfissat

Qanigisaasumik innarluutilimmik paarsineq
Aningaasatigut kingunerisassat suli qulaarneqanngillat, suli erseqqissinngimmat akissarsisitseriaaseq qanoq ittoq Naalakkersuisunit nanginniarneqarnerisooq.

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, tusarniaataaqaartumi aamma ilassutitut tusarniaatigineqartumi sammisaq taanna pillugu allannguutit malunnaatillit ingerlanneqarsimasut.

§ 59-imi piffissap ilaannik aaqqissuussineq maanna nassuiarneqarpoq (nalunaaquttap akunneri 30-t) qanigisaasumik innarluutilimmik paarsineq.

Erseqqissarneqanngilaq, qanigisaasup qanoq iliorluni atorfinitsinneqarnerminut tapertaliissasoq, taamaaliornikkut pilersuisussaannermut tunngavissaq nalinginnaasoq pissarsiarineqarsinnaaqqullugu.

Kommunimit malugineqarpoq, qanigisaasumik paarsinermut sapaatip akunneranut nalunaaquttap akunnerinik 30-nik annertussusilik qularnangitsumik qanigisaasut pisortanit ikiorsiissutinik tunineqarsinnaajunnaarsissavaa, soorluttaaq suliffimmik qanigisaasup nalunaaquttap akunnerinik 10 palliinnarlugit suliffigisinnaasaanik nassaarsinnaaneq ajornartorujussuannagussaaq.

Kommunimit eqqumiigineqarpoq, piffissami sivilunerusumi qanigisaasumik paarsineq taamaallaat periarfissaassasoq, tapersorneqarnissamik pisariaqartitsineq sapaatip akunneranut nalunaaquttap akunnerinik 30-t ataappagit. Kommunimit siunnersuutigineqarpoq, piffissaq tamaat akissarsiaqartitsinermut innersuussisinnaaneq periarfissaasariaqartoq, taamaaliornikkut sapaatip akunneranut tapersersuineranut nalunaaquttap akunneri 40+ periarfissaallutik imaluunniit najugaqarfimmut imaluunniit ulloq unnuarlu paaqqinniffimmut inissiineq.

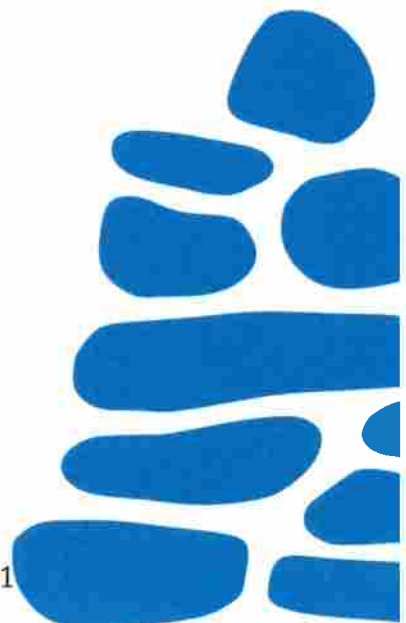
§ 60 naapertorlugu piffissami killilimmi qanigisaasumik suliffissaqartitsivimmuut attuumassuteqartumik atorfinitsitsineq periarfissaavoq, piffissap ilaani inissiiviugallartumut periarfissatut allatut. Qaammatit 6 piffissamut killiliussa qaalajangersarneqarpoq, taanna qaammatit 3 sivilsorneqarsinnaavoq. Taamaattoq § 61, imm. 3 naapertorlugu qaammatit 12-ikkuutaarlugit sivilsuisoqarsinnaavoq katillugit ukiut 10 sivilsussuseqartumik.

Kommunimit tamanna sulisitsisumik eqqarsaatiginninnginnertut isumaqarfigineqarpoq, sulisup sulinnikkallarnissaanik akuersisimasumut, imaluunniit siunissaq nalunartoq pillugu innuttaasumut innarluutilimmut imaluunniit qanigisaasumut aaqqiissutissatut pitsaanerpaatut isigineqanngilaq. Kommuni siunnersuuteqarpoq, paarsineq sivilunerpaaffissalernerneqartariaqartoq, assersuutigalugu qaammatit 6 - 12. Erseqqinngilaq sooq aaqqissuussineq ukiuni 10 isumatusaartutut isigineqarsinnaasimasoq, tamatuma kingorna isumatusaartutut isigineqarunnaassanersoq. Siunnersuutigineqarpoq paragrafimi allami periarfissiissutigineqassasoq tapersersuineramik tassannga ikiorsiissut ataavartunngortinneqassasoq, taamaattoq imaalillugu qanigisaasup suliffissaqartitsinermut attuumassuteqarfimi allat taamaattissagai.

Kommunimit aamma malugineqarpoq, taaguut najugaqarnermut tapersersuineq oqaaseqaatini nalinginnaasuni atorneqartoq, naak taaguut taanna inatsisissatut siunnersuummit peerneqaraluartoq.

Kommunimit § 60, imm. 2-mi oqaaseqatigiit eqqumiigineqarput "Inuk kommunimit qanigisaasup najugaqarfigisaanik atorfinitsinneqassaaq". Nalinginnaasumik innuttaasup najugaqarfigisaa sullissinermik suliamik aamma ingerlatsinermik aqutsisuusarput. Periarfissaava, innuttaasoq aamma qanigisaasoq kommunini assigiinngitsuni najugaqarnerat?

Kommunimit malugineqarpoq ilassutitut tusarniaanermi, qanigisaasup isumassorneqarneranik suliaqartussatut atorfinittussamut piumasaqaatit

peerneqarsimanerat. Kommunimit § 67, imm. 4-mi siusinnerusukkut piunasaqaatit pitsaasutut isigineqarput, aamma siunnersuutigaa, inatsimmut ilitersuutaalerumaartumi piunasaqaat assingusoq ilanngunneqassasoq, taassuma ataani aamma ulloq unnuarlu neqeroorutini, najugaqatigiiffinni aamma najugaqarfinni illersugaasuni sulisunut tunngasut.

§§ 59 - 61-mut tunngatillugu kommunimit kissaatigineqarpoq, aaqqissuussap iluanut tunngatillugu kommunip pisussaaffiisa qulaarneqarnissaat. Assersuutigalugu qanigisaasup innuttaasup angerlarsimaffiani suliffiani atugassarititaasut pitsaasuunissaat, inummut sammisumik nakkutilliineq kommunimit qulakkeerneqassapput, aamma suut kommunimit passunneqartussatut pisussaaffiuppat, qanigisaasup soraarniuteqaqqaarani pisussaaffini isumaginngitsuussappagit?

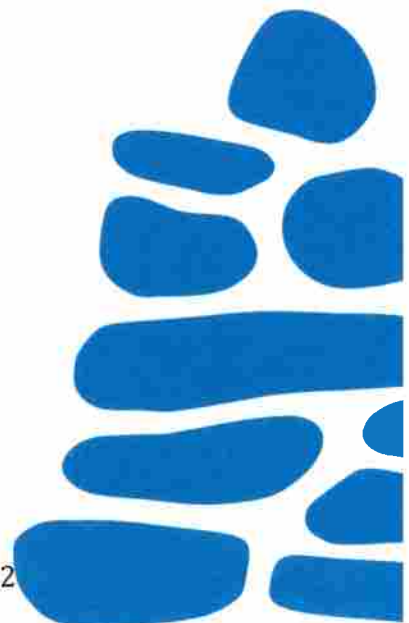
Kommunimit malugineqarpoq, oqaaseqatigiit naapertuutissasut, tassani atuarneqarsinnaalluni, tapersersuinerup malitseqartinneqarneranut atasumik qanigisaasoq killiffimmik nalunaarusiamik suliaqartassasoq.

Tapersersorti

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, ilaatigut ulluunerani neqeroorutit aamma atuarfik inatsisissatut siunnersuummi ilaanngitsut. Ikorfartorteqarneq tassaavoq neqeroorut, inunnut innarluutilinnut tamanut atuuttuutinneqartussaasoq, neqeroorummut peqataanissaminut pisariaqartitsisumut. Kommunimit tassunga atasumik malugineqarpoq, "utoqqaat illuat" § 62-imut ilanngunneqarsimasoq aamma eqqumiigineqarpoq atuarfiit, ulluunerani neqeroorutit aamma sunngiffimmi neqeroorutit ilanngunneqarsimannginnerat, meeqqat inuusuttullu eqimattat inatsimmi ilanngunneqarsimanerat tunngavigalugu.

§ 62-imut kommune siunnersuuteqarpoq, oqaaseqatigiit "isumaginninnermi perorsaasumit tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineqartoq nammineq angerlarsimaffimmi, najugaqatigiiffimmi, najugaqarfimmi illersukkami imaluunniit utoqqaat illuanni najugaqarsinnaaqullugu" allanngortinneqassasoq "isumaginninnermi perorsaasumit tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineqartoq nammineq angerlarsimaffimmi, ulluunerani neqeroorummi, atuarfimmi, sunngiffimmi neqeroorummi, najugaqatigiiffimmi aamma immaqa tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsineq najugaqarfimmi illersukkami aamma utoqqaat illuanni isumagineqarsinnaanngippat".

Kommunimit maluginiarneqarpoq, allaaserisap nassuiaataa naapertuutissasoq, immaqa imm. 7-imi, tassani allassimassalluni, inuk

innarluutilik tapersersorneqarnermik pissarsisartooq pillugu ikorfartorti killiffimmik nalunaarusiamik suliaqassasoq, tapersersuinnermut malitseqartitsinnermut atasumik.

Nuunnermi ikiorsiissutit

§ 64 imm. 1 nr. 1 oqaaseq "angajoqqaatut akisussaataasooq" allanngortinneqassasoq ima "angajoqqaatut akisussaataasup".

Eqimattat tunngavigalugit ikiuunnermik tapersersuinnermillu neqeroorut kiisalu inummot piffissami killiligaasumi isumaginninnermi perorsaasumit ikiorneqarneq tapersersorneqarnerlu.

Kommuneqarfik Sermersuumit kissaatigineqarpoq, § 65 aamma § 66 § 62-imi ikorfartortinit siullinngorlugit inissinneqaaqullugit. Taamaaliornikkut atuarfiit aamma ulluunerani neqeroorutit iluaqutaasumik paragrafinut imalluunniit oqaaseqaatinut ilanngunneqarsinnaapput aamma erseqqissisinnerqarlutik.

Kommunimit tassunga siunnersuutigineqarpoq, § 65 kommuninut suliaasatut-suliarineqartussatut aalajangerneqassasoq suliaasatut-suliarineqarsinnaasutut atuukkunnaarluni. Tassunga atasumik kommunimit tikkuarneqarpoq, neqeroorutit ullumikkut kommunip neqeroorutaanit siammasinnerulersinnerqarnerat kommunit nukissaannut aningaasaliissutaasalu qaffanneqarnissaannut pisariaqartitsinnermik aamma nassataqassasoq.

§ 66-imi kommunimit siunnersuutigineqarpoq, killiliisoqassasoq taamaalilluni neqeroorut qaammatit aqqaneq-marluk iluanni marloriarluni tunniunneqarsinnaangorluni.

Oqilisaassineq

§ 67 imm. 1 nr. 1 pillugu kommunit kissaatigineqarpoq, inatsimmut oqaaseqaatini imaluunniit ilitersuummi nassuiaat erseqqisooq ilanngunneqassasoq, isumassuisutut suliaasamut malunnaatilimmik sulineruneq qanoq paasineqassanersoq pillugu.

§ 67, imm. 3 pillugu kommune siunnersuuteqarpoq, tassunga atuutsinneqanngitsoq ilanngunneqassasoq, kommunip nammineerluni oqilisaassinertut neqeroorummik ingerlatsinera.

§ 68 Tapersersuinnermik aaqqissuussinerit

Kommuneqarfik Sermersuumit eqqumiigineqarpoq, § 68 qulequttap Oqilisaassineq ataanut inissinneqarsimanera.

Kommunimit tikkuarneqarpoq, § 68 malittarisassanik amerlanernik allanik aalajangersaanermut inatsisaasoq, tassungali oqaaseqaatit

imartoorujussuurtut pissuseqartut.

Kommunimit tikkuarneqarpoq, oqariartaaseq "inigisamik allangortiterinerit" suliamik ingerlatsinermi atorneqassasoq "inigisamik aaqqissuussineq" atornagu, akuttunngitsumik inigisami allangortiterinerit pisariaqartut suliarineqartussaasarmata innuttaasoq innarluutilik tapersorsinnaajumallugu, aamma pequtit inissisimaffiisa nikisitiinnarnerat pineqanngimmat.

Kommuneqarfik Sermersuumit § 68 pillugu erseqqissaatigineqarpoq, iluaqusersuutitik aamma qamutitik motorinik ingerlatilinnut tunniussinermi suliamik ingerlatsisut tamakkiisumik naliliinerat tunngavigineqartartoq.

Kommunimit takorusunneqarpoq, § 68 nalunaarummi aaqqissuussaasussami qanoq ilanngunneqassanersoq tassani suli itisiliinerulluni allaaserisaqassammat iluaqusersuutit, qamutit motorinik ingerlatillit kiisalu ataatsimoortunik angallassinertut aaqqissuussinerit pillugit kommunip maajimi tusarniaanermut akissuteqaataa innersuussutigalugu.

Kommuneqarfik Sermersuumit kissaatigineqarpoq, atugarissaarnermi teknologiimik toqqissisimanermik pilersitsisinnaasumik atugaqarsinnaanermut periarfissanik pitsaanagerusunik inatsimmut ilanngussisoqassasoq, innuttaasut, qanigisaasut aamma sulisut toqqissisimanarnerusunik atugassaqartitaanissaanut iluaqutaasinnaasunik.

Suliniuteqareernermi malinnaaneq

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, §§ 70 - 72 suliniuteqareernermi malinnaaffiginninneq tassaasoq inuit innarluutillit pillugit inatsisip ullumikkut atorneqartup annertusinera aamma taamaattumik kommuninut nukissanik aningaasaliissutinillu amerlanernik pisariaqartitsinerimik qaffaassasoq.

Paasissutissiinissamut utertitsillunilu akiliinissamut pisussaaffik
§ 75 imm. 2 aamma imm. 3 pisariaqanngitsumik marloriaatitut saqqummersinneqarput, pingaartumik imm. 3 aalajangersakkanut oqaaseqaatinut tulluannqilaq.

Kapitali 9: Tikeraarluni angalanerit

Kommuneqarfik Sermersuumit § 77-imi malugineqarpoq, inuit innarluutillit maanna ukiumut ataasiarlutik tikeraarlutik angalasinnaanermut pisinnaatitaaffeqalernerat. Kommunit aningaasartuutaannik qaffatsitsissaq,

pingaartumik kommunimi innuttaasunut Kalaallit Nunaata avataani najugaqarfittut neqeroorutini najugaqartunut. Tassunga atasumik malugineqarpoq, Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasut Danmark inissinneqarsimasut 60%-ii ukiut qulit sinnerlugit inissinneqarsimasuusut.

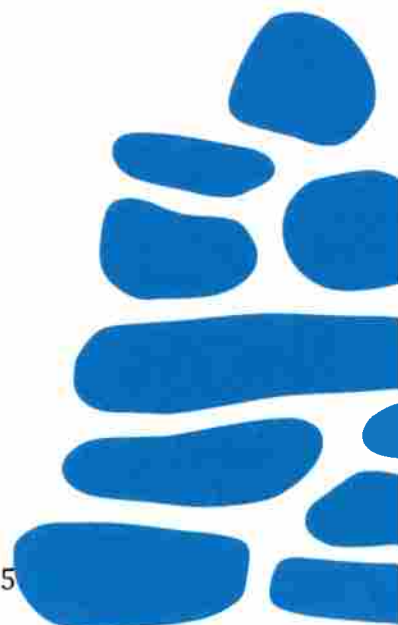
Tassunga atasumik malugineqarpoq, suliniuteqareermermi malinnaaffigineqartoqatigiit ukiumut marloriarlutik tikeraarlutik angalasinnaanermut periarfissaqartut, § 77, imm. 3 naapertorlugu. Kommunimit eqqumiigineqarpoq immikkoortitsineq taanna ukiumut 1 aamma 2 tikeraarluni angalasinnaanermut tunngasoq, aamma paarlattuanik isumaqarpoq, immikkoortitsineq taanna tassaasariaqartoq 18-inik ukioqarneq, taamaaliornikkut inersimasunut suliassaqarfimmi naligiissumik pineqartoqartaqqullugu.

Kommunimit malugineqarpoq, § 77 imm. 1-imut oqaaseqaatinut qanigisaasup nassuiarneqarnera isumaginninnermut inatsimmut allamut naleqqiullugu siammasinnerusoq. Kommunimit kissaatigineqarpoq innuttaasut piginnaanikillisimasut naligiissumik pineqassasut, tamassuma qaqugukkut qanigisatut nalilerneqarsinnaanermut aamma atuuttariaqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuumit § 80 aamma § 81-mut tikkuarneqarpoq, innuttaasut amerlanerit piginnaanikillisimasut qanigisaasup napparsimaneranut aamma ilineqarneranut atasumik tikeraarlutik angalasinnaanermut piginnaatitaaffeqassasut siusinaartumik pensionisiaqarnermut aamma utoqqalinermi pensionisiaqarnermut inatsisit kiisalu pisortanit ikiorsiissutit pillugu inatsisit aqqutigalugit. Kommunimit kissaatigineqarpoq pingaarnersiuisoqassasoq, qaqugukkut inatsisip sorliup atuutsinneqalerneranut tunngasumik, inuk ataaseq inatsisit arlallit ataanni pisinnaatitaaffeqassagaluarpat. Kommunimit aamma malugineqarpoq, angalanernut amerlanernut aningaasanik amerliliisoqartariaqartoq.

Kapitali 10: Nakkutilliineq

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 83 inummut tunngasumik sakkortusisamik nakkutilliineq ilanngunneqarsimasoq. Kommunimit erseqqissaasoqarnissaa kissaatigineqarpoq, qanoq iliorluni pissutsit aqqqissuunneqassanersut inummut tunngasumik sakkortusisamik nakkutilliinermi aqqqissuussisoqassatillugu, tassunga ilanngullugu najugaqarfittut neqeroorutip akisussaaffia, aamma qaqugukkut nakkutilliinermit nutaamik ingerlatsisoqassanersoq pillugu. Inunnut innarluutilinnut ulloq unnuarlu neqeroorutiniittunut, kommuni inummut tunngasumik sakkortusisamik nakkutilliinermit amerlasuunik ingerlatsisinnaavoq, najugaqartunut pissutsinut nalinginnaasunut

unammilligassaqartitsippat, najugaqartunut tamanut sunniuteqartunik.
Taamaattumik kommuni siunnersuuteqarpoq, kommunit
Naalackersuisunut/qitiusumik nakkutilliiffeqarfimmut ilisimatitsissasasoq
inummut tunngasumik sakkortusisamik nakkutilliinermik
ingerlatsisoqarnerata kingorna, kingorna nalilernerqassaaq ulloq unnuarlu
neqeroorummi ingerlatsinermut tunngasumik nakkutilliisoqassanersoq.

Kommunimit § 85, malugineqarpoq, nakkutilliinermik immikkoortortamit
ulloq unnuarlu neqeroorummik nakkutilliinerup akulikissusia nammineq
toqqarneqartoq. Kommuni ukiumut ataasiarluni ingerlatsinermut
tunngasumik nakkutilliinermik ingerlatsisussaavoq, Isumaginnittoqarfimmi
suliassaqarfimmi nakkutilliisarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat
nalunaarutaat nr. 49, 31. august 2021-meersoq naapertorlugu.
Kissaatigineqarpoq, ulloq unnuarlu neqeroorutimik ingerlatsinermik
Naalackersuisut nakkutilliinerannut piffissakkuutaat assingusut
aalajangersarneqaqqullugit.

Kapitali 11: Inuit innarluutillit pillugit siunnersuisooqatigiit, inuit
innarluutillit pillugit politikki, suliassat allaaserineqarnerat aamma
kinguaassiutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki.

Kommuneqarfik Sermersuumit siunnersuutigineqarpoq, inatsimmut
oqaaseqaatini eqqarsaatigineqassasoq, ilaasortat
akissaatersorneqassanersut, aamma siunnersuisooqatigiit aningaasanik
namminneq aalajangiiffigisassaminnik peqassanersut. Isornartuuvoq,
siunnersuisooqatigiit akissaatersuutinik aamma missingersuutinik
apeqquteqaatigisaat kommunimit itigartitsissutigineqarpata, tamanna
pillugu Naalackersuisut aningaasanik tunniussinissamut
isummersimanginnerat pissutigalugu.

§ 91-imut tunngatillugu kommunimit tikkuarneqarpoq, innarluutilinnut
politikkip ukiut sisamat qaangiukkaangata nutarterneqartarnera
akulikippallaartoq.

Kinguaassiutit atoqatigiinnerlu pillugit politikki

Kommunip neqeroorutaataani kinguaassiutit atoqatigiinnerlu pillugit
politikkimik suliaqartoqarnissaannut piumasaqaat kommunimit
eqqumiigineqarpoq, Naalackersuisut ulloq unnuarlu neqeroorutaanni
piumasaqaatit assingusut atuutinngimmata. Taamaallaat § 33-mi
allassimavoq, immikkoortut tallimat immikkut ittut ulloq unnuarlu
neqeroorutini sulisunit "immikkut eqqumaffigineqassapput". Taanna
piumasaqaammit innersuussutitut annermik pissuseqarpoq,
pinaveersaartitsinermik aamma atornerluisoqarsimaneramik

pasitsaassinermik passussinermut periusissianik suliaqarnermut atasumik. Naleqqutinngilaq.

Kommunimit malugineqarput, § 93, imm. 1-imut oqaaseqaatit Danmarkimi Social- og Boligstyrelsenip allagaataani assilisaannaasut. [Seksualpolitik udviklingshæmning | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#). Allaaserisap annerpaartaa kommunimit isumaqataaffigineqarpoq, kisianni ajornartorsiornaralugu, politikkimik suliaqarnermut atasumik kinguaassiutit atoqatigiinnerlu pillugit siunnersuisumik atugaqarsinnaanermut periarfissap assiliinnarneqarsimanera. Social- og Boligstyrelsenimit pissuseq imaattoq qularnanngitsumik tunngavilersuutigineqarpoq, Danmarkimi Kinguaassiutit atoqatigiittarnerlu pillugit siunnersuisut peqatigiiffianni ilaasortat tamarmik kommunini atorineqarsinnaasut pigineqarnerat. Nunatsinni kinguaassiutit atoqatigiittarnerlu pillugit siunnersuisut amigaatigaagut kommunip aamma Namminersorlutik Oqartussat ingerlataanni, taamaattut kommuninit atorineqarsinnaasut. Assersuutigalugu inunnut innarluutilinnut tunngasumik kinguaassiutinut atoqatigiinnermullu peqqissumik eqqarsartaaseqarnerat pillugu Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik atortussanik, siunnersuinermik imaluunniit atuartitsissutinik neqeroorutaateqanngillat. Oqaaseqaatini nunatsinnut tunngassuteqartut eqqarsaatigineqanngillat.

Kommunimit isumaqarfigineqarpoq, § 93, imm. 2-mi immikkoortut siunnersuinermut aqutissiuussinermullu tunngasut imminni suliaaqaarfiusut imartoqisut, kommunimi sulisunit kivinneqarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngitsoq. Paarlattuanik pissutsit oqaluuserinerat pitsaaneruvoq, pisoqaraangat, immaqa Pissassarfimmit imaluunniit sulianut allanut siunnersuisunit siunnersorneqarluni aqutissiuunneqarlunilu. Kommunimit nukissat amerlanerit pisariaqartinneqassapput kinguaassiutinut atoqatigiinnermullu tunngasumik sulisunik ilinniartitseqqinnermut atugassat aamma/imaluunniit kinguaassiutinut atoqatigiinnermullu aqutissiuussisunik aamma siunnersuisunik atorfinitsisinermut akissarsianut aningaasartuutinut.

Paarisa, Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup ataani inissisimasup inuit innarluutillit pillugit atortussanik, siunnersuinermik imaluunniit kinguaassiutinut atoqatigiinnermullu peqqissumut tunngasunik neqeroorutaateqannginnera pissutigalugu, suliasamik tassannga kivitsinissamat kommune immikkut aningaasaliissutissanik pisariaqartitsivoq. Taamaaliornikkut qulakkeerneqassaaq, sulisunik piginnaanngorsaanermut aamma ilinniartitseqqinnermut nukissat piunissaat kiisalu kinguaassiutinut atoqatigiinnermullu siunnersuisunik atorfinitsisinissamat akissarsiassanut matussutissat.

Kommuneqarfik Sermersooq isumaqarpoq, kinguaassiutit atoqatigiinnerlu pillugit politikkami § 93, imm. 2 allaaserisat immikkuualuttunik imaqarpallaartut aamma kommunimit iliuuserineqarsinnaasut annikippallaalernerannik killiliisut. Kommunip najugaqatigiiffiutaanni aamma najugaqarfinni illersukkani sullitat assigiinngitsorujussuupput assigiinngitsunik pisariaqartitsisut kinguaassiutit atoqatigiinnerlu eqqarsaatigalugit taamatullu kinguaassiutitigut atornerluinermik pinaveersaartitsineq eqqarsaatigalugu. Taamaattumik Kommuni siunnersuuteqarpoq, imarisaat inatsimmut aqutissiuussinertut ilineqassasut.

Kapitali 12: Aningaasalersuineq aamma akigititanik naleqqussaasarneq

Akigititanik naleqqussaaneq

Kommunimit eqqumiigineqarpoq, § 95 qulequttamut "ulloq unnuarlu neqeroorutini akigititanik naleqqussaaneq" ilaannginnera.

Kommunimit § 96, imm. 2 siunnersuutigineqarpoq, nutarterinissamut pisariaqartitsineq eqqarsaatigalugu "nittartagaq nalunaarutit.gl" aqutigalugu tamanut saqqummiussisoqarnera allanneqassanngitsoq, paarlattuanilli allanneqarluni, akigititat tamanut saqqummiunneqassapput, aamma Naalakkersuisunit kommunit nalunaarfigineqassasut suna atorlugu tamanut saqqummiussineq ingerlanneqassanersoq.

Ulloq unnuarlu akigititanik naleqqussaaneq

Kommuneqarfik Sermersooq akerliliissuteqarpoq, § 97 imm. 2 naapertorlugu kommunit siornatigut isumaqatigiinninniarnerni inaat atorunnaarsinneqarsimammat, taamaalilluni Naalakkersuisut namminneq ulloq unnuarlu akigititanik namminneerlutik inissiisinnaanngorput. Kommunimit sunnersuutigineqarpoq, kommunit kingumut isumaqatigiinninniarnerni peqataasussatut ilannguteqqinneqassasut § 97, imm. 2-mi. Naammanngilaq kommunit taamaallaat isumaqatigiinninniarnerni ilaasinnaanerat § 97, imm. 5 naapertorlugu ukiup ingerlanerani allannguutunik saqqummertoqartillugu. Aammattaaq Kommuneqarfik Sermersuumit mamaalluinnartutut misigineqarpoq, allannguut taanna oqaaseqaatini ataasiannguamilluunniit taaneqarsimannnginnera.

Kommunimit § 97, imm. 3 nr. 2 qanoq paasineqassanersoq apeqqutigineqarpoq, najugaqartunut aningaasartuutitut atasumik, immikkut sulisunik pisariaqartitsisunut, taakkua akilernerneqassammata najugaqartunut tamanut akigititap aalajangersakkap ilaaniittutut.

Kommunimit malugineqarpoq § 97 imm. 3 nr. 6, akigititanut ilaasut

"Kalaallit Nunaata iluani avataanilu nuannaariartarfiliarneq aamma angalanerit". Tamanna kommunip sullissineranik kiisalu innuttaasut nalinginnaasut amerlasoorpassuit aningaasatigut piginnaasaanik qaangiineruvoq, aamma kommunimit erseqqissaatigineqarpoq, akileraartartut akiligaannik Kalaallit Nunaata avataanut angalasinnaaneq periarfissaasariaqanngitsoq. Kommunimit siunnersuutigineqarpoq "nunagisamut qanittumi nuannaariartarfiliarneq aamma tammaarsimaarfiliarneq".

Kapitali 13: Naammagittaalliuteqarneq

Kommunimit siunnersuutigineqarpoq, "Kommunalbestyrelsit" § 98-imi allanngortinneqassasoq imaalillugu "Kommunalbestyrelse".

Kapitali 14: Aalajangersakkat allat aamma Kapitali 15 Atuutilersitsinermut, atorunnaarsitsinermut ikaarsaariarnermilu aalajangersakkat

Aalajangersakkat allat kiisalu atuutilerfiat, atorunnaarsinneqarnerat aamma ikaarsaariarnermi aalajangersakkat
Kommuneqarfik Sermersuumit siunnersuutigineqarpoq, § 100-mi nutarterisarnermut piffissakkuutaamik inissiinerit atuutsinnassasut, ilanngunneqarlunili, pilersaarussiaq ukiunut 10-nut atuuttussatut siunnerfeqassasoq piffissamut ungasissumut pilersaarussiaqarneq qulakkeersinnaajumallugu, ulloq unnuarlu neqeroorutit nutaat pilersinneqarnerinut piumasaqaataasut.

§ 100 imm. 2-mi normulersuineq allanngortinneqassasoq normut kingullit marluk imaalillugit 3) aamma 4) ukunangga 2) aamma 3) allanngortinneqassasut.

Kommuneqarfik Sermersuumit malugineqarpoq, § 101-imit oqaaseqaatini, allassimasoq, pisortat ataatsimoorussamik IT-mik aqqissuussaat GetOrganizedimi tassaassasoq app. Taanna neqerooruteqartitsinermut malittarisassanut akerliuvoq. Kommunimit taamaattumik siunnersuutigineqarpoq, pisiniartarfiit immikkut imaluunniit applikationit piiarneqassasut, aamma Naalakkersuisut kommuninik suleqateqarlutik aqqissuussamut piumasaqaataasussamik inissiissasut, taakkualu neqerooruteqartitsinermik ingerlatsiffigineqarlutik.

Taakku saniatigut kommunimit § 101-imi erseqqissaaneq kissaatigineqarpoq, pisortat ataatsimoorussamik IT-mik aqqissuussaat sunut atorneqassanersoq, taakkununga ilanngullugu; sullissineq, naatsorsuineq, akiliuteqarneq, inissiinernut akiliutissatut naatsorsukkat, aningaasaqarnermik malittarinneq, isumaqatigiissutinik aqutsineq

imaluunniit allat. Kommuneqarfik Sermersuumit naatsorsuutigineqarpoq IT-mik aaqqissuussamik nutaamik suliaqarnermi piumasaaqatinut erseqqissaanermik suliamut peqataatinneqarnissaq.

Kommune isumaqarpoq, pisortat ataatsimoorussamik IT-mik aaqqissuussamik peqarnerat pitsaasuusoq, taamaaliornikkut aaqqissuussaq assigiittoq pisortat suliffeqarfiutaanni atorneqarsinnaaqqullugu. Taamaattoq pingaaruteqarpoq, IT-mik aaqqissuussamik nutaamik suliamik ingerlatsineq pitsaanerpaamik ingerlassasoq, inatsit atuutsinneqaleqqunagu, aaqqissuussaq suli naammassineqanngitsoq, misilerarneqanngitsoq aamma sulisut suli ilinniartinneqanngitsut sioqqullugit. Kommunimit ernummatigineqarpoq, pisortanit ikiorsiissutit aamma suliffissarsiornermi ikiorsiissutinut inatsimmut atasumik IT-mik aaqqissuussamik atulersitsinermi, ingerlatsinertut ingerlatsinissaq unammillernartorsiornartigissasoq.

Tassunga atasumik kommunimit erseqqissaatigineqarumavoq, § 106 imm. 4-mi piffissaliussaq piviusorsiortuunngitsoq, misilittakkat ersersimmassuk, IT-mik aaqqissuussamik ineriartortitsineq sulisunillu tassanga atugaqarnissaannik ilinniartitsineq ukioq 1 sinnerlugu sivisussuseqassammat.

Naatsorsueqqissaarneq

Kommuneqarfik Sermersooq, § 102-mut siunnersuuteqarpoq, naatsorsueqqissaarneq pisortat IT-mik aaqqissuussaat nutaaq aqputigalugu ingerlanneqassasoq, paasisutissat arlallit aaqqissuussani maanna atugaasumi nalunaarsorneqarneq ajornerat pissutigalugu. Taamaattumik paragrafi taanna § 101-imut assingusumik ullormik atulersinneqartariaqarpoq.

Pineqaatissiisarnert pillugit aalajangersakkat

Kommuneqarfik Sermersuumit § 103-mut atasumik malugineqarpoq, Naalakkersuisut kommunalbestyrelsinut pinngitsaaliissummik akiligassiissuteqarsinnaanerat. Maluginiaqquneqarpoq, Kommunit aqunneqarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 29, 17. november 2017-imeersoq naapertorlugu ingerlatsisussaanagerat, tassani pineqaatissiisarnermut aalajangersakkat ilaapput. Taamaattumik pisariaqanngilaq inatsimmi paragrafimik assingusumik ilanngussinissaq, aamma taassuma peerneqarnera kommunimit siunnersuutigineqarpoq.

Kommunimit erseqqissaatigineqarpoq, ikiorsiissutit inatsisinik tunggaveqartut arlallit soorlu inatsimmi pingaarutilittut inissisimasut, kommuninit ingerlaannartumik naammassineqarsinnaanngitsut, assersuutigalugu sanaartornermik suliniutit ingerlanneqarnissaat

unammillernartuupput, aamma kommunip najugaqarfiutaanut aamma najugaqarfittut neqeroorutaataanut sunniuteqartut kiisalu Namminersorlutik Oqartussat ulloq unnuarlu neqeroorutaasa amerlassusiannut. Taamaattumik oqaaseqaatini itisilillaqqunarpoq pissutsini qanoq ittuni pineqaatissiinermut aalajangersakkat atuutsinneqarsinnaanerit, paragrafi taanna tigummiinnarneqarsimassappat.

Inussiamersumik inuulluaqqusillunga

Ole Jakobsen

Kommunaldirektøri

Kommuneqarfik Sermersooq

ojak@sermersooq.gl

30. august 2024

Høringssvar vedrørende forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap

Kommuneqarfik Sermersooq takker for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med den supplerende høring. Kommunen afgav i maj 2024 et høringssvar under første høringsrunde, og har i nærværende høringssvar inkluderet både de punkter, som kommunen fastholder, samt nye bemærkninger.

Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap sætter de juridiske rammer for kommunernes arbejde på handicapområdet, og Kommuneqarfik Sermersooq værdsætter inddragelsen af kommunerne i forbindelse med den omfattende revidering af lovgivningen. Kommunen finder det dog beklageligt, at der ikke har været en større inddragelse i udarbejdelsen af lovforslaget.

Kommuneqarfik Sermersooq kan tilslutte sig lovgivningens formål, om at personer med handicap skal have rettigheder og muligheder på lige fod med andre. Kommunen tilslutter sig ligeledes forståelsen af handicap, som de samfundsskabte barrierer en person med funktionsnedsættelser møder i samfundet.

Kommuneqarfik Sermersooq finder generelt, at forslaget – også i lyset af de gennemførte tilsyn på handicapområdet – mangler realisme. Kommunerne har begrænsede ressourcer, ikke kun i forhold til økonomi, men også i forhold til medarbejdere og kompetencer. Vi kan og skal blive bedre, men der er behov for prioritering, og lovforslaget understøtter ikke en prioritering.

Kommuneqarfik Sermersooq finder, at en høringsperiode på 5 uger er utilstrækkelig set i lyset af sommerferieperioden og kompleksiteten i høringmaterialet. Hertil, at der i samme periode forslag til Inatsisartutlov om støtte til ældre i høring, som overlapper med handicapstøtteleven. Kommunen sætter dog pris på, at departementet har udvidet høringsperioden fra de oprindelige 4 uger til 5.

Høringssvaret er delt op i kommunens generelle bemærkninger til

Kuussuaq 2
Postboks 1005
3900 Nuuk
Grønland
kommuneqarfik
@sermersooq.gl
Tlf. +299 36 74 00

Man. - ons.....kl. 10 - 15
Torsdag.....kl. 12 - 17
Fredag.....kl. 10 - 12

lovgivningen og bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Bemærkningerne vedrører blandt andet:

- Økonomiske konsekvenser for kommunerne
- Oprettelsen af et fællesoffentligt IT-system
- Oprettelse og drift af midlertidige tilbud
- Ændringer af takstfastsættelsen for Socialstyrelsens tilbud
- Tilbageholdelsessurrogat i forbindelse med anbringelse på sikret døgntilbud

Generelle bemærkninger

Kommunen kan konstatere, at departementet i det reviderede lovforslag har valgt at opretholde en række regler i bekendtgørelsesform, og at de reviderede bekendtgørelser vil blive sendt i høring.

Sektoransvarlighed og snitfladeproblematikker

Kommuneqarfik Sermersooq er enig i og værdsætter tilføjjelsen af de tre grundlæggende principper om sektoransvarlighed, ligebehandling og kompensation i bemærkningerne til lovforslaget.

I henhold til sektoransvarlighedsprincippet undrer kommunen sig over, at § 5 i den nuværende lovgivning er udgået, da tilgængeligheden til offentlige bygninger og faciliteter er nødvendig for at opnå lige rettigheder og muligheder for personer med handicap i samfundet. Det er ikke en mulighed at udarbejde en handicaplovgivning baseret på sektoransvarlighed og samtidig lade departementernes ressortfordeling styre, hvad der indgår i lovgivningen. Kommuneqarfik Sermersooq foreslår derfor, at § 5 forbliver i lovgivningen i overensstemmelse med princippet om sektoransvarlighed.

Kommunen vil derudover foreslå, at der i lovgivningen inkluderes regulering i forhold til anlæg, skoler og andre relevante sektorer med henblik på at skabe bedre adgangsmuligheder og inklusion af personer med handicap i alle dele af samfundet. Kommuneqarfik Sermersooq bemærker endvidere, at bl.a. dagtilbud, skole og sundhedsområdet forekommer helt fraværende i lovforslaget. Ligesom ældre er børn og unge inkluderet i lovens målgruppe, mens de fleste tilbud, som disse grupper modtager ikke er.

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at lovforslaget eksplicit placerer aldersbetingede funktionsnedsættelser under handicaplovgivningen. Kommunen understreger, at der fortsat er uklarheder i forhold til snitfladeproblematikker og konsekvenserne af inddragelse af aldersbetingede funktionsnedsættelser i lovgivningen.

Samtidig med høringen af dette lovforslag, har Naalakkersuisut sendt forslag til Inatsisartutlov om støtte til ældre i høring. Kommunen vil påpege, at ældre borgere, der modtager støtte fra kommunen (udover ydelsen alderspension) modtager denne støtte på grund af en funktionsnedsættelse. Kommunen finder derfor, at forslaget til ældrelov med enkelte tilpasninger kan rummes indenfor forslaget til handicapstøttelov. Det er uhensigtsmæssigt, at der etableres overlappende regelsæt, uden at der samtidig tages stilling til reglernes indbyrdes hierarki. Det vil vanskeliggøre implementeringen for både sagsbehandlere og økonomiansvarlige og risikerer at skabe længere sagsbehandlingstider for borgerne.

Kommuneqarfik Sermersooq finder generelt, at hensynet til graden og omfanget af funktionsnedsættelsen er udeladt flere steder i lovgivningen. Kommunen ønsker, at det tydeligere fremgår i loven, at det er en helhedsorienteret, individuel og faglig vurdering, som ligger til grund for eventuel igangsættelse af støtten.

Økonomiske konsekvenser for kommunerne

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der med lovgivningen foretages en udvidelse af kommunernes ansvar og opgaver på en række områder. Der vil derfor være behov for tilførsel af flere midler til kommunerne i forbindelse med bloktilskudsforhandlingerne.

Tidsspændet mellem vedtagelse og ikrafttrædelse er kort (under 1 år), og det gør det vanskeligt at få bloktilskudsforhandlinger og kommunale budgetter korrekt på plads. Derfor er lovgivningens forarbejde i forhold til de økonomiske konsekvenser essentielt. De økonomiske konsekvenser er ligeledes et kardinalpunkt for at kunne forholde sig til, om opgaver og økonomi hænger sammen, men er også med til at give indsigt i, hvor omfattende Naalakkersuisut anser en opgave.

Kommunen finder, at afsnittet om "*Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige*" i bemærkningerne til lovforslaget er mangelfuldt og utilstrækkeligt både i forhold til administrative og økonomiske konsekvenser. Det fremgår ikke, hvordan man er nået frem til estimaterne i afsnittet. Det er dog positivt i forhold til det tidligere fremsendte lovforslag, at der er tilføjet i afsnittet. Det er dog stadig uklart hvilken fordeling mellem kommunerne, der vil blive lagt til grund.

Udover, at der mangler beregninger, eller er afsat utilstrækkelige midler, er der heller ikke taget højde for udviklingen på området. Der foretages ikke en fremskrivning af beløbene, mens der ses en stigning i udgifterne til

borgere med funktionsnedsættelser. Kommuneqarfik Sermersooqs udgifter alene til formålene *børn med handicap* og *voksne med handicap* er steget med 42 % fra 2019 til 2023. Dertil kommer øgede udgifter til sagsbehandling, træning og hjælpemidler samt øgede udgifter indenfor almenområdet af skole og dagtilbud.

De nedenfor anførte bemærkninger omfatter alene forventningerne til de økonomiske konsekvenser i Kommuneqarfik Sermersooq.

- **Flere støttemuligheder** - Det er Kommuneqarfik Sermersooqs vurdering, at de økonomiske konsekvenser af punktet er markant underestimeret. Kommunen kan ikke genkende bemærkningernes estimat af en besparelse på 1 mio. kr. Såfremt den gruppebaseret støtte vil mindske behovet for individuel støtte og medføre besparelser vil det tage flere år, og besparelsen vil inden da være brugt på de stigende udgifter på området.
Det er Kommuneqarfik Sermersooqs vurdering, at de nye støttemuligheder vil medføre en ekstraudgift for hver kommune på adskillige millioner kroner. Den gruppebaseret hjælp og støtte i § 65 og individuel socialpædagogisk støtte i § 66 forventes for Kommuneqarfik Sermersooq at beløbe sig til ca. 1. mio. kr. (1 ½ medarbejder samt huslejeudgifter).
- **Pasning af nærtstående** – Kommuneqarfik Sermersooq kan ikke genkende vurderingen af, at det ikke vil medføre udgifter for kommunen. Dette vil afhænge af, hvilken takst, Naalakkersuisut fastsætter for aflønningen af den pårørende.
Kommunen finder det uklart, at der i bemærkningerne til "*flere støttemuligheder*" er afsat penge til "*bostøtte i eget hjem*", som et nyt tiltag, da "*bostøtte i eget hjem*" ikke indgår i den supplerende høring, men er koblet sammen med ydelsen "*pasning af nærtstående*" i §§ 59-61.
- **Besøgsrejser** - Kommuneqarfik Sermersooq har aktuelt 47 borgere anbragt i døgntilbud under Socialstyrelsen og 37 borgere anbragt i døgntilbud i Danmark. Ca. halvdelen af borgerne anbragt i Grønland har været anbragt i mere end 10 år, hvor ca. 60 % af borgerne anbragt i Danmark har været anbragt i mere end 10 år. Kommuneqarfik Sermersooq forventer, at udgifterne beregnes og fordeles imellem kommunerne på baggrund af de faktiske data. Kommuneqarfik Sermersooq oplever et øget antal anbringelser og en øget efterspørgsel efter besøgsrejser. Derfor bør beløbet stige i overslagsårene og frem.

- **Kommunale merudgifter til tidlig indsats** – Det er positivt, at udgifter til tidlig indsats er inkluderet i bemærkningerne. Indsatsen om tidlig indsats i § 13 er blevet udvidet og inkluderer i øjeblikket pligt om "at tilbyde denne rådgivning til enhver". Det er en omfattende udvidelse, som vil medføre udgifter for kommunen. Et estimat vil være ekstraudgifter i Kommuneqarfik Sermersooq på 2-3 mio. kr. årligt.
- **Kommunale merudgifter til administration af loven** - Det er fortsat uklart, hvad der indgår i estimatet. Såfremt merudgifterne er til implementering af øgede sagsbehandlingskrav, herunder en række sagsbehandlingsfrister, estimerer kommunen, at det vil medføre udgifter svarende til 2 årsværk i Kommuneqarfik Sermersooq alene.
- **Nyt fællesoffentligt IT-system** – Det fremgår, at der afsættes midler på finansloven. Det er uklart, om en del af disse midler tildeles kommunerne til den faktiske implementering af systemet, eller om der alene er tale om udgifter til systemudvikling og undervisning. Systemet skal være i drift 1/7-26, der er afsat 1,5 mio. i 2025, 3 mio. i 2026 og 2,5 mio. i 2027. Det kan overvejes, om ikke den største byrde økonomisk ligger i 2025 og 2026 til udvikling, undervisning og implementering, mens udgifterne i 2027 forhåbentlig er begrænset til fejlrettelser og backlog.

Derudover er en række tilførte opgaver, der ikke indgår i afsnittet om lovforslagets økonomiske konsekvenser, herunder:

- **Tilvejebringelse af midlertidige tilbud § 21** – Kommuneqarfik Sermersooq forventer, at tiltaget vil medføre ekstraudgifter for kommunen på 2-2,6 mio. kr. årligt, da der vil være tale om enkeltmandstilbud i en uafklaret periode. Det er Kommuneqarfik Sermersooqs erfaring, at oprettelsen af hvert midlertidigt tilbud til borgere, der afventer Socialstyrelsens tilbud, koster kommunen ca. 1-1,5 mio. kr. om året. Såfremt Socialstyrelsen ikke opretter flere tilbud, og væksten i målgruppen fortsætter, vil beløbet stige over årene.
- **Indførelse af STU § 37** – På baggrund af Kommuneqarfik Sermersooqs erfaring vil et STU-ophold på nuværende tidspunkt koste kommunen ca. 2,2 mio. kr. årligt i ekstraudgifter ift. et ordinært anbringelsestilbud. Beløbet forventes at stige over årene, da målgruppen vokser.

- **Ændringer af takstfastsættelsen for Socialstyrelsens tilbud §§ 94-97** – Kommuneqarfik Sermersooq finder det vanskeligt at vurdere, hvor store omkostninger, ændringerne vil medføre, men kan konstatere, at incitamenterne til at holde udgifterne nede, forsvinder, når kommunerne udelukkes fra forhandlingerne. Kommuneqarfik Sermersooq finder det decideret urimeligt, at der oprettes hjemmel til at videresende regningen for rejser i - og udenfor Grønland. Det er et serviceniveau, der ligger langt over det kommunale samt over mange almindelige borgeres formåen. Kommuneqarfik Sermersooq forventer, at denne del nedskaleres til et niveau, der kan omfatte fisketure eller koloni i hytte i den nære geografi.
- **Rådgivning og vejledning § 11** – Kommuneqarfik Sermersooq finder det uklart i hvilket omfang kommunen skal levere terapeutiske samtaler. Omkostningsniveauet afhænger derfor af efterspørgslen og hvordan man praktiserer de terapeutiske samtaler. Det forventes, at efterspørgslen vil være stigende, da der pt. er mangel på alternative tilbud i psykiatrien. Der forventes derfor udgifter på alt fra 450.000 – 3.000.000 kr.
- **Forebyggelse af seksuelle overgreb § 93** – Kommuneqarfik Sermersooq er allerede i gang med implementering af tiltaget. Kommunen vurderer, at den resterende 40 % implementering vil beløbe sig til 200.000 kr. Derudover vil tiltaget medføre årlige udgifter for kommunen på 150.000-250.000 kr. til rådgivning og vejledning.
- **Rejser i forbindelse med sygdom og dødsfald** – Der mangler estimat på denne rettighed.
- **Efterværn §§ 70-72** – Kommuneqarfik Sermersooq vurderer, at efterværn vil medføre merudgifter i opstarten, men på sigt balancere, såfremt borgere opnår bedre kompetencer og mere selvhjulpenhed.

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker endvidere, at bemærkningerne kun i begrænset grad forholder sig til administrative konsekvenser, udover de økonomiske, herunder bl.a. konsekvenser ift. journalplan og kontoplan. Kontoplansstrukturen har betydning for, hvilke data der kan trækkes økonomisk statistik på.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Kapitel 1: Formål, definitioner, målgruppe og retten til støtte til bolig

Formål

I § 1 stk. 2 står, at formålet er "...at medvirke til at sikre, at den enkelte kan fastholde sit aktuelle funktionsniveau...". Kommuneqarfik Sermersooq bemærker hertil at fastholdelse af et aktuelt funktionsniveau ikke kan sikres. Det foreslås derfor, at ordet "sikre" skiftes ud med "understøtte". Sætningen kan eventuelt ændres til "Desuden er formålet at understøtte, at den enkelte kan fastholde eller mindske reducere af sit aktuelle funktionsniveau...".

I § 1 stk. 2 nr. 2 foreslår kommunen, at "den enkeltes problemer" ændres til "den enkeltes udfordringer".

I § 1 stk. 2 nr. 3 foreslår kommunen, at "eller" slettes og erstattes med et komma, da indsatserne både skal understøtte den enkeltes muligheder for at fastholde egne ressourcer og fremme øget selvstændighed.

Definitioner

Kommunen foreslår i § 2 nr. 2, at "specialpædagog" ændres til "pædagog" i overensstemmelse med den anvendte beskrivelse i bemærkningerne til § 12 stk. 1.

I § 2 nr. 3 defineres botilbud som "Et tilbud, der omfatter bokollektiver, beskyttede boenheder og døgntilbud". Kommuneqarfik Sermersooq foreslår, at definitionen af bokollektiver og beskyttede boenheder adskilles fra døgntilbud, eftersom bokollektiver og beskyttede boenheder er borgerens eget hjem, men døgntilbud ikke er borgerens eget hjem, og det derfor i nogle forhold er forskellige regelsæt.

Kommunen bemærker hertil, at ældreinstitutioner ikke er en del af begrebet "botilbud", og ser dette som en bevidst skillelinje i forhold til ældre med handicap. Det undrer dog, at botilbuddene til ældre ikke er en del af lovgivningen, mens beboerne i mange andre henseender er omfattet. Det påpeges endvidere, at lovforslaget til ældrestøtteleven anvender begrebet "botilbud til ældre personer" i stedet for "ældreinstitutioner".

Kommunen finder, at definitionen af seksuelt overgreb i § 2 nr. 7 kan udelukke enkelte borgere med handicap fra frivillig seksuel aktivitet. Det bemærkes, at definitionen er den samme som Social- og Boligstyrelsen bruger i Danmark. I stedet foreslås følgende definition: "Enhver form for uønsket seksuel kontakt eller adfærd, der sker uden samtykke fra den person,

som det rettes mod".

Kommunen ønsker, at en definition af underretninger inkluderes i lovgivningen eller bemærkningerne. Se kommunens kommentar herom til § 53.

Retten til støtte til bolig

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker i § 5, at kommunen yder støtte til, at borgeren, så vidt muligt, kan bo i den bolig, som borgeren har valgt. Det handler ikke om at tilvejebringe flere tilbud om boliger, men understøtte, at borgeren kan være i eget hjem i forhold til boligændringer og hjælpemidler. Kommunen anbefaler, at det i bemærkningerne tydeliggøres, at retten til frit at vælge bolig omhandler eget hjem og ikke botilbud, som beror på en faglig helhedsorienteret vurdering.

I § 5 stk. 2 foreslår kommunen, at "såfremt det er muligt med rimelige foranstaltninger" tilføjes, så det er muligt at yde foranstaltninger efter de lokale forhold.

Kapitel 2: Naalakkersuisuts ansvar og kompetencefordeling

Nødvendige antal pladser

Kommuneqarfik Sermersooq ønsker oplysning om, hvordan § 7 skal forstås i sammenhæng med § 21 om kommunens forpligtelse til at oprette midlertidige tilbud. I forhold til § 21 er det uklart, hvad der er midlertidig, og kommunen finder det bekymrende, hvis dette kan give anledning til, at der ikke oprettes de nødvendige døgntilbudspladser. Se yderligere kommentar til § 21.

Kommuneqarfik Sermersooq foreslår, at der sættes en tidsfrist på oprettelsen af døgntilbudspladser i forhold til antallet på venteliste. Kommunerne kan blive pålagt at oprette bokollektiv eller beskyttet boenhed, når der er to på venteliste.

Pissassarfik

I bemærkningerne til § 8 i forslaget beskrives en række opgaver som Pissassarfik kan i forhold til kommunerne, herunder nr. 1, nr. 2 og nr. 6 i § 8. Kommuneqarfik Sermersooq ønsker afklaring af, hvordan det vurderes, hvornår Pissassarfik skal løfte kan-opgaverne i de tilfælde, hvor kommunerne ikke er i besiddelse af den nødvendige viden og faglige ressourcer og derfor henvender sig for hjælp. Kommunen anbefaler, at kan-opgaverne ændres til skal-opgaver.

I forhold til § 8 nr. 1 vil Kommuneqarfik Sermersooq gøre opmærksom på, at kommunen har pligt til at informere borgere om klageadgang i forbindelse med en afgørelse. Kommunen ønsker en afklaring af, hvad der adskiller Pissassarfik's vejledningspligt om klageadgang fra kommunens. Såfremt Pissassarfik og kommunen har samme rådgivnings- og vejledningspligt om klageadgang, ønskes dette tydeliggjort i paragraffen.

Kapitel 3: Kommunalbestyrelsens ansvar og kompetencefordeling

Rådgivning og vejledning

Kommuneqarfik Sermersooq ønsker en tydeligere definition af formålet med de terapeutiske samtaler.

Kommunen foreslår dertil, at "*samtale med psykoterapeut*" fjernes fra listen over terapeutiske samtaler i bemærkningerne til § 11 stk. 2 nr. 1, da psykoterapeut ikke er en akkrediteret uddannelse eller beskyttet titel.

Bisidderordning

Kommuneqarfik Sermersooq finder det positivt, at definitionen af en bisidder er blevet tydeligere i § 2 nr. 2. Kommunen vil dog understrege, at kravene til bisiddernes faglige kompetencer, herunder bisidderkursus, er urealistisk for kommunen at kunne leve op til og indsnævrer det allerede snævre rekrutteringsgrundlag for bisiddere. Kommunen foreslår, at det tilføjes i bemærkningerne, at en bisidder kan ansættes uden bisidderkursus, men skal tage et bisidderkursus, så snart dette udbydes.

Kommunen ønsker tilføjet i bemærkningerne til § 12, hvad kommunerne skal gøre, i de tilfælde, hvor der ingen ansøgere er til de opslåede stillinger som bisiddere.

Kommunen finder det problematisk, at bisidderne, som skal sikre borgernes rettigheder i sagsbehandlingen, er betalt af kommunerne. Kommunen anbefaler, at opgaven varetages af en uafhængig instans.

Tidlig indsats

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at § 13 om tidlig indsats er en omfattende udvidelse af kommunens tilbud i dag og vil øge behovet for ressourcer og bevillinger til kommunerne.

I § 13 stk. 2 udvides målgruppen for familieorienteret rådgivning til "*... enhver, som på grund af særlige forhold må antages at have behov for det*". Dette er i bemærkningerne til § 13 uddybet med, at rådgivningen også skal foretages uden, at der "*i øvrigt er iværksat eller skal iværksættes andre former for støtte*". Kommunen foreslår, at familieorienteret rådgivning til

alle bør inkluderes i en lovgivning målrettet "alle", frem for handicaplovgivningen.

I § 13 stk. 4 nr. 4 står "*Andre indsatser, der har til formål at forebygge en persons eller familiens vanskeligheder*". Kommunen påpeger, at dette ligeledes er en yderst bred formulering, som gør det vanskeligt at fastsætte et serviceniveau for de forebyggende indsatser.

Kommunen bemærker, at en kommende vejledning bør uddybe bestemmelsen, gerne med eksempler på afgrænsningerne.

Nødvendige støttemuligheder og botilbud

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der i § 15 stk. 4 er indsat en ny tidsfrist for iværksættelse af støtte inden for 48 timer ved akut behov. Tidsfristen er urealistisk for kommunen at overholde, især i de tilfælde, hvor flere parter skal indover, fx sundhedsvæsnet. Kommunen undrer sig over, at det i forhold til den tidligere høring, er udgået at støtten skal iværksættes 48 timer efter afgørelsen, hvilket fortsat står i bemærkningerne til § 15. Kommunen ønsker, at det indføres i selve lovtæksten igen, samt at det i bemærkningerne defineres, hvad der forstås ved akut behov for støtte.

Udredning

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der i § 18, stk. 2 fastsættes en ny frist for udredning, der "*... skal afsluttes senest 2 måneder efter, at kommunalbestyrelsen har erfaret, at en person med handicap kan have behov for støtte*". Kommunen er enig i, at der skal være hurtigere udredning, men finder tidsfristen urealistisk, især hvis der under udredningen skal indhentes lægeerklæringer og samarbejdes med sundhedsvæsnet, jf. § 17 stk. 2 nr. 5.

Der bør ligeledes fastsættes en sagsbehandlingsfrist for sundhedsvæsnet, såfremt kommunerne skal kunne overholde disse frister. Der foreslås en frist for sundhedsvæsenet på 3 hverdage.

I § 18 stk. 2 står "*I forbindelse med afslutningen af udredningen skal der træffes en skriftlig afgørelse, hvis personen med handicap skal tildeles støtte eller hjælpemidler...*". Kommunen ønsker en præcisering af, om det også skal være en skriftlig afgørelse, hvis personen ikke skal tildeles støtte eller hjælpemidler, eller om afgørelsen også kan være mundtlig.

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at § 18 stk. 3 vil medføre unødvendigt og mere administrativt arbejde. Kommunen arbejder efter ombudsmandens regler for god sagsbehandlingsskik, hvoraf det fremgår,

at borgeren skal orienteres hver tredje måned, om hvordan det går med borgerens sag.

Kommunen finder, at § 19 stk. 2 er meningsløs, da Pissassarfik ifølge bemærkningerne til § 8 selv kan vurdere, om de vil hjælpe kommunerne med at lave en udredning. Kommunen ønsker en tydelig afklaring af, hvornår Pissassarfik skal tage imod en kommunes anmodning om hjælp til en sag, herunder i forhold til sagens kompleksitet og kommunens faglige ressourcer.

Henviſning til sundhedsvæſnet til undersøgelse og behandling

Kommuneqarfik Sermersooq påpeger, at formuleringen i § 20 kan medføre en sammenblanding af begreberne afgørelse, visitation og underretning. Kommunen foreslår omformulering, så risikoen herfor minimeres.

Midlertidigt anbringelsessted

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at kommunerne ikke har lovhjemmel til at drive døgntilbud jf. § 28, men bokollektiver jf. § 22 og beskyttede boenheder jf. § 24. Kommunen undrer sig derfor over, hvorfor kommunen i § 21 må drive et midlertidigt tilbud til borgere, der er visiteret og på venteliste til et døgntilbud (se lignende kommentar herom til § 30). Kommunen mener, at ansvaret for midlertidige anbringelsessteder i stedet bør ligge under Socialstyrelsen, som har den nødvendige erfaring og ekspertise i at drive døgntilbud. Det vil endvidere give Socialstyrelsen fornøden information og incitament i forhold til behovet for nye tilbud. Såfremt kommunerne skal skaffe midlertidige tilbud, skal det indgå i bloktilskudsforhandlingerne.

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der i bemærkningerne til § 21 står, at "*Socialstyrelsen bør 1 gang i kvartalet orientere kommunalbestyrelsen om, hvornår der kan forventes at kunne blive tildelt en egnet plads i et døgntilbud*". Kommunen foreslår, at "*bør*" ændres til "*skal*", samt at forpligtelsen til orienteringen rykkes fra bemærkningerne op i lovgivningens § 21, evt. som stk. 2. Ombudsmanden har bedt Kommuneqarfik Sermersooq orientere borgere på venteliste om status mindst én gang i kvartalet, uagtet om der er sket ændringer. Kommunen kan ikke efterleve sine forpligtelser medmindre Socialstyrelsen sørger for at orientere kommunen.

Kommuneqarfik Sermersooq ønsker yderligere en tydeliggørelse i lovgivningen om, hvad der forstås ved "midlertidig" og at der fastsættes en tidsbegrænsning. Det foreslås derfor en tidsbegrænsning på fire måneder tilføjet i § 21, evt. som stk. 3.

Derudover vil kommunen påpege, at det er mere omkostningskrævende at lave midlertidige løsninger end at oprette det nødvendige antal pladser på døgntilbud jf. § 7. Såfremt det nødvendige antal pladser blev oprettet, ville der ikke være behov for en paragraf i lovgivningen om midlertidig anbringelse. Se kommunens kommentar til § 7 samt til forslaget økonomiske konsekvenser.

Kapitel 4: Kommunale botilbud

Bokollektiv

I § 22 stk. 2 nr. 2 står: "*de pågældende kan fungere sammen*". Kommunen finder den formulering problematisk, da målgruppen for borgere på et bokollektiv generelt har udfordringer med det sociale i at kunne sammen med andre. Flere i målgruppen vil helst bo alene, men har ikke den mulighed grundet boligmangel.

Kommunen påpeger til § 23, stk. 1, nr. 3, at flere personer med handicap godt ville kunne bo i eget hjem med støtte, men ikke kan anskaffe egen bolig.

Øvrige bestemmelser for bokollektiv og beskyttet boenhed

Kommunen bemærker i § 26, at der kan træffes afgørelse om at tilbyde en person ophold i et bokollektiv eller beskyttet boenhed i en anden kommune. Kommunen undrer sig over relevansen i praksis, da ingen kommuner i Grønland har ledige pladser.

Kapitel 5: Døgntilbud

Døgntilbud

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at § 30 er i strid med § 21, da kommunen både skal tilbyde ophold på døgntilbud, men samtidig tilvejebringe noget midlertidigt. Det skal tydeliggøres, hvor lang socialstyrelsens sagsbehandlingstid må være fra kommunens indstilling af en person med handicap til døgntilbud, til borgeren tilbydes dette. Kommunen foreslår dertil, at der i lovgivningen afklares, hvornår der er behov for et midlertidigt anbringelsessted og en frist på oprettelse af nødvendige pladser på døgntilbud. Se kommentar herom til § 7 og § 21.

Anbringelse på et sikret døgntilbud for personer med handicap

Kommuneqarfik Sermersooq kan ikke se, hvordan kommunen eller andre kommuner skal kunne løfte opgaven med at fremskaffe et tilbageholdelsessurrogat i § 31 stk. 2 og stk. 3. Kommunerne har begrænsede beføjelser til magtanvendelse, og forslaget stemmer ikke overens med de magtanvendelsesmuligheder, som kommunerne har.

Dertil vil det ikke på noget tidspunkt være sikkerhedsmæssigt forsvarligt for kommunens medarbejdere. Kommuneqarfik Sermersooq understreger, at dette må være en opgave, som skal ligge hos politiet eller socialstyrelsen, der har ekspertise og erfaring med sikrede døgntilbud.

Kommunen undrer sig over, at § 32 er en særskilt paragraf og foreslår, at den inkluderes i § 31.

Kommunen ønsker afklaring på, om der er en tidsmæssig afgrænsning på tilbageholdelsessurrogatet.

Udviklingsplan og statusrapporter

Kommuneqarfik Sermersooq foreslår i § 34 og § 35, at det ikke kun er døgntilbud, men også bokollektiver og beskyttede boenheder, der skal udarbejde udviklingsplaner og statusrapporter med udgangspunkt i handleplanen. Det er dokumenter, som skal supplere hinanden i arbejdet med borgeren, og er relevant på alle botilbud. Kommunen undrer sig derfor over, at paragraffen om udviklingsplaner i den supplerende høring er flyttet op i kapitel 5 om døgntilbud. I den forbindelse ser kommunen frem til, hvordan udviklingsplaner og statusrapporter bliver indarbejdet i den kommende revidering af bekendtgørelsen.

Formuleringen "... *personens sundhedsforhold eller sociale forhold*" i § 35 stk. 3 kan misforstås, da det er uklart, hvad der menes med sociale forhold. Botilbud skal eksempelvis ikke blande sig i borgerens sociale relationer. Vi foreslår derfor, at "*sociale forhold*" ændres til "*væsentlige forhold*".

Ophold i botilbud uden for Grønland

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der i § 36 stk. 2 og § 37 stk. 1 er tilføjet "*tidsbegrænset ophold*". Kommunen er enig i, at et ophold i udgangspunktet er tidsbegrænset, men ønsker fastsættelse af en konkret tidsbegrænsning af opholdets længde. Det foreslås, at en forventet tidshorisont kan inkluderes i indholdet til indstillingen i § 36 stk. 3 og § 39 stk. 2.

Kommuneqarfik Sermersooq foreslår, at forsørgelsesgrundlaget skrives ind i oplysningerne i § 36 stk. 3 og § 39 stk. 2, så det sikres, at man i forbindelse med sagens oplysning også har forholdt sig til borgerens økonomiske forhold.

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at sagsbehandlingsfristerne fastsat for Socialstyrelsen i bemærkningerne til § 48 stk. 3 og § 49 stk. 3 i lovforslagets første høringsrunde nu er udgået. Kommunen finder dette

kritisabelt, og foreslår fortsat, at sagsbehandlingsfristerne skrives ind i selve loven. Sagsbehandlingsfristerne for kommunen er skrevet ind i selve loven, og det samme bør være gældende for Naalakkersuisut.

Kommuneqarfik Sermersooq undrer sig over i § 37, at Naalakkersuisut skal godkende efterskoleophold og andre kompetenceudviklingsforløb uden for Grønland. Det foreslås, at § 37 skal indeholde kompetenceudviklingsforløb, såsom efterskole, højskole eller lignende, som kommunen selv kan sagsbehandle uden at det skal gennem Naalakkersuisut. Eventuelt kan tilføjes en tidsbegrænsning på kompetenceudviklingsforløbet på 3 år svarende til et STU-ophold. Dertil foreslår kommunen, at § 36 og § 37 omskrives, så alle døgntilbudsophold, der skal igennem en godkendelse i Naalakkersuisut kun indgår i § 36.

Ændring og ophør af botilbud

I § 41 stk. 4 foreslår kommunen, at der tilføjes en svarfrist på udtalelsen fra Pissassarfik med 10 dage fra modtagelsen, ligesom fristen, der var i bemærkningerne til § 48 stk. 3 og § 49 stk. 3 under lovforslagets første høringsrunde. Kommunen understreger, at det er vigtigt med en frist herfor, så kommunerne kan overholde egne sagsbehandlingsfrister fastsat i lovgivningen i de sager, som kræver støtte fra Pissassarfik.

Kapitel 6: Generel sagsbehandling

Løbende opfølgning

Kommuneqarfik Sermersooq foreslår, at § 45 integreres som en del af det personrettede tilsyn, da det personrettede tilsyn skal være med til at sikre den løbende opfølgning på støtten.

Handleplan

Kommunen finder i § 48 stk. 2, at handleplanen bliver for tilbudsorienteret og mangler fokus på borgerens egne ønsker og mål i livet. Formålet i selve handleplanen er ikke tilbuddet/støtten, som blot er en hjælp for at arbejde henimod borgerens ønsker og behov. Kommunen foreslår, at der i § 48 stk. 2 tilføjes et pkt. 7 "*Borgerens egen kommentar til handleplanen*". For at iværksætte et samarbejde med borgeren fra starten, er det vigtigt, at borgeren selv har bidraget med egne ønsker og tanker for fremtiden.

Kommunen ønsker en tydeliggørelse i handleplanen i forhold til, hvilke barrierer, der kan være for arbejdet med mål i handleplanen. Der kan eksempelvis være uddannelses- og beskæftigelsesmæssige barrierer, som kommunen ikke kan løfte.

Kapitel 7: Underretning

Kommunens handlepligt ved underretning

Kommuneqarfik Sermersooq finder, at tidsfristerne i § 53 stk. 1 og stk. 2 er svære at sagsbehandle efter.

Kommunen ønsker sagsbehandlingsfristerne i loven tydeliggjorte, eventuelt kan følgende overvejes, at tidsfristerne i lovgivningen samles i en paragraf med henvisninger.

Der henvises i det nye udkast til § 15, stk. 4. Dog skaber det forvirring, når fristen i § 15, stk. 4 er 48 timer, mens fristen i § 53, stk. 1 er 24 timer.

I § 54 undrer kommunen sig over lovgivningens detaljeringsgrad.

Kommunen mener, at det er en ledelsesmæssig beslutning hvordan og hvem der genvurderer sager, så længe det følger god sagsbehandlingsskik.

Det må gerne fremgå af en kommende vejledning, hvilke forhold, som kan give anledning til en underretning.

Kapitel 8: Støttemuligheder

Pasning af nærtstående med et handicap

De økonomiske konsekvenser er fortsat uafklarede, da det ikke er afklaret, hvilken aflønning Naalakkersuisut vil fastsætte.

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der mellem den oprindelige og den supplerende høring er sket væsentlige ændringer på dette område.

§ 59 beskriver nu en deltidsordning (op til 30 timer) med pasning af nærtstående med handicap. Der er uafklaret, hvordan den nærtstående skal supplere ansættelsen, så der opnås et almindeligt forsørgelsesgrundlag.

Kommunen bemærker, at aflønning for pasning af nærtstående i et omfang af 30 timer om ugen formentlig vil udelukke den nærtstående fra offentlige ydelser, ligesom det vil være meget vanskeligt at finde en arbejdsplads, der vil beskæftige den nærtstående i ned til 10 timer.

Kommunen undrer sig over, at pasning af nærtstående over længere tid alene er en mulighed, når støttebehovet er under 30 timer om ugen.

Kommunen foreslår, at det skal være muligt at visitere til aflønning på fuld tid, såfremt alternativet er 40+ støttetimer om ugen eller anbringelse i boenhed eller på døgninstitution.

Jf. § 60 er det muligt i en begrænset periode at ansætte en nærtstående med tilknytning til arbejdsmarkedet som alternativ til et midlertidigt

anbringelsessted. Der er fastsat en tidsbegrænsning på 6 måneder, som kan forlænges med 3 måneder. Dog kan der jf. § 61 stk. 3 forlænges med 12 måneder ad gangen op til en samlet varighed af 10 år.

Kommunen finder, at dette ikke tager hensyn til arbejdsgiveren, som har givet en medarbejder orlov, eller at uvisheden om fremtiden er den bedste løsning for borgeren med handicap eller den nærtstående. Kommunen foreslår, at der sættes en maksimal varighed på pasningsperioden, eksempelvis 6-12 måneder.

Det er uklart, hvorfor en foranstaltning som tilsyneladende har givet mening i 10 år, skulle ophøre med at give mening herefter. Det foreslås, at der – i anden paragraf – gives mulighed for at yde denne støtte som en permanent løsning, dog således at den nærtstående ikke opretholder sin øvrige tilknytning til arbejdsmarkedet.

Kommunen bemærker endvidere, at begrebet bostøtte fortsat er anvendt i de almindelige bemærkninger, selvom begrebet er udgået af selve lovforslaget.

Kommunen undres over formuleringen i § 60, stk. 2 "*Personen skal ansættes af den kommune, hvor den nærtstående bor*". Normalt er det borgerens bopæl, der styrer sagsbehandlingen og udførelse. Er det en mulighed, at borgeren og den nærtstående bor i forskellige kommuner?

Kommunen bemærker i den supplerende høring, at kravene til ansættelsen af en person med varetagelse af omsorg af en nærtstående er fjernet. Kommunen fandt de tidligere krav i § 67 stk. 4 positive, og foreslår, at tilsvarende krav tilføjes vejledningen til lovgivningen, herunder også for ansatte på døgntilbud, bokollektiv og beskyttede boenheder.

Kommunen ønsker i forhold til §§ 59-61 afklaring af kommunens forpligtelser under foranstaltningen. Skal kommunen eksempelvis sikre den nærtståendes arbejdsmiljø i borgerens hjem, føre personrettet tilsyn, og hvad er kommunen forpligtet til at håndtere, såfremt den nærtstående uden opsigelse svigter sine forpligtelser?

Kommunen bemærker, at det vil være relevant med en passus, hvori det fremgår, at den nærtstående skal udarbejde statusrapporter, som opfølgning på støtten.

Støtteperson

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at bl.a. dagtilbud og skole er fraværende i lovforslaget. Støttepersoner er et tilbud, som bør være

tilgængelig for alle med handicap, der har behov herfor for at deltage i et tilbud. Kommunen bemærker dertil, at "ældreinstitution" er tilføjet i § 62 og undrer sig over, at skoler, dagtilbud og fritidstilbud ikke er inkluderet, da børn og unge gruppen ligeledes er inkluderet i lovgivningen.

I § 62 foreslår kommunen, at sætningen "... har behov for socialpædagogisk støtte for at kunne klare sig i eget hjem, bokollektiv, beskyttet boenhed eller ældreinstitution" ændres til "... har behov for socialpædagogisk støtte i eget hjem, dagtilbud, skole, fritidstilbud, bokollektiv, og eventuelt hvis behovet for støtte ikke kan løstes i beskyttet boenhed og plejehjem".

Kommunen bemærker, at det vil være relevant med en passus, evt. i stk. 7, hvori det fremgår, at støttepersonen skal udarbejde statusrapporter for de personer med handicap, der modtager støtte, som opfølgning på støtten.

Flyttehjælp

I § 64 stk. 1 nr. 1 ændres ordet "værge" til "værger".

Tilbud om gruppebaseret hjælp og støtte samt tilbud om individuel tidsbegrænset socialpædagogisk hjælp og støtte

Kommuneqarfik Sermersooq ønsker, at § 65 og § 66 placeres før § 62 om støttepersoner. Derudover bør skoler og dagtilbud blive inkluderet og fremhævet i paragrafferne eller i bemærkningerne.

Kommunen foreslår dertil, at § 65 gøres til skal-opgave i stedet for en kan-opgave for kommunerne. Dertil påpeger kommunen, at tilbuddene er en udvidelse af kommunens tilbud i dag og vil øge behovet for ressourcer og bevillinger i kommunerne.

I § 66 foreslår kommunen, at der laves en afgrænsning, eventuelt at tilbuddet kan gives i op til 12 måneder af 2 gange.

Aflastning

Til § 67 stk. 1 nr. 1 ønsker kommunen, at der enten i bemærkningerne eller vejledningen til loven, inkluderes en tydelig definition af, hvordan væsentligt merarbejde skal forestås med hensyn til omsorgsopgaven.

I § 67, stk. 3 foreslår kommunen, at der tilføjes en undtagelse hertil, hvor kommunen driver eget aflastningstilbud.

§ 68 Støtteforanstaltninger

Kommuneqarfik Sermersooq undrer sig over, at § 68 er placeret under overskriften *Aflastning*.

Kommunen påpeger, at § 68 er en hjemmel til at fastsætte yderligere

regler, mens bemærkningerne til denne forekommer meget omfattende.

Kommunen finder, at termen *boligændringer* er mere rammende end *boligindretning*, da der oftest skal foretages nødvendige ændringer i boligen for at støtte personer med handicap, og ikke blot skal rykkes rundt på placeringen af møbler.

Kommuneqarfik Sermersooq understreger til § 68, at der ligger en faglig helhedsvurdering til grund for tildeling af hjælpemidler og motordrevne køretøjer.

Kommunen ser frem til, hvordan § 68 bliver indarbejdet i den kommende revidering af bekendtgørelsen med mere uddybende beskrivelser jf. kommunens høringssvar fra maj om hjælpemidler, køretøjer, kollektiv kørselsordning m.fl.

Kommuneqarfik Sermersooq ønsker, at der inkluderes bedre muligheder i lovgivningen for anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, som skal bidrage til at skabe trygge forhold for borgeren, de pårørende og medarbejderne.

Efterværn

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at §§ 70-72 om efterværn er en udvidelse af kommunens tilbud under handicaplovgivningen i dag og derfor vil øge behovet for ressourcer og bevillinger i kommunerne.

Oplysnings- og tilbagebetalingspligt

§ 75 stk. 2 og stk. 3 fremstår som unødvendig fordobling, og særligt stk. 3 passer ikke med bemærkningerne til bestemmelsen.

Kapitel 9: Besøgsrejser

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker i § 77, at personer med handicap nu har ret til 1 årlig besøgsrejse. Det vil øge udgifterne for kommunen, især for kommunens borgere, der har ophold i botilbud uden for Grønland. Hertil bemærkes, at 60 % af Kommuneqarfik Sermersooqs borgere, der er anbragt i Danmark har været anbragt i mere end 10 år.

Det bemærkes hertil, at efterværnsmålgruppen har ret til 2 årlige besøgsrejser jf. § 77 stk. 3. Kommunen undrer sig over denne skillelinje mellem 1 og 2 årlige besøgsrejser, og mener i stedet, at skillelinjen bør være 18 år, så der er ligebehandling indenfor voksenområdet.

Kommunen bemærker, at definitionen af nærtstående i bemærkningerne til

§ 77 stk. 1 er udvidet i forhold til anden sociallovgivning. Kommunen ønsker ligebehandling af borgere med funktionsnedsættelser, hvilket også bør gælde i forhold til, hvornår man er nærtstående.

Kommuneqarfik Sermersooq pointerer til § 80 og § 81, at flere borgere med funktionsnedsættelser ligeledes vil være berettigede til besøgsrejse i forbindelse med nærtståendes sygdom og begravelse under førtids- og alderspensionslovgivninger samt lovgivningen for offentlig hjælp. Kommunen ønsker en prioritering af, hvornår den ene eller anden lovgivning træder i kraft, såfremt en person er berettiget under flere lovgivninger. Kommunen bemærker endvidere, at der skal tilføres midler til de ekstra rejser.

Henvisningen til "§§ 36 eller 37" i § 80 og § 81 skal i stedet være til "§§ 77 eller 78".

Kapitel 10: Tilsyn

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der i § 83 er indført skærpet personrettet tilsyn. Kommunen ønsker en afklaring af, hvordan der bliver rettet op på forholdene fundet under et skærpet tilsyn, herunder botilbuddets ansvar, og hvornår der skal føres nyt tilsyn. For personer med handicap på døgntilbud, kan kommunerne komme til at føre mange skærpede personrettede tilsyn, såfremt der er udfordringer med de generelle forhold, der påvirker samtlige beboere. Kommunen foreslår derfor, at kommunerne skal orientere Naalakkersuisut/den centrale tilsynsenhed efter et skærpet personrettet tilsyn på et døgntilbud, hvorefter det vurderes, om der skal føres driftsorienterede tilsyn på det gældende døgntilbud.

Kommunen bemærker i § 85, at tilsynsenheden selv vælger den frekvens, hvormed de fører tilsyn med døgntilbud. Kommunen skal føre driftsorienterede tilsyn 1 gang om året, jf. Selvstyrets bekendtgørelse om tilsyn med det sociale område nr. 49 af 31. august 2021. Det ønskes, at der fastsættes en lignende frekvens for Naalakkersuisuts driftsorienterede tilsyn på døgntilbud.

Kapitel 11: Handicapråd, handicappolitik, kvalitetsstandarder og seksualpolitik

Kommuneqarfik Sermersooq foreslår, at bemærkningerne til loven forholder sig til, om medlemmer skal honoreres, og om rådet skal have råderet over midler. Det er kritisabelt, at kommunerne skal afvise rådets efterspørgsel på honorering og budget, da Naalakkersuisut har taget

stilling hertil ved ikke at allokere midler.

Til § 91 pointerer kommunen, at en revision af handicappolitikken hvert fjerde år er en høj frekvens.

Seksualpolitik

Kommunen undrer sig over kravet om at udarbejde en seksualpolitik for kommunale botilbud, da der ikke er et lignende krav for døgntilbud under Naalakkersuisut. I § 33 står blot, at personalet på døgn tilbuddene skal være "særligt opmærksomme" på fem specifikke punkter. Dette virker mere som en anbefaling end et krav, når det kommer til udarbejdelse af procedurer for forebyggelse og håndtering af mistanke om overgreb. Det er ikke hensigtsmæssigt.

Kommunen bemærker, at bemærkningerne til § 93 stk. 1 er tekst kopieret fra Social- og Boligstyrelsen i Danmark: [Seksualpolitik udviklingshæmning | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#). Kommunen er enig i størstedelen af teksten, men finder det problematisk, at man har valgt at kopiere muligheden for at gøre brug af en seksualvejleder til udarbejdelse af politikken. Social- og Boligstyrelsen refererer sandsynligvis til det faktum, at Danmark har en Seksualvejlederforening med seksualvejledere i alle regioner til rådighed for kommunerne. I Grønland mangler der dog seksualvejledere både kommunalt og i selvstyre regi, som kommunerne kan benytte sig af. Socialstyrelsen har eksempelvis ikke tilbud om materiale, rådgivning eller undervisning i forhold til seksuel sundhed hos personer med handicap. Bemærkningerne tager derfor ikke højde for den grønlandske kontekst.

Kommunen finder, at punkterne i § 93 stk. 2 om rådgivning og vejledning er et omfattende fagområde i sig selv, som kommunens medarbejdere ikke kan forventes at løfte. I stedet er det bedre at drøfte situationerne, når de opstår, eventuelt med rådgivning og vejledning fra Pissassarfik eller andre professionelle rådgivere. Kommunen vil have behov for yderligere ressourcer til efteruddannelse af personale om seksualitet og/eller lønudgifter til ansættelse af seksualvejledere og rådgivere.

Da Paarisa under Socialstyrelsen ikke tilbyder materiale, rådgivning eller undervisning om seksuel sundhed for borgere med handicap, har kommunerne behov for ekstra finansiering for at kunne løfte denne opgave. Det vil sikre, at der er ressourcer til at opkvalificere og efteruddanne personalet samt dække lønudgifterne til ansættelse af seksualvejledere.

Kommuneqarfik Sermersooq mener, at beskrivelsen af indholdet i

seksualpolitikken i § 93 stk. 2 er for detaljeret og overlader for lidt handlerum for kommunerne. I kommunens bokollektiver og beskyttede boenheder er der meget forskellige målgrupper med forskellige behov i forhold til seksualitet og forebyggelse af seksuelle overgreb. Kommunen foreslår derfor, at indholdet i stedet lægges i en vejledning til lovgivningen.

Kapitel 12: Finansiering og regulering af takster

Regulering af takster

Kommunen undrer sig over, § 95 ikke er en del af underoverskriften "*regulering af takster for døgntilbud*".

Kommunen forslår i § 96 stk. 2, at der af hensyn til opdateringsbehovet ikke skrives offentliggørelse på "*hjemmesiden nalunaarutit.gl*", men i stedet beskrives, at taksterne offentliggøres, og at Naalakkersuisut meddeler kommunerne, hvor det bliver offentliggjort.

Regulering af takster for døgntilbud

Kommuneqarfik Sermersooq har indvendinger imod, at kommunernes tidligere forhandlingsplads i § 97 stk. 2 er udgået, så Naalakkersuisut selv kan fastsætte den årlige takst for døgntilbud. Kommunen foreslår, at kommunerne igen tilføjes som forhandlingspart i § 97 stk. 2. Det er ikke tilstrækkeligt, at kommunerne kun er med til forhandlinger, såfremt der sker ændringer i løbet af året jf. § 97 stk. 5. Endvidere finder Kommuneqarfik Sermersooq det decideret usagligt, at denne ændring slet ikke er omtalt i bemærkningerne.

Kommunen spørger ind til forståelsen af § 97 stk. 3 nr. 2, i forhold til om udgifterne til beboere, der har behov for særligt personale, skal betales som en del af den fastsatte takst for alle beboerne.

Kommunen bemærker i § 97 stk. 3 nr. 6, at taksten inkluderer "*udflugter og rejser i og uden for Grønland*". Dette er udover kommunernes serviceniveau samt mange almindelige borgeres økonomiske formåen, og kommunen understreger, at der ikke bør være mulighed for rejser uden for Grønland på skatteydernes regning. Kommunen foreslår i stedet at skrive "*udflugter og koloni i det geografiske nærområde*".

Kapitel 13: Klage

Kommunen foreslår, at "*Kommunalbestyrelserne*" i § 98 ændres til "*Kommunalbestyrelsen*".

Kapitel 14: Øvrige bestemmelser og Kapitel 15: Ikrafttrædelses-, ophævelses-, og overgangsbestemmelser

Øvrige bestemmelser samt ikrafttrædelses-, ophævelses-, og overgangsbestemmelser

Kommuneqarfik Sermersooq foreslår, at der i § 100 bibeholdes opdateringsintervallet, men tilføjes, at strategien skal have et 10-årigt sigte for at sikre den langsigtede planlægning, som oprettelsen af nye døgn tilbud kræver.

I § 100 stk. 2 ændres nummereringen af de sidste to numre til 3) og 4) fra 2) og 3).

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker, at der i bemærkningerne til § 101 er lagt op til, at det fælles offentlige IT-system skal være en app i GetOrganized. Dette er i strid med udbudsreglerne. Kommunen foreslår derfor, at alle henvisninger til specifikke leverandører eller applikationer slettes, og at Naalakkersuisut i samarbejde med kommunerne laver en kravsspecifikation til systemet, som kommer i udbud.

Derudover ønsker kommunen i § 101 en afklaring af, hvad det fælles offentlige IT-system skal anvendes til, herunder; sagsbehandling, beregning, udbetaling, disponeringsregnskab for anbringelser, økonomifølgning, kontraktstyring eller andet. Kommuneqarfik Sermersooq forventer at blive inddraget i udarbejdelsen af kravsspecifikationen til et nyt IT-system.

Kommunen mener, at det er positivt med et fælles offentlig IT-system, så der anvendes det samme på tværs af offentlige institutioner. Dog er det vigtigt, at processen med udarbejdelsen af IT-systemet forløber optimalt, så lovgivningen ikke træder i kraft, før systemet er færdigudviklet, afprøvet og medarbejderne undervist. Kommunen er bekymret for, at forløbet bliver lige så udfordrende, som implementeringen af IT-systemerne for offentlig hjælp og jobsøgningsydelseslovgivningerne er. Hertil vil kommunen understrege, at tidsplanen i § 106 stk. 4 fortsat er urealistisk, da erfaringerne viser, at det vil tage mere end 1 år at udvikle IT-systemet og oplære medarbejderne i brugen af det.

Statistik

Kommuneqarfik Sermersooq foreslår i § 102, at statistikken skal føres gennem det offentlige IT-system, da flere af oplysningerne ikke registreres i de nuværende systemer. Derfor skal denne paragraf have samme ikrafttrædelsesdato som § 101.

Sanktionsbestemmelse

Kommuneqarfik Sermersooq bemærker i § 103, at Naalakkersuisut kan pålægge kommunalbestyrelserne tvangsbøder. Det gøres opmærksom på, at kommunerne er underlagt Inatsisartutlov nr. 29. af 17. november 2017 om den kommunale styrelse, hvori sanktionsbestemmelserne indgår. Det er derfor unødvendigt at inkludere lignende paragraf i lovgivningen, og kommunen foreslår at den slettes.

Kommunen pointerer, at der er flere lovbestemte ydelser af som omfattende karakter i lovgivningen, at kommunerne ikke kan leve op til det med det samme, eksempelvis er anlægsprojekterne udfordrende at gennemføre og påvirker kommunens tilbudsvifte af boliger og botilbud samt selvstyrets antal af døgntilbud. Det ønskes derfor uddybet i bemærkningerne i hvilke tilfælde, sanktionsbestemmelserne kan finde anvendelse, såfremt paragraffen beholdes.

Med venlig hilsen

Ole Jakobsen
Kommunaldirektør
Kommuneqarfik Sermersooq
ojak@sermersooq.gl

Uunga/til: Departementet for Børn og Unge

Ulloq / Dato 2/9-2024
All. nr. / Brevnr. 2400075
J. nr. 47.00
Sull. / Sagsbeh.

Siunnersuummut uunga tusarniaanermut oqaaseqaatit ” : Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat

Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaannut ilassutitut tusarniaanermut atatillugu tusarniaanermi akissuteqaammik tunniussisinnanermut periarfissamut Qeqqata Kommunian qujavoq. Tusarniaanermi siullermi kommuni ulloq 28/5-2024 tusarniaanermi akissuteqaateqarpoq tusarniaanermullu akissuteqaammut tassunga kommunip allanngortinngisaatut immikkoortut kiisalu oqaaseqaatit nutaat ilaatinneqarnikuupput.

Qeqqata Kommuniata tusarniaanermi akissuteqarnissamut piffissaliussaq sapaatit akunneri sisamanit sapaatit akunnerinut tallimanut sivitsorneqarnera qujamasuutigaa. Taamaattorli **sulinnigiffeqarnermut piffissaqanngitsumik sivikinnerpaamik sapaatit akunnerini tallimani** Naalakkersuisut kommunillu akornanni tusarniaanermi akissuteqarnissatut isumaqatigiissutaasoq suli malitsinneqanngitsoq kommunimit uparvarneqassammat. Taamaattumik sulinnigiffeqarnera pissutigalugu sulisuusut attuumassuteqartut tusarniaanermi akissuteqaateqarnissamut tunniussaqaarnissamut periarfissaqaarnikuunngillat. Tamanna ajuusaarnartorujussuarmik oqaaseqaatigineqarpoq. Tusarniaanermi akissuteqaatinik attuumassuteqartunik pitsaasunillu kissaateqaraanni siunissami tusarniaanermi akissuteqarnissamut piffisarititap malitsinneqarnissaataa pingaaruteqassusaa naqissuserusupparput.

Kommuneqarfik Sermersuup Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaannut nutaamut tusarniaanermut akissuteqaatissamittut missingiutertik annertoq nassiunnikuuvaat, taannalu uagut taperserusupparput. Tapersersuinerup taassuma saniatigut Qeqqata Kommunian inatsisissatut siunnersuummut nalinginnaasunik oqaaseqaatissaqalaarpoq aammalu immikkuullarissunut oqaaseqaatissaqalaarluni. Nalinginnaasunik oqaaseqaatinik ataani aallartippugut:

Inuit innarluutillit allat assigalugit pisinnaatitaaffeqassasut periarfissaqassasullu Inatsisartut inatsisaatigut naqissuserneqarmat Qeqqata Kommunian ataatsimut isigalugu nammagisimaarinnippoq. Inatsisiliornikkut innarluutilinnut immikkoortortami suleriaatsinut ataqatigiinnerulernermik pilersitsisoqartoq maluginiarparput. Qeqqata Kommunian sapinngisannguatsinnik inatsimmi aalajangersakkat malitsinniarsarissavagut. Taamaakkaluartoq kommunip inatsisissatut siunnersuutaasumut malitsisisinnaanissaq pivisorsorinngilaa. Innarluutilinnut immikkoortortami sulisunik piukkunnaatilinnik amigaateqarnera annertuumik unammillernartinneqareerpoq. Nutaanik aalajangersagaqarluni inatsisip nutaap malitsigisaanik immikkut oqaaseqarfigineqassaaq.

Qeqqata Kommunianul saaffiginnittoqartassaaq, inunnut ataasiakkaanul pinani.
Henvendeleke bedes adresseret til Qeqqata Kommunian og ikke til enkeltpersoner.

Sulisut ilinniarsimangitsut amerlasuutigut pisinnaasaqarfiginngisatik innutaasut sullittariaqartarpaat. Innuttaasunut sulisunulluunniit tulluannngilaq. Nukissani taakkunani amigaateqarneq inatsimmik malitsitsinissamik pivusorsiortitsinngilaq. Taamaattumik Qeqqata Kommunia isumaqarpoq, ilitsersuutit skabelonillu naammassillugit suliarineqareernissaasa kiisalu inatsimmi nutaami sulisunut pikkorissaasoqareernissaata tungaanut inatsimmik atuutsitsilernissaq ikaarsaarfeqartariaqartoq.

Inatsisissatut siunnersuummut tunngatillugu Qeqqata Kommuniata ernumanera tunngaviummik tullinnguuttunut tunngassuteqarpoq: **Inatsit kiap kivissava?**

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatissaviit aajuku:

1. Kinguaassiuutitigut atornerluisarnermut pinaveersaartitsineq Kinguaassiuutitigut atornerluinermit pinaveersaartitsinermi § 33-kkut ukkatarinnittoqarnera nuannerpoq. Tassunga ilanngullugu kinguaassiuutitigut atornerlunermi paasinninnissamut takunnissinnaangornissamullu sulisut sakkussanik pissarsinissaat pitsaasuvoq.
2. Meeqqanik pinerliisimannginnermut pineqaatissinneqarsimannginnermullu uppersaatit Qulaaniittunut ilassutitut meeqqanik pinerliisimannginnermut pineqaatissinneqarsimannginnermullu uppersaatinik pissarsinissaq pillugu piumasaqaatit sukaterneqarnerat pitsaasuvoq.
3. 'Sungiusarnej'-mut malittarisassaqaannginnera Inatsimmi innarluutillit timersorsinnaanerannut malittarisassat amigaataasut maluginiarparput. Kommunalbestyrelsen pisussaaffiisa ataanni § 10-mi `sungiusarnej` allassimavoq. Taamaattorli sungiusarnermik taassuminngalu kina isumaginnittuussanersoq ersarnerluppoq. Soorluttaaq sungiusarnej pillugu innuttaasup piginnaasaminik appasinneranut sammeqqissaartussaavoq, imaluunniit timersuummut tunngasuuppat. Ilutigitillugu kommunip ataani pillorissaasunik timigissaasunillu annertuumik amigaateqartoqarpoq taamaattumik sungiusarnermik ingerlatsisussanik sulisunik amigaateqartoqarluni.
4. Sungiusaqqiffissat amigaataasut Sianiutimikkut napparsimasunut sungiusaqqinnissamut sumiiffinnik kiisalu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnik amigaateqartoqartoq maluginiarneqarpoq. Inuusuttut amerlasuut sianiutiminnik ajornartorsiuteqarput innarluuteqarlutillu taakkulu inissinneqarnissaannut sumiiffinnik amigaateqartoqarluni. Sineriassuarmit sungiusaqqittarfinnik maannakkut ataasiinnarmik peqarpoq - Pissassarfik.
5. Sulisunik ilinniarsimasunik amigaateqarneq Sulisinnaasunik piukkunnaatilinnik qammaanissaq periarfissaqaanngimmat, inatsimmut tulluartuusunik najukkami pikkorissarnerit ilinniartoqarfiillu ugartorpagut. Assersuutigalugu angalasartoqatigiisunnaapput, sineriak sinerlugu angalallutik

sulisunillu ilinniartitseqqiillutik. Meeqqanut inuusuttunullu immikkoortumi suleqataasunik pikkorissaanermut ilinniartitseqqiinemullu angalasartoqatigiit taamaattut lsumaginninnermut aqutsisoqarfiup atortarpai. Innarluutilinnut immikkoortumi taamaattut pilersinneqartuuppata iluaqutaassagaluarpoq. Kiisalu meeqqanut inuusuttunullu maannakkut najugaq qimannagu siunnersuisarfimmut assingusumik innunut innarluutilinnut najugaq qimannagu siunnersuisarfimmik pilersitsineq.

6. Qarasaasiaq atorlugu sullississut takuuk § 101
Qarasaasiaq atorlugu sullississut nutaaq takuuk § 101, inatsisip atuutilernissaanut naatsorsuutigineqartup kingorna ukiup ataatsip qaangiunnerani aatsaat pilersinneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq (tak. § 106 imm. 1 § 106 imm. 4-mik sanilliussisoq). Ilutigitillugu piffissami 2025-2027 digitalingorsaaneq ingerlanneqassasoq oqaatigineqarpoq. Tamanna isumaqarsinnaavoq, ukiuni 1-2 inatsimmik ingerlatsinermut suliaqarfik sullissinnermi atortussanik peqassanngitsoq.
7. Oqaloqatigiinnernut atortussat amigaataasut
§ 46-mut tunngatillugu oqaloqatiginnittarnernut atortussanik ilitsersuutinillu ujartuivugut. Innunut annertuumik timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit innarluutilinnik sulisut qanoq oqaloqatiginnittarnissaannut malittarisassanik ersarissunik peqartariaqaralarpoq.
8. Qallunaat nunaanni kiffartuussinermut inatsimmik assilisaq
Tusarniaanermi akissuteqaatitsinnit 28/5-24-meersumi soorlu tikkuarnikuugipput, qallunaat nunaanni kiffartuussinermut inatsimminnganniit toqqaannangajattumik inatsisini aalajangersakkat arlallit assiliinnarneqarnikuupput. Inatsisissatut siunnersuutip nutaap qallunaat nunaanni inatsimminngaanniit tiguseriarluni aalajangersakkanik kalaallit nunaanni pissutsinut iluarsisinnaasimanagillu tulluarsarsinnaasimanngilai. Pingaarnertut § 13-imi (Inatsisip allassimanerani soorlu 52-ni allani taamaattuni "innunut innarluutilinnut" paarlaallugu "Inuit immikkut tapersorsorneqarnissamut pisariaqartitsisut") aamma §§ 65-66-imi ("innunut innarluutilinnut" taarsiullugu "inuit timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit piginnaasakillinikut") qallunaat nunanni inatsimminngaanniit aalajangersakkat tigusat ataatsimut isigalugit allangortinneqarnikuunngillat. Taamaattumik taakkua inatsisip allassimaneranut tulluarpallaanngillat tamatumalu saniatigut §§ 65-66-imi suliniutini assersuutitalinnik oqaaseqaatini naammattumik nassuiarneqaratik, taamaalilluni sunarpiaq pineqarnersoq pillugu (qallunaat nunaanni periutsini suliniutit tigussaasorpasuarini atorneqartoq) nalornissutigineqarsinnaalluni.
9. Inatsimmik ilusilersuineq
Inatsit ilusilersornerlutarujussuuvoq. Assersuutigiinnarlugu § 68 ikiorsiissutaasinnaasut pillugit allattorsimaffimmik imaqarpoq, inatsisip allassimanerani ataasiakkaartumik taaneqarani. Ikiuutaasinnaasut tamarmik naatsumik allaaserineqarnissaat inatsimmilu ataasiakkaartinneqarnissaat isumatsialaasinnaagaluarpoq aammalu nalunaarummi tigussaasunngortinneqarlutik. Uanga isumaga malillugu inatsimmik

pitsaanerusumik ilusilersuineri assersuutaasinnaavoq utoqqarnut ikiorsiissuteqartarneq pillugu inatsissatut siunnersuut nutaaq.

10. Utoqqalilluni pensionisiaqalernerimi inatsimmi § 16-imik atorunnaarsitsineq § 106 imm. 5-imi allassimavoq: **"Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 23. november 2015-meersumi § 16 atorunnaarsinneqarpoq"** Tamanna taamatut ingerlanneqarsinnaanersoq nalornissutigivarput. Tamatuma saniatigut § 16 peqqissutsimut innarluuteqarnermullu tapermik (**"Peqqinnermut pisariaqartitsinerup malitsigisaanik aningaasartuuteqarneruneq, isarussanik pissarsineq ilanngullugu"**) imaqarpoq, taamaattumik atorunnaarsitsinerup kingorna peqqinnissamik pisariaqartitsinermik utoqqalinersiaqalerneq ajornerusunngortinneqannginnissaa qulakkiissallugu pingaaruteqarpoq.
11. Atuutsitsilernissamut iliuusissatut pilersaarutit ersarissut amigaataasut Inatsimmik atuutsitsilernissamut iliuusissatut pilersaarutit ersarissut amigaataapput. Inatsit akuerineqartillugu inatsimmik atuutsitsilernissamut ilitsersuutit skabelonillu piareersimasarnissaat kissaatiginarpoq. Ersarissunik iliuusissatut pilersaarutinik, skabeloninik ilitsersuutinillu peqarani inatsimmik atuutsitsilertoqarsinnaanngitsoq uagut misilittagaqarfigivarput. Tamanna ingammik innarluutilinnut immikkoortortaqaqfimmi sulisut amerlasuut ilinniarsimasuutinnagit pisarpoq.
12. Kommunimut aningaasaqarnikkut kingunissaanik naatsorsuineq amigaataasooq Qeqqata Kommuniata uparuarnikuuua inatsimmik allannguinermut atatillugu kommuninut aningaasartuutitigut kingunissaasinnaasut naatsorsorneqarnikuunngitsut. Inatsimmik allannguinermut tunngatillugu aningaasaqarnikkut kingunissat naatsorsorneqassasut kingornalu inernerik kommuninut nassiunneqassasut sakkortunerpaamik kissaatigivarput, taamaalilluni ataatsimut tapiissutinik isumaqatiginninniarnissamut qaqqinneqarsinnaaniassammat.

Qeqqata Kommuniata aammattaaq tullinguuttut maluginiarpai:

- § 56, imm. 3 - "imm. x" naqinnerlutaq
- § 54-imi nalilersueqqittarneq **"sullissisumit siusinnerusukkut suliamik suliaqarnikuunngitsumit isumagineqartassasoq"**. Kommunimi sullissisut qaffasissusaannik tassungarpiaq piunasaqaatitalimmik nuna tamakkerlugu inatsimmik siusinnerusukkut takusaqarnikuunngilagut.
- Paragraffi qasuersarnermut tunngassuteqaraluartoq § 67-imi imm. 6-imi "paarsinersiutit" taaneqarput, taamaattumik oqariartaaseq "qasuersaartitsinersiutit" atorneqartariaqaraluarpoq imaluunniit paatsiveeruttoqarnissaa pinngitsoornissaanut "akissarsiat" atorneqaannarluni.
- § 73-imi ilerrinik assartuinerimi imm. 2 ilanngunneqarpoq: **"Inatsit alla malillugu ilerrinik assartuinnissamut aningaasartuutinut tapiissuteqartoqarsinnaanngippat, taamaallaat § 1 atorneqarsinnaavoq"**. Pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 34 imm. 2 naapertorlugu soorunami ikiorsiissuteqartoqarsinnaavoq aammalu atugassaanera nalinginnaasorujussuuvoq, taamaattumik tassunga

tunggatillugu § 73 qanoq inissisimassanersoq nalunarluni. Pisuni assingusuni malittarisassaaq s.k "lex specialis" nalinginnaasumik immaqa atorneqassagaluarpoq, § 73 ilaqutariinni kingornussisussaniluunniit aningaasaqarnermit attuinnginnera pissutigalugu.

Naggataatigut utoqqarnut tapersersuineramik inatsit innarluutilinnut tapersersuineramik galeriittuusimmat inatsimmik paatsiveerusimaartitsisinnaavoq, tassani kingullertut `inuit atugarliortut` taamaallaat ataasiaannarlugit (§ 17 imm. 3-mi), tamatumalu kingorna innarluutilinnut tapersersuisarnermut inatsit assigalugu timimik, eqqarsartaatsimik, pikkorissutsimik maluginiutilluunniit ilisarnaataannik piginnaasatigut annikillisimaneq taakkartorneqarmat.

Kommunini allani Atugarissaarnermut pisortaanernik oqaloqateqarneq aammalu inatsisissatut siunnersuummi "kukkunerit" amigaatillu ersarissut tunggavigalugit Qeqqata Kommuniata innersuussutigivaa, kommuninik qanimut suleqateqarluni inatsisissamik siunnersuumik nutartikkamik suliaqartoqassasoq. Taamaaliornikkut inatsisissatut siunnersuut pivisorsiortuussasoq aammalu kommuninut innuttaasullu pisariaqartitaannut tulluarsagaassasoq qulakkeerneaqassalluni.

---oOo---

Bemærkninger til Høring vedrørende Forslag til: Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap

Qeqqata Kommunia takker for muligheden for at afgive hørings svar i forbindelse med den supplerende høring til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap. Kommunen afgav d. 28/5-2024 et hørings svar under første høringsrunde, og har i dette hørings svar inkluderet både de punkter, som kommunen fastholder samt nye bemærkninger.

Qeqqata Kommunia sætter pris på at høringsfristen blev udvidet fra 4 uger til 5 uger. Kommunen vil dog påpege, at den aftalte høringsfrist mellem Naalakkersuisut og kommunerne på **mindst 5 uger uden ferieperioder** stadig ikke er overholdt. Relevante medarbejdere har derfor ikke haft mulighed for at bidrage til hørings svaret grundet ferieperiode. Dette bemærkes med stor ærgrelse. Vi vil gerne understrege vigtigheden af, at høringsfristen i fremtiden overholdes, hvis man ønsker relevante og kompetente hørings svar.

Kommuneqarfik Sermersooq har fremsendt deres omfattende udkast til hørings svar til den nye Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap, som vi ønsker at støtte. Foruden denne støtte har Qeqqata Kommunia nogle generelle kommentarer til lovforslaget samt nogle specifikke bemærkninger. Vi starter med de generelle kommentarer herunder:

I Qeqqata Kommunia er der overordnet tilfredshed med, at der med Inatsisartutloven understreges at personer med handicap skal have rettigheder og muligheder på lige fod med andre. Vi bemærker, at der med lovgivningen er skabt en bedre rød tråd for arbejdsgangene på handicapområdet. I Qeqqata Kommunia vil vi på bedste vis prøve at efterleve bestemmelserne i lovgivningen. På trods af dette finder kommunen det ikke realistisk, at kunne leve op til den foreslåede lovgivning. Det er i forvejen en stor udfordring, at der mangler kvalificeret personale på handicapområdet. Som følge af den nye lovgivning med nye bestemmelser vil dette blive ekstra udtalt. Ofte skal ufaglærte medarbejdere håndtere borgere med handicap, som de ikke er kvalificeret til. Det er hverken fair overfor borgere eller medarbejdere. Denne mangel på ressourcer vil gøre urealistisk at håndhæve lovgivningen. Derfor mener Qeqqata Kommunia at implementering af lovgivning bør have en overgangsperiode indtil vejledninger og skabeloner er lavet færdige samt at der er afholdt kursus for personalet i den nye lovgivning.

I bund og grund kan Qeqqata Kommunias bekymring ift. lovforslaget koges ned til det følgende: **Hvem skal løfte lovgivningen?**

Her kommer de specifikke kommentarer til lovforslaget:

13. Forebyggelse mod seksuelle overgreb

Det er glædeligt, at der med §33 er sat fokus på *forebyggelse mod seksuelle overgreb*. Herunder er det positivt, at medarbejderne får redskaber til at identificere og se signalerne ved seksuelle overgreb.

14. Børneattest og straffeattest

I forlængelse af det ovenstående er det også positivt, at kravene om indhentelse af børneattest og straffeattest er skærpet.

15. Manglende retningslinjer for 'træning'

Vi bemærker, at der mangler retningslinjer for handicapsport i lovgivningen. 'Træning' er nævnt under Kommunalbestyrelsens forpligtigelser i §10. Det er dog uklart, hvad der menes med træning samt hvem som skal varetage denne. Ligeledes om træningen skal være målrettet borgerens funktionsnedsættelse, eller om det er i henhold til sport. Samtidig er der stor mangel på ergoterapeuter og fysioterapeuter i kommunalt regi, hvorfor der mangler medarbejdere til at varetage træningen.

16. Manglende rehabiliteringssteder

Det bemærkes, at der mangler rehabiliteringssteder samt døgninstitutioner for psykisk syge. Flere unge lider af psykiske problemer og handicap, og der mangler steder at placere dem. Der er for øjeblikket kun ét rehabiliteringscenter langs kysten – Pissassarfik.

17. Manglende uddannelse af personale

Da det ikke er muligt at tiltrække kvalificeret uddannet arbejdskraft, efterspørger vi lokale kurser og uddannelsessteder, som er tilpasset lovgivningen. Det kunne f.eks. være i form af et rejsehold, som kunne tage rundt langs kysten og efteruddanne personale. Socialstyrelsen benytter sådanne rejsehold til kurser og efteruddannelse af medarbejdere på børne- og ungeområdet. Det ville være en fordel, hvis disse også blev etableret på handicapområdet. Samt at der etableres en decentral rådgivningsenhed for personer med handicap i lighed med nuværende decentral rådgivningsenhed for børn og unge.

18. IT-sagsbehandlingssystem jf. § 101

Det nye IT-sagsbehandlingssystem, jf. § 101, forventes først at blive oprettet ét år efter lovens forventede ikrafttrædelse (jf. § 106, stk. 1 sammenlignet med § 106, stk. 4). Samtidig nævnes digitalisering i bemærkningerne som en proces i perioden 2025-2027. Dette kan betyde, at fagområdet vil være uden sagsbehandlingsredskaber til administration af loven i 1-2 år.

19. Manglende redskaber til samtaler

I henhold til § 46 efterspørger vi redskaber samt vejledninger til samtaler. Der bør være klare retningslinjer for, hvordan personalet skal afholde samtaler med personer med svære fysiske eller psykiske handicap.

20. Kopiering af den danske servicelov

Som påpeget i vores tidligere hørings svar fra 28/5-24 er flere lovbestemmelser kopieret næsten direkte fra den danske servicelov. Det nye lovforslag har desværre ikke formået at rette og tilpasse bestemmelserne, som man har taget fra den danske lovgivning til grønlandske forhold. De bestemmelser, som er importeret fra den danske lovgivning, herunder især § 13 ("personer med behov for særlig støtte" i stedet for "personer med handicap" som i 52 andre tilfælde i lovteksten) og §§ 65-66 ("personer, der har nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne" i stedet for "personer med handicap"), er stort set uændrede. Disse passer derfor ikke særlig godt til den øvrige lovtekst og desuden er indsatser jf. §§ 65-66 ikke forklaret tilstrækkeligt i bemærkningerne med eksempler, så der kan være tvivl om, hvad det kan konkret dreje sig om (i dansk praksis har man anvendt mange meget konkrete indsatser).

21. Strukturering af loven

Loven er yderst dårligt struktureret. Eksempelvis indeholder § 68 en liste over støtteforanstaltninger, som tilsyneladende ikke er blevet nævnt individuelt i lovteksten. Ideelt set burde samtlige støtteforanstaltninger beskrives kort og individuelt i loven, og kun konkretiseres yderligere i bekendtgørelsen. Et eksempel på en bedre struktureret lov er efter min mening det nye lovforslag om støtte til ældre.

22. Ophævelse af § 16 i alderspensionsloven

I § 106, stk. 5 står der: "**§ 16 i Inatsisartutlov nr. 20 af 23. november 2015 om**

alderspension ophæves". Vi er usikre på, om dette kan gennemføres på denne måde. Desuden omfatter § 16 både helbreds- og handicaptillæg, ("**Væsentlige udgifter som følge af helbredsmæssige behov, herunder anskaffelse af briller**"), så det er vigtigt at sikre, at alderspensionister med helbredsmæssige behov ikke stilles dårligere efter ophævelsen.

23. Mangler klare handleplaner for implementering

Der mangler klare handleplaner for implementeringen af lovgivningen. Det er ønskeligt at vejledninger og skabeloner for implementeringen af lovgivningen er klar, når loven vedtages. Vores erfaring siger, at det er tæt på umuligt at implementere en lov uden klare handleplaner, skabeloner og vejledning. Dette er især tilfældet, når meget personale på handicapområdet er ufaglært.

24. Manglende beregning af økonomiske konsekvenser for kommunerne

Qeqqata Kommunia vil påpege, at der ikke er beregning på, hvad lovændringen vil have af økonomiske konsekvenser for kommunerne. Vi ønsker på det kraftigste, at der foretages en økonomisk konsekvensberegning af lovændringen, og at resultatet af denne sendes til kommunerne, således at dette kan tages op i bloktilskudsforhandlerne

Qeqqata Kommunia har ligeledes bidt mærke i det følgende:

- Indtastningsfejl i § 56, Stk. 3 - "stk. x"
- At genvurdering i § 54 "**skal foretages af en sagsbehandler, som ikke tidligere har behandlet sagen**". Vi har aldrig tidligere set en national lov, der stiller specifikke krav på den kommunale sagsbehandlers niveau.
- I § 67, stk. 6 nævnes "plejevederlag" på trods af at paragraffen omtaler aflastning, så man bør anvende begrebet "aflastningsvederlag" eller blot "vederlag for at undgå forvirring.
- I § 73 om kistetransport har man tilføjet stk. 2: "**Stk. 1 finder kun anvendelse, hvis der ikke kan ydes støtte til udgifter til kistetransport efter anden lovgivning**". Der kan naturligvis ydes således støtte iht. § 34, stk. 2 i Inatsisartutlov om offentlig hjælp, og dispositionen er forholdsvis generel, så der er ikke sikkert, hvilken status § 73 vil have ift. den. Normalt vil man måske anvende en s.k. "lex specialis" regel i lignende tilfælde, simpelthen fordi i § 73 tager man afstand fra økonomi i boet eller hos arvingerne.

Slutteligt, er der desuden en risiko for forvirring på grund af handicapstøttelovens overlap med ældrestøtteloven, da den sidstnævnte kun nævner 'personer, som er socialt udsatte' en enkelt gang (i § 17, stk. 3), men ellers fokuserer på fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, ligesom handicapstøtteloven.

På baggrund af samtaler med Velfærdsdirektørerne i de andre kommuner samt de åbenlyse fejl og mangler i lovforslaget, indstiller Qeqqata Kommunia derfor til, at der

bliver udarbejdet et revideret lovforslag i tæt samarbejde med kommunerne. Dermed sikres, at lovforslaget er realistisk og tilpasset til kommunernes- og borgernes behov.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta /

Med venlig hilsen

Paneeraq Olsen

Atugarissaarnermut Pisortaaneq

Velfærdsdirektør

KOMMUNE KUJALLEQ

POSTBOKS 514 · 3920 Qaqortoq

Departementet for Børn og Unge
iian@nanoq.gl

ULLOQ
DATO

4. september 2024

J. NR.
J. NR.

IMMIKKOORTORTAQARFIK
FORVALTNING

Socialforvaltning

ALL. NR.
BREV NR.

Høringssvar vedrørende forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap.

Henvises tidligere høringssvar, har Kommune Kujalleq følgende bemærkninger til ny lovforslag.

Som bekendt er Kommune Kujalleq som andre kommuner meget udfordret i at tiltrække faglært arbejdskraft ikke alene på myndigheds – driftsområdet området, at borger med handicap skal mødes af samfundet ikke af funktionsnedsættelsen, er der kæmpe arbejde forude, derfor kan Kommune Kujalleq være bange for vil have svært og have stadig stigende udfordringer ved at leve op til de krav der stilles.

I den nye lovforslag og økonomisk beregning er påtænkt udgifter til Kommunale udgifter alene til administrering af Inatsisartutloven, er det fristende at spørge Naalakkersuisut, hvordan man har fundet frem til beløbet for de kommende år.

Til de generelle bemærkninger, paragraffer

Til § 13 om tidlig indsats og begrebet:

Det er kommunens opfattelse at begrebet er taget ud fra børnestøtteloven, anbefales hvis det vedtages i denne form, at man i bekendtgørelsesform eller i vejledning form, uddyber og præciserer hvilket indsats og begreb der påtænkes skal løftes.

Til 16

Det er et ønske en nærmere præcisering, dels hvad indebærer en ”ekstraordinær og særlig indsats” samt eksempler på, hvad der kan forstås med personer med handicap, der vurderes som ”særligt udsatte”?

Til §§ 36 og 39

Kommune Kujalleq anser det problematisk for de krav Naalakkersuisut vil udbede ved

midlertidige anbringelser udenfor Grønland. Kræver Naalakkersuisut i form af modtagelsesbrev eller et optagelsesbrev fra en relevant myndighed i Danmark? Det er kommunens opfattelse bliver problematisk, da der i de danske kommuner kan foregå meget tidskrævende visiteringsproces, hvor først herefter kan modtages en godkendelsesproces "kan få lovning" om bevilling til en botilbud. Ved sådanne situationer kan der indgå en form for forventning om forpligtigelse til at indgå betalingsaftale med respektive tilbud/ kommune m.fl. i Danmark. Det kan således under alle omstændigheder påvirke en potentiel samarbejdspartner i Danmark.

Til § 55 stk.3

Det er kommunens opfattelse og bekymring for tilførsel af citeret tekst: " For personer med handicap under 18 år, skal der træffes beslutning om, hvorvidt der er grundlag for iværksættelse af en socialfaglig undersøgelse jf. § 19 i børnestøtteleven". Kommune bekymring beror på kan være risiko, om der kan opstå tvivl om, for hvem en afdeling der skal træffe og udføre, anbefales præcisering.

Til § 63

Efter en udvidelse af lovens målgruppe til også at inkludere aldersbetingede funktionsnedsættelser og ophold på ældreinstitutioner, er det kommunen antagelse sker en væsentlig stigning og øgning af ansøgninger, og at et større antal beboere på alderdomshjem / plejehjem sandsynligvis vil opfylde betingelser for ledsagelse. Kommunen anbefaler, at Naalakkersuisut bør overveje, som en undtagelse vedrørende "behovet for socialpædagogisk støtte" at indføre en aldersbegrænsning f.eks. svarende til enhver tid gældende krav for at kunne modtage alderspension

I samme ombæring anbefales følgende begreber præciseres enten i vejledning, al socialpædagogisk støtte, støttetimer/ støtteperson hvordan de adskiller sig, hvis ønskede indsatser skal bruges i loven.

Til § 67

Det observeres som nyt i lovforslaget ikke længere er en skal opgave fra første høring er ændret til kan. Man ønsker nærmere beskrivelse herom.

Til §§ 70 – 72

Kommune anser lidt problematisk, at begrebet "efterværn" nu er indført som en forpligtigelse som støtte til personer med handicap, at det kan være problematisk og blive vanskeligt at skelne mellem, forpligtigelserne hhv. børnestøtteleven og støtte til borger med handicap. Ligeledes vurderer Kommunen, kan blive svært at vide præcist hvad der menes "efterværn" når begrebet "efterværn" endvidere benytte børnestøtteleven.

Som en sidetilføjelse finder man det uheldigt, at man stadig observerer skrive og begrebsfejl i de almindelige bemærkninger som resulterer i spørgsmål om troværdighed af stykke arbejde, når det gælder om at forbedre de handicappedes kår ikke mindst. F.eks. skriver man i grønlandsk kontekst Staten Grønland, og Departementet for handicap.

Med venlig hilsen

Maline Lyberth

Fagchef for handicap- ældre - pensioner

Avannaata Kommunias kommentarer til ændret Forslag af xx.xxx 2024 til: Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap.

Generelle kommentarer:

Avannaata Kommunia finder fortsat helt overordnet, at lovforslaget bør udgå.

Flere rapporter fra Tilsynsenheden angående tilsyn foretaget af Tilsynsenheden med nogle kommuner angående disse kommuners forvaltning og administration af sociallovgivningen inden for støtte til personer med handicap foretaget efter 1. januar 2020 (dvs. efter ikrafttræden af Inatsisartutlov nr. 13 af 12. juni 2019 om støtte til personer med handicap), viser, at alle de undersøgte kommuner har svært eller meget svært ved at overholde lovgivningen. Kommunerne har flere gange påpeget, at dette skyldes, dels at lovgivningen bliver mere og mere kompliceret og kræver mere og mere administration, dels at det er meget svært at ansætte og fastholde kvalificeret personale. Det foreliggende lovforslag er endnu et eksempel på en lovgivning, der kræver mere og mere kompliceret administration.

Det er derfor klart, at kommunerne ikke vil være i stand til at leve op til lovens krav, medmindre der tilføres resurser.

Der er i børnestøtteleven § 14 mulighed for, at Socialstyrelsen kan hjælpe med visse skridt indenfor sagsbehandling. Bestemmelsen indeholdt tidligere i § 14, stk. 2 følgende bestemmelse: Socialstyrelsen skal fremkomme med en begrundet skriftlig anbefaling om sagens afgørelse til kommunalbestyrelsen.

Avannaata Kommunia har flere gange anmodet Socialstyrelsen om assistance efter denne bestemmelse, men har hver gang fået afslag. Endvidere blev ved lovændring nr. 68 af 20. november 2023 i Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om støtte til børn (Hjemmel til børne- og familiecentre, fælles digitalt sagsbehandlingssystem, præcisering af Socialstyrelsens opgaver m.m.) den ovennævnte § 14, stk. 2, fjernet, trods protest fra Avannaata Kommunia. Det er således et eksempel på, at uanset kommunerne anmoder om assistance, så udebliver den og mulighederne for at få assistance nedsættes.

Hvis lovforslaget bliver vedtaget i den nu foreliggende form, skal der tilføres økonomi fra landskassen ud fra en mere realistisk vurdering både hvad angår udgifter til oprettelse af f.eks. boliger, til nye tiltag og til personale, både til sagsbehandling og til udførelse af diverse nye opgaver.

Tilsvarende gælder, at hvis lovforslagets bestemmelser om besøgsrejser vedtages i den nu foreliggende form, vil det øge kommunernes udgifter til besøgsrejser ganske betydeligt. Avannaata Kommunia har forståelse for, at det er vigtigt, at personer med handicap bevarer kontakten til familie og hjemsted. Imidlertid var disse meget øgede udgifter ikke forudsigelige, da handicapområdet blev udlagt til kommunerne. Avannaata Kommunia vurderer, at de skønnede udgifter, som er anført på side 12 i bemærkningerne, er helt urealistiske og skal derfor anmode om, at kommunerne kompenseres realistisk for disse ekstra udgifter.

Ordet "forsyningsforpligtelse" bør ændres til f.eks. "pligt til at tilbyde hjælpeforanstaltninger", idet "forsyningsforpligtelse" sædvanligvis bruges i forbindelse med mad, brændstof o.lign. og derfor vil kunne misforstås.

Konkrete kommentarer:

Ad § 1: der henvises til kommunens kommentarer til bestemmelsen, indsendt i maj 2024.

Ad bemærkningerne til § 1: der henvises til kommunens kommentarer til bestemmelsen, indsendt i maj 2024.

Ad § 2, nr. 4: der bør tilføjes: "...eller udvikle sig negativt."

Ad § 2, stk. 6: da lovtæksten nu er blevet ændret til: "...til og med 23 år.." bør bemærkningerne ændres tilsvarende.

Ad § 3: ingen kommentarer.

Ad § 4: ingen kommentarer.

Ad § 5: ingen kommentarer.

Ad bemærkningerne til § 6, stk. 2: der henvises til kommunens kommentarer til bestemmelsen, indsendt i maj 2024.

Ad § 7: der henvises til kommunens kommentarer til bestemmelsen, indsendt i maj 2024.

Ad bemærkningerne til § 8, nr. 3: der henvises til kommunens kommentarer til bestemmelsen, indsendt i maj 2024.

Ad § 9: ingen kommentarer.

Ad § 10: Ingen kommentarer.

Ad § 11: da Avannaata Kommunias forslag i kommentarerne, der blev sendt i maj 2024, nu er indarbejdet, har Avannaata Kommunia ikke nu nogen kommentarer.

Ad § 12: ingen kommentarer.

Ad § 13: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 16 i det tidligere lovforslag.

Ad § 14: ingen kommentarer.

Ad § 15: da Avannaata Kommunias forslag, der blev sendt i maj 2024, i kommentarerne til den daværende § 13, nu er indarbejdet, har Avannaata Kommunia ikke nu nogen kommentarer.

Ad § 16: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 14 i det tidligere lovforslag.

Ad § 17: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 15 i det tidligere lovforslag.

Avannaata Kommunias kommentarer til handi-lov aug-sept -24

Ad § 18: ingen kommentarer.

Ad § 19: ingen kommentarer.

Ad § 20: da bestemmelsen, som i det tidligere lovforslag var § 17, nu er væsentligt udbygget, har Avannaata Kommunias ingen kommentarer.

Ad § 21: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 20 i det tidligere lovforslag.

Ad § 22: Avannaata Kommunias har ikke mulighed for at oprette og drive bokollektiver i hver af kommunens byer og bygder. Det bør derfor af en kommende bekendtgørelse fremgå, at kommunen vurderer, hvor bokollektiver skal være beliggende.

Ad § 23: ingen kommentarer.

Ad § 24: ingen kommentarer.

Ad § 25: ingen kommentarer.

Ad § 26: ingen kommentarer.

Ad § 27: det foreslås, at formuleringen: "følsomme personoplysninger..." ændres til: "...personfølsomme oplysninger...", da dette er i overensstemmelse med den formulering, der anvendes i anden lovgivning, ligesom kun denne formulering er sprogligt korrekt.

Ad bemærkningerne til § 28: formuleringen: "...og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne..." bør ændres til: "... og varig nedsat fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsevne...", da alle – i overensstemmelse med definitionen i § 2 - bør være omfattet.

Ad § 28: ingen kommentarer.

Ad § 29: ingen kommentarer.

Ad § 30: ingen kommentarer.

Ad § 31: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 103 i det tidligere lovforslag. Disse var følgende: Ad § 103, stk. 2 + 3: Personer med handicap, skal ligesom personer uden handicap, være i politiets eller kriminalforsorgens varetægt under anholdelse, fortsat anholdelse og tilbageholdelse samt øvrige foranstaltninger. Det må derfor være politiets eller kriminalforsorgens ansvar, at dette sker på et sted, hvor personens behov kan dækkes. Handicapkonventionen gælder også for politiet og kriminalforsorgen. Det bemærkes i øvrigt, at politi og retsvæsen er ikke-hjemtaget område, og der er derfor ikke baggrund for på denne måde at overføre ansvaret til kommunerne. § 103, stk. 2 + 3 bør derfor fjernes fra loven.

Det er efter Avannaata Kommunias vurdering meget vigtigt, at kommunens kommentarer tages alvorligt og bliver efterlevet.

Ad § 32: Ingen kommentarer.

Ad § 33: Ordet: "...døgntilbud.." bør ændres, da der er risiko for seksuelle overgreb på alle former for institutioner, såvel dagtilbud som døgntilbud.

Avannaata Kommunias kommentarer til handi-lov aug-sept -24

Ad § 34: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 59 i det tidligere lovforslag.

Ad § 35: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 60 i det tidligere lovforslag.

Ad § 36: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 48, stk. 4 i det tidligere lovforslag.

Ad § 37: ingen kommentarer.

Ad § 38: ingen kommentarer.

Ad § 39, stk. 2, nr. 6: der bør tilføjes: "eller udredning."

Ad § 40: ingen kommentarer.

Ad § 41: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 51, stk. 4 i det tidligere lovforslag.

Ad § 42: ingen kommentarer.

Ad § 43: ingen kommentarer.

Ad § 44: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 55, stk. 2 i det tidligere lovforslag.

Ad § 45: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 56 i det tidligere lovforslag.

Ad § 46: ingen kommentarer.

Ad § 47: ingen kommentarer.

Ad § 48: ingen kommentarer.

Ad § 49: da Avannaata Kommunias forslag, der blev sendt i maj 2024, i kommentarerne til den daværende § 61, nu er indarbejdet, har Avannaata Kommunian ikke nu nogen kommentarer.

Ad § 50: ingen kommentarer.

Ad § 51: ingen kommentarer.

Ad § 52: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 64 i det tidligere lovforslag.

Ad § 53: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 65 i det tidligere lovforslag.

Ad § 54: ingen kommentarer.

Ad § 55: ingen kommentarer.

Ad § 56: ingen kommentarer.

Ad § 57: ingen kommentarer.

Ad § 58: ingen kommentarer.

Ad § 59: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 67, stk. 2 i det tidligere lovforslag.

Avannaata Kommunias kommentarer til handi-lov aug-sept -24

Ad § 60: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 67, stk. 2 i det tidligere lovforslag.

Ad § 61: ingen kommentarer.

Ad § 62: Avannaata Kommunia er opmærksom på, at berigelseskriminalitet nu er indsat i bestemmelsen. Avannaata Kommunia henviser derfor nu til kommunens øvrige kommentarer indsendt i maj 2024 til § 75 i det tidligere lovforslag.

Ad § 63: Avannaata Kommunia er opmærksom på, at berigelseskriminalitet nu er indsat i bestemmelsen. Avannaata Kommunia har derfor ikke nu nogen kommentarer til bestemmelsen.

Ad § 64: Avannaata Kommunia er opmærksom på, at "kan" nu er ændret til "skal". Avannaata Kommunia henviser derfor nu til kommunens øvrige kommentarer indsendt i maj 2024 til § 68 i det tidligere lovforslag.

Ad § 65: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 76 i det tidligere lovforslag.

Da ordene: "...eller er i risiko for at udvikle funktionsnedsættelse...." er udgået af det nu foreliggende lovforslag, bør bemærkningerne til bestemmelsen ændres tilsvarende.

Ad § 66: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 77 i det tidligere lovforslag.

Ad § 67: da Avannaata Kommunias forslag til § 86 i det tidligere lovforslag nu er indarbejdet, har Avannaata Kommunia ikke nu nogen kommentarer til bestemmelsen.

Ad § 68: ingen kommentarer.

Ad § 69: ingen kommentarer.

Ad § 70: I bemærkningerne til bestemmelsen er der en henvisning til lovens § 2, nr. 6. En tilsvarende henvisning er ikke anført i selve loven. Der bør derfor enten indsættes en tilsvarende henvisning eller det skal fremgå af loven, at efterværn kan ydes til og med den unges 23. år eller indtil den unge fylder 24 år, således at aldersafgrænsningen fremstår tydelig.

Ad § 71: ingen kommentarer.

Ad § 72: ingen kommentarer.

Ad § 73: da Avannaata Kommunias forslag til § 92 i det tidligere lovforslag nu er indarbejdet, har Avannaata Kommunia ikke nu nogen kommentarer til bestemmelsen.

Ad § 74: ingen kommentarer.

Ad § 75, stk. 1, nr. 2: ordene: "...og behandling...." bør udgå, idet kommunen ikke skal kunne anmode en person om at modtage behandling. Behandling bør altid aftales udelukkende mellem den pågældende person og sundhedsvæsenet.

Ad § 76, stk. 2: I lovtæksten er anført: "...vidste eller burde vide...." mens der i bemærkningerne er anført: "...har vidst...." Der bør være overensstemmelse mellem loven og bemærkningerne.

Ad § 77: Avannaata Kommunian er opmærksom på, at Avannaata Kommunias forslag til § 105, stk. 2 i det tidligere lovforslag nu er indarbejdet. Avannaata Kommunian foreslår, at bemærkningerne ændres i overensstemmelse hermed.

Avannaata Kommunian har nu følgende kommentarer til bestemmelsen: Det foreslås, at formuleringen: "....ydes til 1 eller flere nærtstående...." ændres til: "....ydes til 1 eller 2 nærtstående..."

Ad § 78: ingen kommentarer.

Ad § 79: ingen kommentarer.

Ad § 80: ingen kommentarer.

Ad § 82: ingen kommentarer.

Ad § 83: bemærkningerne til stk. 1, 3. afsnit er uklare.

Ad § 84: i lovteksten er anført, at kommunalbestyrelsen skal føre et driftsorienteret tilsyn. I bemærkningerne til bestemmelsen er anført, at Tilsynsenheden skal føre et driftsmæssigt tilsyn. Der bør være overensstemmelse mellem loven og bemærkningerne.

Ad § 85: ingen kommentarer.

Ad § 86: formuleringen: "....herunder følsomme personoplysninger samt...." bør ændres til: ".....herunder personfølsomme oplysninger samt ..."

Ad § 87: ingen kommentarer.

Ad § 88: ingen kommentarer.

Ad § 89: ingen kommentarer.

Ad § 90: der mangler oplysning om, hvordan kommunen skal forholde sig, hvis der ikke er personer, som ønsker at være medlemmer af handicaprådet.

Ad § 91: ingen kommentarer.

Ad § 92: det vil kræve mange resurser at udfærdige sådanne kvalitetsstandarder, resurser som kommunerne ikke har og ikke vil kunne skaffe. Hvis denne bestemmelse fastholdes, vil der være stor risiko for, at resurserne bliver taget fra den almindelige sagsbehandling.

Ad § 93: Lovteksten omhandler botilbud, mens der i bemærkningerne er anført dagtilbud og botilbud. Der bør være overensstemmelse mellem loven og bemærkningerne. Se i øvrigt ovenfor kommunens kommentarer til § 33.

Ad § 93, stk. 3: Formuleringen: "Naalakkersuisut kan fastsætte" bør ændres til: "Naalakkersuisut skal fastsætte", da det er meget vigtigt, at alle involverede ved, hvad der skal ske og hvornår i disse situationer.

Ad § 94: der henvises til det under **generelle kommentarer** anførte.

Avannaata Kommunias kommentarer til handi-lov aug-sept -24

Ad § 95, stk. 2: der bør være en henvisning til § 49, stk. 4, i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 50 af 31. august 2021 om oprettelse og drift af døgninstitutioner for børn, idet døgnataksten omfatter mange andre udgifter end tøj og lommepenge.

Ad § 96: ingen kommentarer.

Ad § 97: ingen kommentarer.

Ad § 98: ingen kommentarer.

Ad § 99: ingen kommentarer.

Ad § 100: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 127 i det tidligere lovforslag.

Ad § 101: ingen kommentarer.

Ad § 102: ingen kommentarer.

Ad § 103: Dagbøder bør kun pålægges efter kommunikation med kommunen om baggrunden, og ikke hvis den manglende overholdelse af kommunens myndighedsforpligtelse skyldes, at det f.eks. har vist sig at være praktisk umuligt.

Ad § 104: ingen kommentarer.

Ad § 105: ingen kommentarer.

Ad § 106: der henvises til kommunens kommentarer indsendt i maj 2024 til § 130 i det tidligere lovforslag.

Avannaata Kommunias kommentarer til handi-lov aug-sept -24

Naalakkersuisoq for Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqaluaq B.
Egede // Rosa Thorsen: rose@nanog.gl
Departementet for Børn og Unge på: iian@nanog.gl

Kopi til:

Himaginiy Ajirath Kugan på hina@nanog.gl
Kirsten Olesen-Nzulumike på kiol@nanog.gl

Den 4. september 2024

Hørings svar til udkast til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap Indledende bemærkninger.

NIIK og Tilioq takker for muligheden for at afgive høringssvar til det reviderede udkast til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap. Vi anerkender den positive tilgang, der blev udvist ved at åbne for en ny høringsrunde efter første udkast, men det er med stor skuffelse, at vi konstaterer, at det nye forslag stort set er uændret og fortsat bygger på et system, der ikke fungerer. Dette vidner om en modvilje mod at foretage de nødvendige og dybtgående reformer, som Grønland er forpligtet til at gennemføre ifølge FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap (CRPD).

Lovforslaget påvirker ikke det vigtige område sagsbehandlingsproblematikken. Den vil ikke gøre det nemmere at sagsbehandle. Den vil ikke skabe bedre retssikkerhed. Tværtimod.

Begreberne "voice, choice, and control" er centrale i forståelsen af rettighederne for personer med handicap og spiller en vigtig rolle i forhold til FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap (CRPD). Det er afgørende, at lovgivning om handicapstøtte sikrer 'stemme, valg og kontrol' for mennesker med handicap for at fremme selvbestemmelse og respektere individets rettigheder. '**Stemme**' sikrer, at personer med handicap høres; '**valg**' giver dem frihed til at træffe egne livsvalg; og '**kontrol**' giver dem magt over egen hverdag og støtte. Dette lovforslag er ikke et skridt i denne retning. Der er ingen løsninger på de strukturelle problemer, der vil ske en fortsat institutionalisering i stedet for at individuelle løsninger, der kan sikre borgeren at blive i eget hjem, muligheder for habilitering og rehabilitering er meget begrænsede og mulighederne for pårørende for afgrænsede samt brugen af 'så vidt muligt' og 'kan' i stedet for 'skal' ved vi ofte vil gøre det meget svært for mennesker med handicap at få opfyldt sine rettigheder.

Hovedankepunkter:

1. Retssikkerhed:

- Lovforslaget svigter fundamentalt i at styrke retssikkerheden for personer med handicap i Grønland. Det adresserer ikke de systematiske brud på konventionen og de alvorlige problemer i sagsbehandlingen, som Tilioqs analyser har dokumenteret og som politikkerne i flere sammenhænge er præsenteret for. Mennesker med handicap oplever dagligt brud på deres grundlæggende rettigheder, hvilket resulterer i uværdige livsvilkår og alvorlige sociale konsekvenser.

2. Manglende implementering af FN's Handicapkonvention:

- Lovforslaget repræsenterer et tilbageskridt frem for fremskridt i forhold til at implementere CRPD. Der mangler fokus på individualiserede løsninger, herunder øget brug af habilitering og rehabilitering, muligheder for at pårørende kan indgå i løsninger som vil gavne alle, eksempelvis relationel træning eller hjemmetræning samt eksempelvis løsninger som Borgerstyret Personlig Assistance (BPA). Det er af afgørende betydning, at Grønland bevæger sig væk fra institutionalisering og i stedet fremmer en rettighedsbaseret tilgang, der understøtter selvbestemmelse og inklusion.
- CRPD fremhæver vigtigheden af habilitering og rehabilitering som centrale elementer for at sikre fuld og effektiv deltagelse og lige muligheder i samfundet for personer med handicap. CRPD understreger, at habilitering og rehabilitering skal være tilgængelige, overkommelige, rettidige, af høj kvalitet og inddrage personer med handicap aktivt i deres egen proces. Disse tjenester er grundlæggende for at støtte personer med handicaps ret til at leve selvstændigt og at blive fuldt inkluderet i alle aspekter af livet.
- Pårørende. I dag opgiver mange mennesker med handicap at få hjælp. Forældre kæmper for at få hjælp, men ofte ender både forældre og børn som tabere i et system, der hellere vil mistænkeliggøre og beskyldte forældre frem for at sikre ovennævnte hjælp – i de groveste tilfælde ender det med tvangsfjernelse. Ofte er konsekvensen, at forældre ikke kan passe et arbejde, at børnene ikke får en uddannelse og dermed ikke et job – eller at hele familier fraflytter vores land. Selv stærke familier ender som udsatte.
- Dette lovforslag udspringer af et beslutningsforslag, som skulle give forældre til børn med handicap bedre vilkår og muligheder. Fortsat institutionalisering, sætten i bokse og kasser, og løsninger der giver få måneders rehabilitering eller få måneders tabt arbejdsfortjeneste op til max 10 er ikke tilstrækkeligt.

3. Behov for en mere fremadskuende lovgivning:

- For at sikre reelle forbedringer kræves en lovgivning, der inkorporerer CRPD's principper om universelt design, inklusion og aktiv inddragelse af personer med handicap. Det nuværende lovudkast gør ikke tilstrækkeligt for at sikre, at Grønland lever op til sine internationale forpligtelser, hvilket er dybt bekymrende.

Samlet vurdering:

Efter grundig gennemgang af det nye lovforslag er vores overordnede vurdering, at forslaget ikke forbedrer vilkårene for personer med handicap i Grønland. Tværtimod fastholdes et forældet system, der ikke sikrer rettighederne og den nødvendige støtte til denne sårbare gruppe. Vi anbefaler derfor, at forslaget afvises, og at der iværksættes en omfattende reformproces med fokus på rettigheder, selvbestemmelse og inklusion.

Afsluttende bemærkninger:

NIIK og Tilioq kan ikke støtte lovforslaget i dets nuværende form. Det er vores klare opfattelse, at implementeringen af en ny Inatsisartutlov i denne form vil skade personer med handicap og deres pårørende. Vi ser med stor alvor på de konsekvenser, som dette lovforslag kan medføre, og opfordrer til en ny dialog, hvor vi kan bidrage med vores ekspertise og erfaring for at skabe en lovgivning, der reelt understøtter personer med handicaps rettigheder og behov.

Vi ønsker derfor at invitere Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqaluaq B. Egede, til et snarligt kaffemøde for at drøfte vores bekymringer og anbefalinger nærmere.

Inuit innarluutillit pillugit oqaaseqartartoqarfik
Handicaptalsmandsinstitutionen

Vi stiler dette hørings svar direkte til Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqaluaq B. Egede, da vi ønsker han bliver orienteret om hørings svaret samt vores forslag om et snarligt møde.

For yderligere informationer kontakt:

Handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen på 26 28 71 eller mail: anja@tilioq.gl & **NIIKs formand Viggo Johansen**, mobil: 55 15 64 eller mail: niik@niik.gl

Asannittumik inuulluaqquillunga - Med kærlig hilsen

Anja Hynne Nielsen

Inuit innarluutillit oqaaseqartartuat – Handicaptalsmand

Formand NIIK, Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat

Vedlagt er:

Annex 1: Hørings svar til Handlingsplan FN's Handicapkonvention

Annex 2: Mail vedr. lovforslag af 16.1.2024

Annex 3: Henvendelsesanalyse 2023. Tilioqs årlige henvendelsesanalyser bygger på data fra Tilioqs borgerrådgivning og alle findes på www.tilioq.gl

Annex 4: Handlingsnotat som opfølgning på PKG mødet (grønlandsk og dansk)

Annex 5: NIIKs hørings svar fra maj 2024

Annex 6: Tilioqs hørings svar fra maj 2024

Nuuk den 4. september 2024.

Til

Departementet for Børn og Unge

Email: iian@nanog.gl

Inooqats hørings svar vedrørende forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap

Inooqat takker for modtagelsen af hørings sagen vedrørende det reviderede forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap. Efter gennemgang af det reviderede udkast vælger vi at genfremsende vores 1. hørings svar, da vi ikke kan se væsentlige ændringer i udkastet siden den første høring. Inooqat anbefaler derfor, at lovudkastet, sådan som den er ved 2. høringsrunde, ikke bliver vedtaget og forkastes. Handicappede og deres nære pårørende lever i dag under ganske vanskelige vilkår, da de ofte nægtes de nødvendige og rette støtteforanstaltninger. Dette gør, at konsekvenserne er alvorlige, hvor de bliver marginaliseret i samfundet, bliver ikke i stand til at have et nogenlunde normalt liv med job og bolig, fordi de er nød til at bruge alle deres kræfter på håndteringen af deres handicappede børn. Dette er en uholdbar situation og status quo er ikke en option, som Inooqat vil acceptere. Det er Inooqats holdning, at lovudkastet i sin nuværende form ikke vil betyde, at vores medlemmer og deres handicappede børn begynder at få tilbudt den nødvendige hjælp og tildeling af rette støtteforanstaltninger, som de har behov for.

Inooqat opfordrer i stedet for til, at et arbejde for at forberede en nødvendig og tiltrængt reform på handicapområdet iværksættes. Der bør gås videnskabeligt til værks. Det kræver data og iværksættelse af undersøgelser og dokumentation af hvilket behov for ændringer, der virkelig er, og hvilke løsningsmuligheder der kan være de rigtige. Da emnet vil være omfangsrigt bør der skabes et bredt samarbejde på tværs af sektorerne og relevante organisationer. Inooqat er villig til at medvirke og deltage, i det omfang det er muligt for os, i det arbejde.

Det er Inooqats holdning, at der i dag blandt mange andre uhensigtsmæssige måder praktiseres en institutionalisering på handicapområdet. Det har vidtgående konsekvenser på mange forskellige måder. Det

er Inooqats holdning, at denne institutionalisering så snart som muligt skal ophøres og derfor vil der være behov for en reform på handicapområdet.

Eventuelle spørgsmål kan sendes til email: inoogat@gmail.com

Inooqats høringsvar fra den 20. maj 2024 vedhæftes.

På vegne af foreningen:

Viggo Johansen
Formand

Karin Thorsen
Næstformand

KNIPK

Kalaallit Nunaanni Innarluutillit Peginnaanikitsullu Kattuffiat
Kussangajaannguaq 52 3952 ilulissat – Mobil +299 54 32 48
Email.: knipk1981@gmail.com

Meeqqanut Inuusuttunullu Naalackersuisoqarfik

Box 260

3900 Nuuk

3/9-24

Lov forslag Nanoq-ID 24459916

- Matumuuna inatsimmut siunnersuut taamatut isikkoqartillugu ilalerneqanngilaq.
- Sinerissami KNIPK-p ilaasortani tusarniareernerani taamatut nalunaaruteqarpoq
- Tunngaviuvoq Inuit Innarluutillit piginnaanikitsullu atugassarititaasut ajornerulersinnaanerat ersarilluinnarmat Inatsisissatut siunnersuut taamaatsillugu akuersaarneqanngilaq KNIPK-miit aammlu Sinerissami Innarluutillit Peqatigiiffiisa ilaasortaningaanniit.

Mvh

Formand af knipk

Til: Officiel post til IIAN (INIIAN5.sal@nanoq.gl), Kirsten Olesen-Nzulumike (KIOL@nanoq.gl)
Fra: Jakku Bregnhøj (jakku@humanrights.gl)
Titel: FW: Lovforslag i supplerende høring
E-mailtitel: FW: Lovforslag i supplerende høring (Nanoq - ID nr.: 24459916)
Sendt: 05-09-2024 08:56
Bilag: Handicap lovforslag ny bem da.docx; Handicap lovforslag ny bem kal.docx; Handicap lovforslag ny da.docx; Handicap lovforslag ny kal.docx; Høringsbrev ny DA.docx; Høringsbrev ny KAL.docx; 240516_Høringssvar_Rådet for Menneskerettigheders høringssvar til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap_Ditte. Grldocx.docx; 240516_Høringssvar_Rådet for Menneskerettigheders høringssvar til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap_Ditte.docx;

Med beklagelse og en dags forsinkelse pga. sygdom i sekretariatet fremsendes dette høringssvar.

Meeqqanut Inuusuttunullu Naalackersuisoqarfimmut

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (IPS) ulloq 30. juli 2024, inuit innarluutillit pillugit Inatsisartut inatsisaat pillugu ilassutitut tusarniaassummut oqaaseqaateqarnissaannik qinnuigineqarpoq.

IPS-imiit ulloq 28. maj 2024 nassiunneqartumi tusarniaanermut akissutitsinni siunnersuutit innersuussutigaaqut (Kakkiusaaq takuuk)

Tusarniaaneq pillugu IPS allanik ilassutissaqanngilaq.

Til Departementet for Børn og Unge

Rådet for Menneskerettigheder (IPS) er den 30. juli 2024 blevet anmodet om bemærkninger til supplerende høring over Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap. IPS henviser til sine anbefalinger afgivet i høringssvar af 28. maj 2024 (vedhæftet).

IPS har ikke yderligere bemærkninger til høringen.

From: Kirsten Olesen-Nzulumike <KIOL@nanoq.gl>

Sent: mandag den 12. august 2024 09.43

To: avannaata@avannaata.gl; Kommune Qeqertalik <qeqertalik@qeqertalik.gl>; Qeqqata Kommunua <qeqqata@qeqqata.gl>; hoeringer@sermersooq.gl; Kommune Kujalleq <kommune@kujalleq.gl>; Info Humanrights <info@humanrights.gl>; Officiel post til NALI <NALI@nali.gl>; Institut for Menneskerettigheder <info@humanrights.dk>; Officiel post til Tilioq <info@tilioq.gl>; Mio <mio@mio.gl>; fgb@fgb.dk; mibb@mibb.gl; Allaffik@sorlak.gl; Grønlands Politi <politi@politi.gl>; kontoret Inooqat <inooqat.kontor@gmail.com>; niik@niik.gl; isi@isi.gl; 'uuta-j@live.dk' <uuta-j@live.dk>; info@autisme.gl; Kattuffik Utoqqaat <kattuffikutoqqaat@gmail.com>; Utoqqaat <utoqqaat@nanoq.gl>; Angajoqqaatigiit@gmail.com; Neriuffiit Kattuffiat Kræftens bekæmpelse <neriuffik@gnet.gl>; knipk@outlook.dk; Kattuffik KNIPK <knipk1981@gmail.com>; sugisaq@gmail.com; Grønlands Erhverv <ga@ga.gl>; ge@ga.gl; SIK <sik@sik.gl>; niisip@niisip.gl; kontakt@ppk.gl
Cc: Aviaja Madsen <avma@avannaata.gl>; nivi@qeqertalik.gl; pnol@qeqqata.gl; Ejner Grønvold <ejgr@sermersooq.gl>; Frederik Lundblad <frel@sermersooq.gl>; Nielsine Petersen <nipe@kujalleq.gl>; Ditte Lilholm <ditte@humanrights.gl>; Anja Hynne Nielsen <anja@tilioq.gl>; Aviåja Egede Lyngø <avi@mio.gl>; Formanden for PK <formanden@pk.gl>; sl@pk.gl; Himaginiy Nadarajah <hina@nanoq.gl>
Subject: Sv: Lovforslag i supplerende høring (Nanoq - ID nr.: 24459916)

Hej

Der er kommet anmodning om forlængelse af høringsfristen.

Der er imidlertid meget tætte tidsfrister ifm. aflevering af lovforslag til Inatsisartuts Efterårsmøde 2024, og derfor kan høringsfristen kun forlænges 1 uge til 4. september.

Vi skal gøre opmærksom på, at I meget gerne må henvise til tidligere hørings svar til den tidligere offentlige høring. Mange bestemmelser er uændrede.

Flere har efterspurgt, hvordan hjemlerne i den supplerende høring vil blive brugt. - Her er vedlagt udkast til 2 bekendtgørelser - til orientering. - De er ikke klar til at blive sendt i høring endnu og de er kun på dansk.

Inussiamersumik Inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen
Best regards

Kirsten Olesen-Nzulumike
Siunnersortit pisortaat
Chefkonsulent
Chief advisor

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Meeqqanut, Inuusuttunullu Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Børn og Unge
Ministry for Children and Youth
lian@nanoq.gl

P.O.Box 260 . 3900 Nuuk
Oq./Tel.: +299 34 66 57
Oq./Tel.: +299 55 32 52

KIOL@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

GLN nr. 5790001955304

Til: avannaata@avannaata.gl (avannaata@avannaata.gl), Kommune Qeqertalik (qeqertalik@qeqertalik.gl), Qeqqata Kommunian (qeqqata@qeqqata.gl), hoeringer@sermersooq.gl (hoeringer@sermersooq.gl), Kommune Kujalleq (kommune@kujalleq.gl), info@humanrights.gl (info@humanrights.gl), Officiel post til NALI (NALI@nali.gl), Institut for Menneskerettigheder (info@humanrights.dk), Officiel post til Tilioq (info@tilioq.gl), Mio (mio@mio.gl), fgb@fgb.dk (fgb@fgb.dk), mibb@mibb.gl (mibb@mibb.gl), Allaffik@sorlak.gl (allaffik@sorlak.gl), Grønlands Politi (politi@politi.gl), kontoret Inooqat (inooqat.kontor@gmail.com), niik@niik.gl (niik@niik.gl), isi@isi.gl (isi@isi.gl), 'uuta-j@live.dk' (uuta-j@live.dk), info@autisme.gl (info@autisme.gl), Kattuffik Utoqqaat (kattuffikutoqqaat@gmail.com), Utoqqaat (utoqqaat@nanoq.gl), Angajoqqaatigitiit@gmail.com (Angajoqqaatigitiit@gmail.com), Neriuffiit Kattuffiat Kræftens bekæmpelse (neriuffik@gnet.gl), knipk@outlook.dk (knipk@outlook.dk), Kattuffik KNIPK (knipk1981@gmail.com), sugisaq@gmail.com (sugisaq@gmail.com), Grønlands Erhverv (ga@ga.gl), ge@ga.gl (ge@ga.gl), SIK (sik@sik.gl), niisip@niisip.gl (niisip@niisip.gl), kontakt@ppk.gl (kontakt@ppk.gl)

Cc: Aviaja Madsen (avma@avannaata.gl), nivi@qeqertalik.gl (nivi@qeqertalik.gl), pnol@qeqqata.gl (pnol@qeqqata.gl), Ejner Grønvold (ejgr@sermersooq.gl), Frederik Lundblad (frel@sermersooq.gl), Nielsine Petersen (nipe@kujalleq.gl), ditte@humanrights.gl (ditte@humanrights.gl), Anja Hynne Nielsen (anja@tilioq.gl), Aviåja Egede Lyng (avi@mio.gl), Formanden for PK (formanden@pk.gl), sl@pk.gl (sl@pk.gl), Himaginiy Nadarajah (hina@nanoq.gl)

Fra: Kirsten Olesen-Nzulumike (KIOL@nanoq.gl)

Titel: Lovforslag i supplerende høring

Sendt: 30-07-2024 14:29

Frist: 28. august 2024.

Inussiarnersumik Inuulluaqquusillunga
Med venlig hilsen
Best regards

Kirsten Olesen-Nzulumike

Siunnersortit pisortaat
Chefkonsulent
Chief advisor

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Meeqqanut, Inuusuttunullu Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Børn og Unge
Ministry for Children and Youth
lian@nanog.gl

P.O.Box 260 . 3900 Nuuk
Oq./Tel.: +299 34 66 57
Oq./Tel.: +299 55 32 52

KIOL@nanog.gl
www.naalakkersuisut.gl

GLN nr. 5790001955304

Til: avannaata@avannaata.gl (avannaata@avannaata.gl), Kommune Qeqertalik (qeqertalik@qeqertalik.gl), Qeqqata Kommunia (qeqqata@qeqqata.gl), hoeringer@sermersooq.gl (hoeringer@sermersooq.gl), Kommune Kujalleq (kommune@kujalleq.gl), info@humanrights.gl (info@humanrights.gl), Officiel post til NALI (NALI@nali.gl), Institut for Menneskerettigheder (info@humanrights.dk), Officiel post til Tilioq (info@tilioq.gl), Mio (mio@mio.gl), fgb@fgb.dk (fgb@fgb.dk), mibb@mibb.gl (mibb@mibb.gl), Allaffik@sorlak.gl (allaffik@sorlak.gl), Grønlands Politi (politi@politi.gl), kontoret Inooqat (inooqat.kontor@gmail.com), niik@niik.gl (niik@niik.gl), isi@isi.gl (isi@isi.gl), 'uuta-j@live.dk' (uuta-j@live.dk), info@autisme.gl (info@autisme.gl), Kattuffik Utoqqaat (kattuffikutoqqaat@gmail.com), Utoqqaat (utoqqaat@nanog.gl), Angajoqqaatigiiit@gmail.com (Angajoqqaatigiiit@gmail.com), Neriuffiit Kattuffiat Kræftens bekæmpelse (neriuffik@gnet.gl), knipk@outlook.dk (knipk@outlook.dk), Kattuffik KNIPK (knipk1981@gmail.com), sugisaq@gmail.com (sugisaq@gmail.com), Grønlands Erhverv (ga@ga.gl), ge@ga.gl (ge@ga.gl), SIK (sik@sik.gl), niisip@niisip.gl (niisip@niisip.gl), kontakt@ppk.gl (kontakt@ppk.gl)

Cc: Aviaja Madsen (avma@avannaata.gl), nivi@qeqertalik.gl (nivi@qeqertalik.gl), pnol@qeqqata.gl (pnol@qeqqata.gl), Ejner Grønvold (ejgr@sermersooq.gl), Frederik Lundblad (frel@sermersooq.gl), Nielsine Petersen (nipe@kujalleq.gl), ditte@humanrights.gl (ditte@humanrights.gl), Anja Hynne Nielsen (anja@tilioq.gl), Aviâja Egede Lyng (avi@mio.gl), Formanden for PK (formanden@pk.gl), sl@pk.gl (sl@pk.gl), Himaginiy Nadarajah (hina@nanog.gl)

Fra: Kirsten Olesen-Nzulumike (KIOL@nanog.gl)

Titel: Lovforslag i høring

Sendt: 23-04-2024 15:18

Frist: 21. maj 2024.

Inussiarnersumik Inuulluaqquusillunga
Med venlig hilsen
Best regards

Kirsten Olesen-Nzulumike

Siunnersortit pisortaat
Chefkonsulent
Chief advisor

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Meeqqanut, Inuusuttunullu Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Børn og Unge
Ministry for Children and Youth
lian@nanoq.gl

P.O.Box 260 . 3900 Nuuk
Oq./Tel.: +299 34 66 57
Oq./Tel.: +299 55 32 52

KIOL@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

GLN nr. 5790001955304

Departementet for Børn og Unge
Postboks 260
3900 Nuuk

Sendt til iian@nanog.gl med kopi til hina@nanog.gl og kiol@nanog.gl

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5685
PEHJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 24/01031-2

28. MAJ 2024

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL INATSIARTUTLOV OM STØTTE TIL PERSONER MED HANDICAP

Departementet for Børn og Unge har ved e-mail af 23. april 2024 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap (handicapstøttelov).

Instituttet har følgende bemærkninger:

OVERORDNEDE BEMÆRKNINGER

Instituttet anser det for positivt, at Departementet arbejder for at styrke rettighederne for personer med handicap. Udkastet indeholder flere gode forslag, såsom bestemmelserne om forebyggelse af seksuelle overgreb (lovforslaget §§ 52-54).

Instituttet bemærker indledningsvis, at der er tale om en omfattende lovrevision. Den gældende Inatsisartutlov nr. 13 af 12. juni 2019 om støtte til personer med handicap indeholder 78 paragraffer. Med forslaget til den nye lov vil det blive udvidet til 135 paragraffer. Udvidelsen skyldes dels en række nye paragraffer, dels en indarbejdelse af to bekendtgørelser i loven.

Det kan på det foreliggende grundlag være vanskeligt at vurdere konsekvenserne af lovforslaget, hvis det vedtages i sin nuværende form, og dermed også at kommentere på det. Instituttet vil derfor begrænse sine bemærkninger til nogle overordnede betragtninger og enkelte nedslag.

Instituttet bemærker, at det er væsentligt at sikre relevant viden hos myndigheder og sagsbehandlere om den nye handicapstøttelov, herunder hvordan den adskiller sig fra den gældende lov.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet sikrer relevant og tilstrækkelig vidensformidling om loven hos beslutningstagere og andre relevante personer.

Instituttet bemærker desuden, at et centralt kritikpunkt i forhold til den gældende handicapstøttelov har været, at adgangen til de rettigheder, som loven giver, i mange tilfælde er begrænset i praksis. Det kan blandt andet skyldes manglende viden om, hvordan loven skal fortolkes, men andre forhold kan også spille ind.¹

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet nærmere redegør for, hvordan de nye rettigheder, lovforslaget vil indføre, skal realiseres i praksis.

KRAV OM TILGÆNGELIGHED OG UNIVERSELT DESIGN

Den gældende handicapstøttelovs § 5 bestemmer, at alle offentlige bygninger og faciliteter så vidt muligt skal indrettes således, at personer med handicap sikres adgang og brug heraf.

Det fremgår af høringsbrevet til nærværende udkast til lovforslag, at denne bestemmelse vil udgå, idet bygninger og boliger ikke er et socialt anliggende, men et bygnings- og boliganliggende.

Instituttet bemærker, at tilgængelighed og universelt design er blandt FN's Handicapkonventions centrale principper og forpligtelser for myndighederne (artikel 3, litra f, og artikel 9). Det er en grundlæggende forudsætning for, at mennesker med handicap har mulighed for at nyde deres rettigheder og tage del i samfundslivet på lige fod med andre.

Det vækker derfor bekymring, at den gældende handicapstøttelovs § 5 ophæves, uden den samtidig erstattes af noget andet.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Naalakkersuisut sikrer, at der fortsat eksisterer en retlig forpligtelse til at skabe tilgængelighed og universelt design i forhold til bygninger og faciliteter.

¹ Naalakkersuisut, Redegørelse for Grønlands efterlevelse af FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap, 2022, side 24.

UDREDNING

Instituttet finder det grundlæggende set positivt, at der etableres regler om udredning af forholdene for personer med handicap, der må antages at have behov for støtte (lovforslagets § 15).

Instituttet bemærker dog, at udredningen fremstår omfattende at gennemføre i forhold til flere af de støttemuligheder, der nævnes i lovforslagets kapitel 10. Det kan blive en tung og tidskrævende proces at gennemføre en udredning for eksempelvis at yde flyttehjælp (§ 68) eller tildele et hjælpemiddel (§ 70) til frustration for både borgeren, pårørende og myndigheden.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet graduerer kravene til undersøgelsen af borgerens støttebehov og forbeholder kravet om en egentlig udredning til sager, hvor borgeren har et meget komplekst og/eller stort støttebehov.

LÆGELIG UNDERSØGELSE OG BEHANDLING UDEN SAMTYKKE

Lovforslagets § 17 indeholder en ny bestemmelse om lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke. Bestemmelsen vil, hvis den vedtages, bemyndige kommunalbestyrelsen til at træffe afgørelse om at gennemføre lægelig undersøgelse eller behandling, hvis forældremyndighedsindehavere eller værger undlader at lade et barn, ung eller umyndig person med handicap undersøge eller behandle for en livstruende sygdom eller en sygdom, der udsætter personen for betydelig og varigt nedsat funktionsevne.

Instituttet bemærker, at undersøgelse og behandling uden samtykke blandt andet indebærer et indgreb i retten til selvbestemmelse og personlig integritet, som kræver stærke begrundelser i det enkelte tilfælde og effektive retsgarantier.

Det rejser en lang række komplekse retlige spørgsmål, herunder om samspillet med sundhedslovgivningen, som hverken ses behandlet i lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.6 eller i de specielle bemærkninger til § 17.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet nærmere vurderer og beskriver forudsætningerne for og implikationerne af lovforslagets § 17 om lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke.

FOREBYGGELSE AF SEKSUELLE OVERGREB

Instituttet anser det for positivt, at der indsættes nye bestemmelser i handicapstøtteleven om forebyggelse af seksuelle overgreb (lovforslagets §§ 52-54).

Det er væsentligt at følge op på, hvordan disse bestemmelser kommer til at fungere i praksis, og hvilke udfordringer de vil give anledning til.

Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Tilioq og instituttet udgav i august 2023 et fælles notat, hvor vi anbefalede at styrke forebyggelse og håndtering af seksuelle overgreb på bo- og døgntilbud.²

Seksuelle overgreb kan have vidtgående konsekvenser for offerets trivsel og sundhed. Undersøgelser har vist, at følgevirkningerne af seksuelle overgreb for borgere med kognitive funktionsnedsættelser er sammenlignelige med følgevirkningerne for andre borgere. Derfor er der brug for lige adgang til traume- og rehabiliteringstilbud for alle ofre for seksuelle overgreb uanset handicap.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet i samarbejde med Socialstyrelsen sikrer adgang til relevante traumetilbud for mennesker med handicap, der har været udsat for seksuelle overgreb.

Der henvises til Departementets sagsnummer 2023-21285.

Med venlig hilsen

Peter Kristian Hjaltason

SPECIALKONSULENT

² Tilgængeligt her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/beskyttelse-seksuelle-overgreb-paa-bo-dogntilbud-groenland>.